Poštnina plačana v gotovini.

Leto XXI., št. 54 | Ljubljana, sreda 6. marca 1940 | Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5 — Telefon štev. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Šelenburgova ul. — Tel. 3492 in 3392
Podružnica Maribor: Grajski trg št. 7. — Telefon 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2. Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček zavodih: Ljubljana št. 17.749.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno 25 din. Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon 3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor, Grajski trg štev. 7, telefon št. 2455; Celje, Strossmayerjeva ulica štev. 1, telefon štev. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Italija in Anglija

Med Italijo in Anglijo je nastal te dni spor, ki je predvsem gospodarskega značaja, ki pa meče svoje sence tudi na politične odnošaje med obema državama. Spričo položaja, v katerem se obe državi nahajata glede na sedanjo vojno — Anglija je v enem izmed vojnih taborov. Italija pa še vedno nevojskujoča se država — je treba sporu pripisati značaj večje kočljivosti, kakor bi bilo to v normalnih časih, dasi se na obeh straneh uveljavlja težnja proti dramatiziranju konflikta.

Ozadje spora je naslednje: Dne 1. marca letošnjega leta je potekel rok za privilegirano postopanje angleških blokadnih oblasti z nemškimi dobavami premoga Italiji. Od tega dne dalje so podvrženi izvajanju angleške blokade tudi prevozi nemškega premoga v Italijo, ki so bili doslej iz blokade izvzeti. Ukrep angleške vlade ni bil nepričakovan, ker je Anglija že v novembru lanskega leta, ko je napovedala blokado nemškega izvoza, izrecno izvzela nemške dobave premoga Italiji samo za dobo treh mesecev. Ta rok je potekel sedaj 1. marca. Anglija je hotela z navedeno izjemo poudariti svoje prijateljske odnošaje nasproti Italiji ter s tem ustvariti primerno razpoloženje za nova gospodarska pogajanja med obema državama, ki so se bila začela v Rimu. Italiji je bil s tem — tako zatrjujejo v Londonu — dan na razpolago dovolj dolg termin, da bi lahko uredila premogovne dobave iz inozemstva na kaki drugi podlagi. Ker pa gre za termin, ki je bil že v naprej določen, odklanjajo v Londonu misel, da je hotela Anglija s svojim ukrepom izvajati kakršenkoli pritisk na Italijo v zvezi z navedenimi gospodarskimi pogajanji. Sploh se v Londonu izogibljejo slehernemu političnemu tolmačenju svojih ukrepov, ker ne žele, da bi zašla polemika z Italijo v tej zadevi na politično področje.

Z zgolj gospodarskih vidikov je Italija z angleškimi ukrepi gotovo prizadeta, saj je bila v svojem uvozu inozemskega premoga, ki ga je letno potrebovala okoli 12 milijonov ton, v veliki meri navezana prav na nemški premog iz Posarja, od koder ga je uvažala do 9 milijonov ton na leto. Od te skupne količine ga je večji del 5 do 6 milijonov ton prejemala po morju preko nizozemskega Rotterdama. Ti prevozi so bili namreč za Italijo najcenejši. Res je, da bi mogla sedaj del te količine prejemati po železnici, toda vseh izgub bi s tem že zaradi prometnih težav ne mogla pokriti. Vprašanje je torej, kako in kje naj Italija nadomesti izgube v dovozu premoga, ki se bodo pojavile zaradi angleških blokadnih ukrepov.

Že dosedanja italijansko-angleška gospodarska pogajanja v Rimu so se sukala predvsem okoli nemških premogovnih dobav Italiji. Angleška trgovinska delegacija je ponudila italijanski delegaciji angleški premog v zameno za nemškega. Italija naj bi dobave angleškega premoga odplačevala z izdelki svoje industrije, zlasti vojne. Prav na tej točki pa so pogajanja naletela na težave, ker je Italija — sklicujoč se na svoje oborožitvene potrebe — odklonila to angleško zahtevo in ponudila s svoje strani samo dobavo poljedelskih proizvodov. Pogajanja so obtičala na tej mrtvi točki tik pred iztekom navedenega angleškega roka z dne 1. marca. Tako je mogel nastati videz, da gre sedaj z angleške strani za pritisk na Italijo, da pospeši ugodno zaključitev trgovinskih pogajanj z Anglijo. Toda še v soboto, ko se je že pripravljala italijanska protestna nota proti angleškim ukrepom, so londonski poročevalci italijanskih listov sporočili, da je angleška delegacija v Rimu prejela nova navodila za pospešitev pogajanj z Italijo na osnovi, ki ne bi motila normalnega funkcioniranja italijanskega gospodarstva.

Besedilo italijanske protestne note angleški vladi zaradi uvedbe kontrole nad uvozom nemškega premoga v Italijo pa se ne omejuje samo na to neposredno ozadje italijansko-angleškega spora. Italija v njej načelno protestira proti vsem ukrepom angleške vlade v zvezi z gospodarsko vojno in tudi proti načinu, kako se ti ukrepi izvajajo proti neodvisnim državam. Italijanska nota označuje vse te ukrepe za nasprotne duhu mednarodnega prava. Glede same uvedbe nadzorstva nad nemškimi premogovnimi dobavami Italiji pa pripominja, da je ta ukrep nezakonit, ker je premog Italiji neposredno potreben »za življenje in delo italijanskega naroda«. Vse to bi po mnenju italijanske vlade utegnilo motiti ne le gospodarske, temveč tudi politične odnose med Italijo in Veliko Britanijo, kakor so bili urejeni s tako zvanim »velikonočnim sporazumom« z dne 16. aprila 1938.

Tako nam besedilo italijanske note nakazuje tudi nekatere splošne in politične momente sedanjega spora z Londonom. Nekateri so zaradi tega mnenja, da bi utegnil imeti sedanji spor tudi daljnosežne politične posledice, zlasti v pogledu nadaljnjega italijanskega zadržanja v sedanjem evropskem konfliktu. V teh svojih domnevah izhajajo s stališča, da je Italija s svojo noto diplomatsko podprla predvsem nemške, a posredno tudi nevtralne ugovore proti angleški blokadi ter se tako postavila na čelo tako zvanega »tretjega tabora« izven sedanje vojne. Razen tega opozarjajo tudi na nekatere značilne protizavezniške članke v italijanskih listih v zadnjem času. Zdi se pa, da na odgovornih mestih v Londonu in Parizu ne delé tega mišljenja. Na zapadu se sicer zavedajo kočljivosti položaja, ki je zaradi italijanskega protesta nastal, toda zadeve navzlic vsemu ne postavljajo na ostrino. Kako se bo spor uredil, bo odvisno v prvi vrsti od stališča angleške vlade, o kateri pravi Reuterjevo poročilo, da bo »kolikor je v njeni moči upoštevala italijanske interese«. Tudi v italijanskih krogih doslej še niso izgubili nade, da bo mogoče gospodarska pogajanja z Anglijo uspešno zaključiti.

Premogovna vojna

Nemški odgovor na angleško odločitev, da prepreči ves pomorski izvoz nemškega premoga v Italijo - Nemčija bo skušala za vsako ceno preprečiti, da bi sedaj Anglija dobavljala Italiji premog

Amsterdam, 5. marca. j. (Havas) Informacije, ki so jih prejeli v holandskih pomorskih krogih, kažejo, da so pričela nemška letala sistematično bombardirati prevozne ladje, ki prevažajo angleški premog iz New Castlea vzdolž vzhodne angleške obale. Nemški viri, ki potrjujejo te vesti, pripominjajo tudi, da je dobilo nemško letalsko poveljstvo ukaz, **da je treba z vso silo in brezobzirnostjo bombardirati vse prevoze premoga, izvirajoče iz premogovnih okrožij v Northumberlandu, ki se usmerjajo po pomorski poti preko luke New Castlea. Ta ukaz se smatra kot nemški odgovor na angleško odločitev, da zavre ves izvoz nemškega premoga preko Rotterdama v Italijo.**

Merodajni nemški krogi zatrjujejo v tej zvezi, da je Nemčija odločena, ako ne popolnoma onemogočiti, pa vsaj čimbolj otežkočiti izvoz angleškega premoga od ustja reke Tyne proti jugu, vzdolž angleške obale. **Nemčija hoče s tem Angliji onemogočiti da bi mogla ona dobavljati premog Italiji.** V Nemčiji so prepričani, da angleški premogovni bazen v Wallesu ter premogovniki na Škotskem nikakor ne bodo mogli Angliji nadomestiti tistega premoga, ki ga sicer dobiva za svoje južno ležeče kraje preko New Castlea po pomorski poti.

Odločujoči nemški krogi si obetajo zelo velikega uspeha od svoje zračne ofenzive na angleške premogovne transporte ter so prepričani, da bodo Angliji lahko dokazali, da Nemčije ne more nadomestiti na italijanskem trgu.

V nemških gospodarskih krogih glede na onemogočenje transportov premoga v Italijo preko Rotterdama proučujejo sedaj možnosti, **kako bi oskrbovali Italijo s premogom iz Gornje Šlezije. Ti premogovni transporti bi se usmerili preko Avstrije v tržaško luko.** Na ta način bi bila vsaj deloma razbremenjena sicer še edino možna dobavna pot po železnici čez Brenner, ki je pa itak že preobremenjena.

Devet holandskih parnikov napadenih

Amsterdam, 5. marca. j. (Havas) **Nemška letala so tekom včerajšnjega dneva v Severnem morju bombardirala in s strojnicami obstreljevala skupaj 9 holandskih tovornih parnikov in ribiških ladij. Ena izmed ladij se je zaradi poškodb potopila. Nemški napad je zahteval na holandski strani dva mrtva in večje število ranjencev.**

Nemški napad na holandsko brodovje je napravil v holandski javnosti zelo neugoden vtis. V merodajnih krogih se sprašujejo, kaj prav za prav zasleduje Nemčija s torpediranjem ter obstreljevanjem in bombardiranjem holandskih ladij. Včerajšnji napad je napravil v holandski javnosti tem večji vtisk, ker je ravno včeraj holandski tisk obširno poročal o italijanski protestni noti zoper ustavitev uvoza nemškega premoga. Na splošno je vse holandsko časopisje obravnavalo italijanski korak, v katerem vidi energično gesto Italije v korist vseh nevtralcev. Današnji holandski listi zlasti poudarjajo, kako je Nemčija ob pričetku sedanje vojne svečano izjavila, da bo spoštovala trgovinski promet nevtralcev, zagotovilo, ki je že zdavnaj postalo prazna fraza.

List »Nieuwe Rotterdamsche Courant«, ki zastopa interese holandskega trgovstva, pravi med drugim, da je način pomorske vojne, kakršnega se zadnji čas poslužujejo vojskujoče se države, flagrantno kršenje najosnovnejših pravic nevtralcev. Torpediranje brez prejšnjega obvestila ter napadanje ladij iz zraka so metode, ki jih pač nič ne more opravičiti. List apelira na vlado, naj najenergičneje protestira v Berlinu. Vlada naj si bo svesta pri tem, da bo deležna popolne podpore vsega nizozemskega naroda.

Pred nizozemsko demaršo v Berlinu

Haag, 5. marca. j. (Havas) Z merodajnega mesta izjavljajo, da holandska vlada doslej še ni prejela nobenega službenega obvestila o včerajšnjem bombardiranju holandskega brodovja v Severnem morju. Kakor hitro pa bo holandska vlada poučena o vseh potrebnih podrobnostih napada **bo napravila v Berlinu primeren korak, da se v bodoče zaščiti holandsko trgovinsko brodovje.**

Nemško stališče v premogovnem sporu

Berlin, 5. marca. AA. (DNB). Nemška diplomatska in politična korespondenca pravi, da pomenijo nove britanske zahteve glede italijanskega premoga, ki se po morju prevaža iz Rotterdama, novo etapo nezakonitega ravnanja Velike Britanije. Velika Britanija prezira življenjske interese in pravice nevtralnih držav. Angleški ukrepi dejansko ne zadenejo izvoza iz Nemčije. Nasprotno gre za to, da se pritisne na Italijo, da bi kupovala premog na Angleškem. To potrjuje tudi pisanje pariškega »Journala«, ki odkrito pravi, da je smisel britansko-francoske blokade v tem, da udari vsako nevtralno državo ki bi hotela trgovati z Nemčijo. Če kdo ne sodeluje pri tej blokadi, je izdajalec, ker vsaka trgovina nevtralcev z Nemčijo, naj bo že zasebna ali uradna, neposredno ali posredno škoduje zapadnima velesilama. Velika Britanija izrablja svojo premoč na morju ne samo v vojni zoper nasprotnika, ampak vrši istočasno zelo podrobno vohunstvo nevtralnostne trgovine in jo hoče obenem spraviti v gospodarsko odvisnost od Londona, da bi ves svet spet lahko videl, da stremi Velika Britanija samo za tem, da ohrani svojo nadvlado na svetu. Fašistovski Italiji so takšni postopki in takšni položaji zelo dobro znani, ker je morala prestati sankcije in ima v teh zadevah dovolj izkušenj. Toda Italija je odločno nasprotna takšni kršitvi svoje neodvisnosti in vsaki žalitvi svoje časti.

Korespondenca končuje z ugotovitvijo, da se britanska politika neprestano in zelo spretno poslužuje raznih pretvez, da izvaja nova nasilja, ali pa da z drugimi sredstvi utrdi svoj položaj. V ta namen je izzvala vojno na Poljskem, zdaj bi pa hotela spraviti v vojno še druge države. Čim dalje traja vojna, tem bolj pada krinka z obrazov ljudi, ki nosijo pred zgodovino odgovornost za sedanjo vojno in njene posledice.

Angleško-italijanski spor

bo poravnan na miren način, da se ne kompromitira sedanji prijateljski status quo med obema državama

Bern, 5. marca. j. (Havas) Kakor poroča švicarski list »Corriere del Ticino« po zanesljivih informacijah iz Rima, sodijo v merodajnih italijanskih krogih, **da sta Italija kakor Anglija odločeni storiti vse, da se bo spor zaradi ustavitve nemških premogovnih transportov preko Rotterdama v Italijo poravnal na miren način.** Taka poravnava se zdi obema taboroma potrebna zaradi tega, »da se ne bi kompromitiral sedanji prijateljski status quo« med obema državama. List pravi, da italijanska protestna nota nikakor nima takega značaja, da bi se mogla smatrati kot manifestacija neprijateljskega razpoloženja napram Londonu.

V istih rimskih krogih proučujejo, ali se ne bi dalo morda **s posebno konferenco doseči tako stanje, ki bi varovalo pravice vojskujočih se držav, ne da bi hkrati zadajalo težave nevtralcem.** Taka konferenca se ne smatra za nemogočo in preudarjajo, ali ne bi kazalo, da bi ravno Italija pokrenila pobudo v tej smeri.

Anglija za sporazum a ne bo popustila

London, 5. marca. AA. (Havas). V komentarjih italijanske protestne note glede nadzorstva nad izvozom nemškega premoga v Italijo, listi soglasno ugotavljajo, da se spričo vojnih metod, ki jih izvaja v vojni Nemčija, Velika Britanija ne more odreči niti pravic, ki izvirajo iz njenega položaja kot vojskujoče se države, niti načel, na katerih temelji v skladu s pravili ves sestav njenih načrtov in teženi, da bi vojno dobila. Istočasno poudarjajo angleški listi, da se Velika Britanija zaveda nezgod, ki jih morajo trpeti nevtralne države in se zato trudi, da bi kar se da vpoštevala koristi nevtralnih držav. To je posebno točno znano Italiji, kateri je bil dan rok treh mesecev, da bi izdala potrebne ukrepe za zamenjavo nemškega premoga.

Times poudarja, da ni bil cilj embarga ta, da se udari Italija, temveč Nemčija. Ni mogoče razumeti, da bi se z dobro voljo in s pogajanji ne dal rešiti ta problem, ki je zapleten v podrobnostih, toda enostaven po načelih. Vlada meni, da so vsi njeni sklepi v skladu z mednarodnim pravom in z odredbami, ki veljajo za nadzorstvo nad tihotapstvom in represalijami. Vesti o možnosti podaljšanja roka, ki je bil izdan italijanskim ladjam za prevoz nemškega premoga, so popolnoma neutemeljene, kakor so neutemeljene tudi govorice o kakih represalijah Velike Britanije proti Italiji, ki je odklonila prodajati Veliki Britaniji proizvode svoje težke industrije. To je absurdno, pravi »Times«. Pošiljatve premoga iz Nemčije v Italijo bodo preprečene na vsak način, naj se sporazum doseže ali ne.

V težnji, da bi prišlo do sporazuma, je vlada Velike Britanije ponudila Italiji britanski premog namesto nemškega. Mislilo se je, da je italijanska vlada pripravljena sprejeti to ponudbo. Pogajanja so trajala na zadovoljiv način, ker je na obeh straneh obstajala očividna dobra volja. Britanski pogajalci niso niti enkrat pokazali najmanjše želje, da bi Italiji odrezali premog. Na koncu pravi »Times«, da zahteva borba na življenje in smrt, katero vodi Velika Britanija, da se ves nemški izvoz ustavi brez ozira na njegovo smer. Toda Velika Britanija lahko s svojim premogom preskrbuje tiste, ki jim je premog potreben, kakor lahko Italija preskrbuje Veliko Britanijo z blagom, ki je njej potreben. Nerazumljivo bi bilo, da bi se to vprašanje ne dalo urediti med pogajanji.

»Daily Telegraph« pravi, da ni mogoče od Velike Britanije zahtevati, da bi pustila svoboden prehod nemškega izvoza po morjih vse dotlej, dokler bo Nemčija neusmiljeno napadala trgovsko mornarico in nevtralne ladje. Vsaka tona nemškega premoga, poslana tudi v Italijo, daje Nemčiji nov funt-šterling deviz, ki so Nemčiji tako potrebne za vodstvo vojne. Rok, ki je bil dan Italiji in ki je potekel 1. marca, se ne more podaljšati. Mi se strinjamo z željo Italije, pravi list, da ne maramo ogrožati gospodarskih in političnih odnosov, ki so bili urejeni med obema državama v sporazumu med obema državama v maju 1939. Mi upamo, da bo možno povečati italijansko-britansko trgovino, nikakor pa se ne moremo odpovedati tako močnega orožja kakor je nadzorstvo na morju. Britanski odgovor na italijansko protestno noto bo sestavljen prijateljsko, toda z odločnimi besedami.

šest italijanskih parnikov odvedenih v Anglijo

Angleški minister za blokado je včeraj izjavil, da bo odslej zadržana vsaka ladja, ki bi vozila nemški premog v tujo luko

London, 5. marca. s. (Reuter) V spodnji zbornici je sporočil danes popoldne minister za blokado Cross, da sta bili v angleških kontrolnih postajah za vojno tihotapstvo od preteklega petka dalje že zadržani italijanski ladji »Orata« in »Olassa«, ki sta vozili nemški premog iz Rotterdama. Cross je dalje poudaril, da bo odslej vsaka ladja, ki bo vozila nemški premog v tujo luko, zadržana od angleških kontrolnih postaj za vojno tihotapstvo. Po informacijah angleške vlade je izvoz nemškega premoga v Italijo z italijanskimi ladjami že prenehal.

Iz Rotterdama sta davi odpluli zopet dve italijanski ladji z nemškim premogom. Čeprav je bil premog naložen že pred 1. marcem, izjavljajo v angleških merodajnih krogih, da bo tovor zasežen.

London, 5. marca s. (Ass. Press) Danes sta dva angleška rušilca privedla v neko angleško postajo za kontrolo vojno tihotapskega blaga ob južnovzhodni angleški obali še tri italijanske ladje, ki vozijo nemški premog. Sedaj je v isti kontrolni postaji skupno že pet italijanskih ladij z nemškim premogom.

London, 5. marca. s. (Reuter.) V kontrolno postajo za vojno tihotapstvo v Angliji je bila danes privedena še tudi šesta italijanska ladja, in sicer petrolejska ladja. Najmanj dve izmed zadržanih ladij sta prišli iz Rotterdama. Stalni komite za kontrolo vojno-tihotapskega blaga bo sedaj preiskal, kakšen tovor vozijo te ladje in sprejel sklep v skladu z mednarodnimi določili o pomorski vojni.

★

3 nemške podmornice potopljene?

Rim, 5. marca. s. (Ass Press.) Italijanski radio je davi objavil iz Ria de Janeira vest, da so angleške vojne ladje v južnem Atlantskem oceanu potopile dve nemški podmornici. Iz drugih virov ta vest še ni potrjena.

London, 5. marca. s. (Reuter). Letalsko ministrstvo je objavilo snoči komunike, ki pravi, da so angleška letala na svojem rednem patrolnem poletu v Helgolandskem zalivu včeraj popoldne menda potopila nemško podmornico. V plitvi vodi v Schillingrode med Cuxhavenom in Wilhelmshavenom so opazila letala na svojem poletu nemško podmornico in vrgla nanjo štiri bombe. Že prva bomba je zadela podmornico v bližini stolpa. Ko so se letala oddaljevala, se je dvigal iz podmornice visok črn dim in se je podmornica potapljala.

Angleški trgovinski parnik »Stone Pool« je bil v Atlantskem oceanu napaden od nemške podmornice, ki ga je iz razdalje 6 km obstreljevala s topovi. Tudi ladja se je poslužila svojih topov in z enim strelom zadela podmornico v stolp. Nato se je podmornica skrila pod vodno gladino in zbežala.

Nemčija je izgubila od izbruha vojne dalje že približno 50 podmornic.

Zaplenjene nemške ladje

London, 5. marca s. (Reuter). Nedavno je iz Viga v Španiji pobegnilo 6 nemških trgovinskih ladij, ki so bile tamkaj že od izbruha vojne. Samo eni od njih se je posrečilo dospeti v Nemčijo. Tri so Angleži zajeli in jih s tovorom vred pripeljali v angleške luke, ena je bila poškodovana v bližini norveške obale, zadnjo pa je nemška posadka sama potopila, preden je bila zajeta. Je to ladja »Arucas«.

Angleške izgube v preteklem tednu

London, 5. marca. j. (Havas). Angleška admiraliteta objavlja statistiko o izgubah na morju v minulem tednu, ki je potekel v nedeljo ob polnoči. Razen obeh angleških parnikov, ki sta bila potopljena v minulem tednu, je bila potopljena še ena zavezniška ladja (5.391 ton). Nevtralnih ladij je bilo potopljenih 5 s skupno tonažo 13.954 ton. Celotna izguba zavezniških in nevtralnih ladij je znašala 21.231 ton kar je skoraj polovico manj kakor pa je znašalo tedensko povprečje v prejšnjih tednih od početka vojne. Potopljene nevtralne ladje so bile italijanski: »Maria Rose« in »Mirella« švedska ladja: »Lagholm«, norveška ladja »Westfoss« in holandski parnik »Elziena«.

London, 5. marca. s. (Reuter). V bližini zapadne angleške obale je včeraj nemška podmornica s torpedom potopila angleško trgovinsko ladjo »Pacific Reliance« (6700 ton). Vsa posadka 53 mož se je v štirih čolnih rešila.

Zapadna fronta

Pariz, 5. marca. j. (Havas). Komuniké francoskega generalnega štaba pravi, da včeraj na fronti ni bilo pomembnejših dogodkov.

Po razdobju nekoliko večje živahnosti na vseh odsekih zapadnega bojišča so vojaške operacije včeraj iznenada spet zastale, kar je nedvomno posledica povratka slabega vremena. Na kopnem je bilo samo običajno delovanje izvidniških čet in patrulj, ki ni dovedlo do nobenega spopada.

Tudi v zraku je bila delavnost izredno slaba. Letalstvo je nadaljevalo samo svoje izvidniške polete na velike daljave. Angleška letala so preletela severozapadno Nemčijo, dočim so francoska izvršila polete nad nemškimi pozicijami v ozadju Siegfriedove črte. Nemška letala so v manjši eskadrili preletela vzhodno Francijo.

Berlin, 5. marca. j. (DNB). Komunike nemškega vrhovnega vojnega poveljstva pravi, da je bilo včeraj precej aktivno topništvo med Mozelo in Palatinskim gozdom, sicer pa so bile malenkostno aktivne samo patrulje.

Neka nemška podmornica, ki se je vrnila s svoje aktivne službe v veliki oddaljenosti, je po zatrdilu poveljnika podmornice potopila 35.000 ton tujega brodovja. Navzlic slabemu vremenu je nemško letalstvo tudi včeraj nadaljevalo izvidniške polete nad Francijo.

Želje in misli Otona Habsburškega

New York, 5. marca. s. (Ass Press.) Oton Habsburški je dospel danes iz Baltimora v New York. Novinarjem je izjavil, da vidi edino upanje za trajen mir v Evropi v ustanovitvi srednjeevropske federacije držav na demokratski podlagi, do katere pa more priti samo po zmagi Anglije in Francije. Tako federativno združenje držav naj bi poleg Avstrije obsegalo Slovaško, Češko in Poljsko. Oton Habsburški je dalje sporočil, da namerava v Zedinjenih državah študirati tekom svojega obiska ustroj ameriškega poljedelstva in da se bo vrnil v Evropo v dveh ali treh tednih.

WELLES NE BO PRINESEL IZ EVROPE DOBRIH VTISOV

Po splošnem mnenju v evropskih prestolnicah se je že dosedaj lahko prepričal, da je trenutno sleherno prizadevanje za posredovanje med obema taboroma popolnoma brezplodno

Curih, 5. marca. s. (Ass. Press.) Sumner Welles je danes ves dan sestavljal svoje poročilo o berlinskih razgovorih za predsednika Roosevelta. Jutri odpotuje Welles v Pariz, v soboto pa najbrže v London, in sicer z letalom. V Londonu bo ostal najbrže tri dni.

Skepsa v Londonu

London, 5. marca. j. (RSV) Londonski politični krogi sodijo, da se bo potovanje ameriškega državnega podtajnika Wellesa v evropske prestolnice v njegovi mirovni misiji izkazalo ne samo kot docela nekoristno, ampak se bo Welles, ko pride v London, lahko tudi prepričal, da se je stališče angleške vlade zadnji čas še bolj utrdilo v odločnosti glede vojnih ciljev zaveznikov. Angleško stališče se je še tesneje približalo tradicionalnemu francoskemu stališču glede pogojev, ki jih je treba vsiliti Nemčiji, da se za bodoče prepreči nov vojni požar. V istih krogih naglašajo, da angleško javno mnenje sedaj zahteva veliko večje varnostne ukrepe, s katerimi se hoče zaščititi pred nemškim imperializmom.

Po informacijah, ki so prišle po Wellesovem obisku v Rimu sedaj v London, je tudi italijanska vlada prepričana, kako brezplodno je trenutno sleherno prizadevanje, posredovati za mir med vojskujočimi se državami. Istega mnenja so po londonskih informacijah tudi v Švici.

Nevtralni politični opazovalci poročajo iz Berlina, da je sedaj tudi Nemčija že opustila sleherno nado na »cenen mir« ter je odločena obnoviti svojo politiko grožanj napram nevtralcem. Teh grožanj se bo Nemčija poslužila v vseh oblikah, s ciljem, da nevtralne države na svoji strani potegne v konflikt.

... in v Parizu

Pariz, 5, marca. j. (Havas) »Petit Parisien« se danes v daljšem članku bavi z domnevami glede dosedanjih uspehov Wellesovega potovanja v Evropi, o katerih se zelo skeptično izraža. Glede Wellesovih razgovorov v Berlinu pravi list, da bo moral po svojem odhodu iz Berlina ameriški državnik pač priznati, da so cilji in mišljenja vodje rajha ter njegovega spremstva še dosti bolj ekstremistični, kakor pa so bili doslej pripravljeni verjeti v Washingtonu. Spoznati je moral, da ni mogoče postaviti nobene baze, na kateri bi se dalo razpravljati o miru z Nemčijo, ki je neozdravljivo zaslepljena od svojih uspehov, ki jih je na tako lahek način izvojevala nad nekaterimi evropskimi narodi, ki so bili brez prave zaščite. List sodi, da se Nemčija svojega resničnega položaja ne bo zavedla poprej, preden ne bo temeljito poražena.

Ameriška mnenja

Washington, 5. marca. j. (Unit. Press). Glede Wellesove misije v Evropi naglašajo v ameriških diplomatskih in političnih krogih, da bo realni uspeh te misije mogoče ugotoviti šele potem, ko se bo Welles vrnil v Washington. Koliko se mu je njegova naloga posrečila, bo mogoče precizirati šele na podlagi informacij in končnega poročila, ki ga bo dal prezidentu Rooseveltu.

Diplomatski krogi, ki pozorno spremljajo vse komentarje, ki jih v svetu vzbuja Wellesovo potovanje, pravijo, da si trenotno ni mogoče ustvariti še prav nobene stvarne sodbe o dalekosežnosti razgovorov med Wellesom in zlasti raznimi vodilnimi osebnostmi Nemčije. Ugotavljajo le toliko, da Welles ni imel posebnih težav, da se temeljito prepriča o mišljenju vodilnih osebnosti rajha ter vojnih ciljev, ki jih zasleduje Nemčija. V istih krogih sodijo, da Welles nedvomno tudi v Parizu in Londonu ne bo imel večjih težav, da si ustvari pravo sodbo o položaju, tako, da bo po svojem povratku v Ameriko lahko izročil Rooseveltu zelo popolno poročilo o svoji misiji.

Ameriški politični opazovalci so prepričani, da je že sedaj povsem jasno, da med nemškimi vojnimi cilji in cilji zaveznikov ni mogoča nobena premostitev in zaradi tega zelo dvomijo, da bi mogel Roosevelt najti kakršenkoli vzrok, ki bi mogel upravičiti za posredovanje Zedinjenih držav v evropski vojni. Edini uspeh dosedanjega Wellesovega potovanja po Evropi je ta, da so utihnili Rooseveltovi nasprotniki, ki so v ameriškem prezidentu videli zagovornika vojne. Ameriški pacifisti bodo morali sedaj hočeš nočeš priznati, da je bilo Wellesovo potovanje v Evropo v principu povsem pravilno zamišljeno. Roosevelt bo poslej lahko mirno trdil, da je izrabil vse šanse, ki so mu bile na razpolago, da ustavi vojno v Evropi. Nedvomno bo to zelo utrdilo njegov položaj.

Ameriški diplomatski krogi pripominjajo, da še ni povsem gotovo, ako bo uspeh Wellesovega potovanja tudi ta, da bodo Zedinjene države spet poslale svojega poslanika v Berlin. Ameriški senat je svoječasno odklonil predlog, da bi Zedinjene države odpoklicale svojega poslanika v Moskvi, češ da ga potrebujejo tamkaj kot informatorja. Prav zaradi te informatorske funkcije bi bilo upravičljivo sedaj vzpostaviti tudi poslanika v Berlinu. Proti temu pa po mnenju ameriških političnih krogov govore zelo tehtni argumenti. Zedinjene države še zmerom priznavajo diplomatske zastopnike Češkoslovaške in Poljske v Zedinjenih državah. Ako bi ponovno imenovale sedaj svojega poslanika v Berlinu, bi se ta ukrep utegnil razlagati na ta način, da so se Zedinjene države odrekle svoji dosedanji politiki, ki ne priznava aneksijo češkoslovaškega in poljskega teritorija s silo.

V merodajnih krogih pripominjajo, da zaenkrat nobeni znaki ne kažejo, da bi bila ameriška vlada pripravljena tvegati tak korak, ki bi omogočil omenjeno tolmačenje. Vsekakor pa ta vprašanja ne bodo prišla v pretres prej, preden se Sumner Welles ne vrne v Washington in si bo prezident Roosevelt na podlagi njegovega izčrpnega poročila ustvaril sodbo in podlago za nadaljnje stališče Zedinjenih držav napram Evropi.

Posredovalna akcija

Bern, 5. marca. j. (Havas). Kakor poroča dopisnik švicarskega lista »Corriere del Ticino«, se v švedski prestolnici že nekaj dni širijo vesti, da se pripravlja posredovalna akcija v sovjetsko-finskem sporu. V tej zvezi je opažati v prestolnicah skandinavskih držav zadnje dni izredno živahno diplomatsko aktivnost. Dopisnik švicarskega lista zatrjuje, da so bili razni predlogi za pričetek mirovnih pogajanj ter za dosego kompromisa med obema vojskujočima se državama že izročeni vladama v Helsinkih odnosno v Moskvi. Po teh predlogih naj bi bila osnova bodočega miru naslonjena na priznanje finske neodvisnosti ter legalne finske vlade pod Tannerjevim predsedstvom. Moskva naj bi Kuusinenovo vlado v Terijokiju žrtvovala, kot odškodnino pa bi Finska prepustila Sovjetski uniji gotove točke svojega teritorija, ki bi služile za sovjetske vojaške baze. Po mnenju diplomatskih krogov trenotno ni mogoče dognati, v koliko temelje te osnove na resničnih dejstvih.

Obisk v skandinavskih državah

Stockholm, 5. marca. z. Vesti, da bo Welles obiskal tudi prestolnice skandinavskih držav, se ne potrjujejo. Prav tako zanikajo tudi poročila, po katerih naj bi bil švedski ministrski predsednik povabil Wellesa na obisk švedske prestolnice. Kljub tem demantijem pa govore razni drugi znaki za možnost Wellesovega obiska v skandinavskih državah. Tako se zatrjuje, da se finska vlada zato ni obrnila na zapadni velesili, ker pričakuje z druge strani posredovalno akcijo. Vprašanje posredovanja v finsko-sovjetskem konfliktu postaja vedno bolj aktualno in so zato v nekaterih krogih mnenja, da bi utegnile Zedinjene države kot najbolj nevtralna velesila v tem sporu prevzeti vlogo posredovalca. Iz tega sklepajo na možnost, da bi Welles obiskal skandinavske države.

Viborg še ni padel

Junaški branilci Viborga z neizmerno požrtvovalnostjo krijejo novo razporeditev finske vojske

Haparanda, 5. marca. j. (Havas). Odkar so se finske čete umaknile na svojo tretjo utrjeno črto, je bil Viborg, ki predstavlja nekakšno kazemato zapadnega finskega utrdbenega sistema edina točka, v kateri so Finci ostali v stiku s sovjetskimi četami in kjer se boji nadaljujejo z nezmanjšano silo. Ostali del finske tretje utrdbene črte doslej še ni bil deležen sovjetskih napadov. Edini boji, do katerih je po finskem umiku že prišlo na tem zapadnem odseku karelske fronte med reko Vuoksi in Finskim zalivom so bili spopadi med napredujočo sovjetsko pehoto in finskimi zaščitnimi četami, ki so krile umik glavne finske vojske. Ti boji se še zmerom nadaljujejo v smeri od Viborga — mesto še zmerom ni celotno v sovjetski posesti — vzdolž železniške proge Viborg-Hitola preko kraja Tammisuo približno do železniške postaje Tali. Bojna črta se obrne od Talija proti vzhodu in poteka ob severnih obalah številnih jezerc, ki se razprostirajo med Talijem in reko Vuoksi. Najživahnejši so tu spopadi pri Kääntymä ter pri polotoku Kuparsaari, ki štrli v jezero Vuoksi, ter nadalje severno od Heinjokija 20 km jugovzhodno od mesta, kjer so sovjetske čete prodrle do gornjega toka reke Vuoksi, so se finske čete Rusom energično postavile v bran ter jih napadajo z boka pri jezeru Airäpää. Umik finskih čet je bil na tem mestu olajšan zaradi odpora dela Mannerheimove utrjene črte, ki je na vzhodni obali reke Vuoksi ostala še intaktna.

Na svojem levem krilu so sovjetske čete izvršile napad po zamrznjeni površini Finskega zaliva z namenom, da bi se utrdile na zapadni obali Viborškega fjorda. V ofenzivnih sunkih, ki so jih sovjetske čete ponovno izvedle s polotoka Koivisto proti Sakkijärviju so morale kakih 6 km daleč prodirati po popolnoma nezaščitenem terenu. Tu je nanje naperilo ogenj finsko obalno topništvo, namenjeno prvotno za obrambo Viborga, ter jim prizadejalo izredno velike izgube. Vsi sovjetski napadi so se zaradi silnega finskega topovskega ognja v tej smeri izjalovili.

Na ostalih bojiščih je prišlo le do manjših spopadov med izvidniškimi četami. Na frontnem odseku pri Pitkäranti so Finci prizadejali velike izgube sovjetski pehotni diviziji, ki je operirala tamkaj proti severozapadu. Fincem se je posrečilo zapleniti tudi nekaj tankov. Nekoliko živahnejše je bilo včeraj tudi na frontnem odseku pri Kuhmu.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 5. marca. s. (Finska tel. ag.) Današnje finsko vojno poročilo o vojaških operacijah včerajšnjega dne pravi:

Na kopnem: Na Karelski ožini je sovražnik nadaljeval ves dan z napadi proti otokom Viborškega zaliva in v severozapadnem delu zaliva. Ob severozapadnih otokih v zalivu se boji nadaljujejo, drugod so bili napadi odbiti.

Med Viborgom in reko Vuoksi so bili vsi lokalni sovražni napadi odbiti. Najhujši so bili napadi pri Airapää in Sõunloskälä, kjer so boji trajali ves dan.

Na vzhodnem delu Karelske ožine zaporno topniško streljanje.

Pri Kuhmu so se boji nadaljevali. Vsi sovražni napadi so bili odbiti in smo zasedli nekaj novih postojank. Sovražnik je izgubil v bojih nad 500 mož.

Drugod na kopnem nič posebnega.

Na morju: Sovražnik je poskusil v Finskem zalivu napasti pri Hapanssariju in Virolahtiju, vendar so bili napadi odbiti.

V zraku: Naše letalstvo je bombardiralo sovražne kolone in čete na ledu Finskega zaliva. Udejstvovanje sovražnega letalstva se je omejilo na nekaj poletov nad Karelsko zemeljsko ožino in na severovzhodu Ladoškega jezera. Po potrjenih podatkih so bili tekom dneva sestreljeni trije sovražni bombniki.

Grof Csaky o odnosih Madžarske do sosedov

Prijateljstvo z močno Jugoslavijo in Bolgarijo ter kasnejša ureditev transilvanskega problema z Rumunijo

Carigrad, 5. marca. j. (Havas) Madžarski zunanji minister grof Csaky je dovolil posebnemu dopisniku vodilnega carigrajskega lista »Tan« zanimiv intervju, s katerim se je dotaknil tudi odnošajev Madžarske s svojimi sosedami. V pregledu sedanjega stanja teh odnošajev in želje, ki jih goji Madžarska v tem pogledu za bodočnost, je Csaky med drugim izjavil:

Madžarska želi tudi v bodoče vzdrževati dobre odnošaje z močno Jugoslavijo.

V aluziji na neke vesti, ki so se širile zadnji čas iz nekontroliranih virov, češ da bo Madžarska nastopala v bodoče proti zunanji politiki Bolgarije, je Csaky naglasil, da so vse slične vesti napačne. **Madžarska je najboljša prijateljica Bolgarije in se raduje vseh njenih političnih uspehov.**

Glede odnošajev med Madžarsko in Rumunijo je Csaky dejal, da je **vprašanje Transilvanije sicer prej ko slej zelo kočljivo da pa je trenutno na ta problem bolje pozabiti. Seveda pa beseda pozabiti v tem primeru ni istovetna z besedo odreči se.** Madžarska bi vsekakor hotela, da se to vprašanje na prijateljski način čimpreje spravi s sveta.

Končno je Csaky v vznešenih besedah naglasil italijansko-madžarsko prijateljstvo in je zlasti poudaril zadovoljstvo, s katerim Madžarska spremlja trajno jačenje italijanske vojaške pripravljenosti.

Nemški predlog Rumuniji

Bukarešta, 5 marca. z. Tu se trdovartno širijo vesti, da je nemški gospodarski delegat dr. Clodius ob svojem zadnjem prihodu v Bukarešto prinesel ponudbo nemške vlade, v kateri predlaga naj bi Rumunija demobilizirala, ker je Nemčija pripravljena prevzeti jamstvo za njene meje.

V rumunskih krogih izjavljajo, da take ponudbe Rumunija ne more sprejeti in da se zanaša predvsem na svojo lastno obrambo. Uradno te vesti do sedaj niso bile niti potrjene, niti demantirane, pač pa se zatrjuje v političnih krogih, da je že v bližnjih dneh pričakovati spremembe v rumunski vladi. V vlado bo vstopil tudi vodja rumunske mladinske organizacije Sidorovici, ki je bil nedavno v posebni misiji v Rimu.

Rumunija kupila tri torpedovke

Pariz, 5. marca. j. (Havas). Kakor poroča pariški dnevnik »Paris Soir« so trenutno zasidrane v Parizu tri rumunske torpedovke, ki jih je pred kratkim kupila rumunska vlada v Angliji. Torpedovke so priplule po reki Seini do Pariza, kjer jih bo danes pregledal rumunski poslanik, nakar bodo nato odplule po francoskih rekah in prekopih v Sredozemsko morje, odkoder bodo nadaljevale pot v rumunsko luko Constanco v Črnem morju.

Torpedovke so bile krščene na imena »Vitorul«, »Vigilia« in »Viscurul«. Vse torpedovke so istega tipa in sistema, ki so mu Angleži nadeli ime »miniaturnih oklopnic«. Torpedovke so dolge po 24 m in je njih moč v izredno veliki brzini, ki znaša maksimalno 45 milj na uro. Njih orožje sestoji iz dveh cevi za lansiranje torpedov ter dveh četvornih strojnic, montiranih v oklopnem stolpu. Razen tega so torpedovke opremljene z orožjem za pokončavanje podmornic.

Beneš — častni doktor oxfordske univerze

London, 5. marca. AA. (Havas) Oxfordska univerza je sklenila, da bo izročila dr. Edvardu Benešu, bivšemu prezidentu ČSR, za 90 obletnico rojstva predsednika Masaryka 7. marca diplomo častnega doktorja te univerze. Pri tej priliki bo imel dr. Beneš predavanje o svojem učitelju Tomažu Masaryku.

Andres pri Ribbentropu

Berlinski obisk našega trgovinskega ministra — Visoko nemško odlikovanje — Gospodarsko izpopolnjevanje

Berlin, 5. marca. AA. Zunanji minister v. Ribbentrop je sprejel danes dopoldne jugoslovenskega trgovinskega ministra dr. Andresa. Pri tej priliki je Ribbentrop izročil Andresu veliki križ »nemškega orla«, s katerim ga je odlikoval kancelar Hitler. Pri sprejemu je bil navzoč tudi jugoslovanski poslanik v Berlinu Ivo Andrić.

Po sprejemu pri Ribbentropu je državni podtajnik v zunanjem ministrstvu Keppler priredil kosilo v čast ministra dr. Andresa. Zvečer se je dr. Andres udeležil predstave v operi, nato pa mu je priredilo Jugoslovansko-nemško društvo večerjo v hotelu Eden.

Berlin, 5. marca. AA. (DNB). Jugoslovenski trgovinski minister dr. Andres je sprejel predstavnika DNB in mu razložil stališče Jugoslavije do nemško-jugoslovanskih gospodarskih odnosov. Minister Andres je ugotovil, da so na dlani vsi pogoji za medsebojno dopolnjevanje nemškega in jugoslovenskega gospodarstva. Rekel je, da ima nemško-jugoslovensko sodelovanje na gospodarskem polju za Jugoslavijo dvojni pomen. Na prvem mestu pomaga Jugoslavija s svojim izvozom v Nemčijo k dvigu lastnega kmetijstva in svoje proizvodnje, po drugi strani pa se Jugoslavija preskrbuje iz Nemčije s potrebščinami, ki so največjega pomena za razvoj njenega rudarstva in njene industrije. Dr. Andres je poudaril, da sta Jugoslavija in Nemčija v gospodarskem pogledu navezani druga na drugo in da je potemtakem ohranjevanje sedanjih gospodarskih odnosov med obema državama tudi še naprej gospodarska potreba. Zatem je poudaril, da ostane Jugoslavija v sedanjem oboroženem spopadu v Evropi nevtralna. Pristavil je, da lahko z zadovoljstvom ugotovi, da Nemčija s svojim vedenjem ni prav v ničemer ovirala ohranitve te nevtralnosti. Minili so časi, ko je nevtralnost kake države pomenila isto kakor kopičenje velikanskih vojnih dobičkov. Zaradi tega Jugoslavija ne pojmuje svoje nevtralnosti samo kot pravico, temveč tudi kot dolžnost v svojih odnosih z vsemi trgovskimi partnerji, ki prihajajo v poštev.

Oster proglas dr. Mačka proti frankovskim teroristom

Zagreb, 5. marca. o. Podpredsednik vlade dr. Maček je izdal proglas na Zagrebčane v zvezi s poslednjimi eksplozijami v Zagrebu. Proglas je bil danes objavljen. V njem pravi dr. Maček med drugim:

»Odkar je bila ustanovljena banovina Hrvatska, ki je trn v očesu vsem hegemonistom, so napeli vse sile, da bi, ko že niso mogli preprečiti obnove Hrvatske, preprečili vsaj njen razvoj in končno ureditev. Tudi položaj hrvatskih ministrov ni lahak, ker se morajo boriti s še vedno močnimi ostanki hegemonistov, ki so se kakor običajno zopet ogrnili s plaščem šovinizma. To pa nas ne more odvrniti od naših prizadevanj. S takimi zaprekami smo že od vsega početka računali.

Žalostnejše od tega pa je, da se je tudi med Hrvati našla peščica deloma plačanih, deloma zapeljanih ljudi, ki so se vpregli v voz reakcije, ki jo če vsi znaki ne varajo podpirajo zunanji sovražniki i hrvatskega i srbskega naroda, da bi ovirali normalni razvoj političnih prilik v smeri demokracije in parlamentarizma.«

Dr. Maček dalje pravi, da so ti ljudje najprej skušali vzbuditi pozornost z letaki, a ko jim to ni uspelo, z eksplozivnimi napravami. Tako so 24. preteklega meseca postavili dinamitne patrone v nekaj javnih telefonskih govorilnic v Zagrebu, včeraj pa v zgradbo sodišča celo še peklenski stroj. Temu je treba napraviti enkrat za vselej konec. Krivci se morajo izslediti in kaznovati, kakor zaslužijo. V interesu ugleda in svobode hrvatskega naroda poziva dr. Maček hrvatske rodoljube in posebno vse organizirane člane HSS, da vsak podatek, ki bi zanj zvedeli v zvezi s to stvarjo, nemudno sporoče policiji ali vodstvu svoje organizacije.

»Slovenčeve« politične informacije

Od časa do časa prinaša »Slovenec« iz Beograda politična poročila, ki se odlikujejo ne le po svoji neresnosti temveč tudi po svoji primitivnosti. Včeraj odkriva pod naslovom »Srbske stranke se gibljejo« nov center za koncentracijo radikalov. Pravi namreč, da se zbiranje bivših radikalov opaža sedaj v JNS, kjer »vedno mani ugaja nastopanje Jovana Banjanina z govori na shodih in člankih v »Jugoslovenski otadžbini« in pa neodkrito zadržanje dr. Kramerja in drugih.«

Ni še dolgo temu, kar je »Slovenec« v JNS sestavil posebno skupino Ilije Mihajlovića in povedal, da se ta skupina pripravlja na odhod iz stranke s predsednikom stranke vred. Gospode v Kopitarjevi ulici očividno tlači mora, odkar imamo v Jugoslaviji stranko, katere predsednik proglaša predsednika druge stranke za svojega šefa. Naj se pomirijo. Takšne notranje desorganizacije, kakor jo imajo oni v lastnih vrstah, ni mogoče doseči nobeni drugi politični organizaciji v naši državi. Tudi tu so izven konkurence.

»Slovenec« bi ustregel javni radovednosti mnogo bolj, ako bi povedal, kako si njegovi prijatelji zamišljajo svojo pot k zedinjenim radikalom. G. dr. Kulenović je bil v tem oziru popolnoma iskren in je za muslimane že povedal svoje. Čas hiti in če se gospode ne bodo kmalu odločili, jim bo g. Andrej Ražem, ki vodi sedaj seznam za zedinjenje radikalov v Ljubljani, pobral vso smetano. Saj je znano, da je en del gospodov iz Kopitarjeve ulice odločno za to, da prestopijo v »radikalski narod«, kakor pravi g. dr. Marković. Drugi seveda zagovarjajo obnovo bivše SLS. Toda tudi tu se mudi, in treba bo zelo hiteti, kadar pride odločilen trenutek. Kakor znano obstoji namreč v Ljubljani že pripravljalni odbor za obnovo SLS, ki pa se ne more udejstvovati, ker ta stranka še ni zakonito dovoljena. Pri nas se v tem oziru strogo pazi na zakonitost. Toda kaj bo, če se jutri objavi novi zakon o strankah in bo ustanavljanje političnih organizacij neodvisno od odobrenja oblasti? V tem trenutku bo veljalo, kdor prej pride, prej melje. Toda če bodo gospode takrat še v slovenski JRZ vendar ne bodo mogli prijaviti SLS! In zgodilo se bo, da bo ta častitljiva firma prešla v nezaželjene roke sedanjih njenih nezakonskih upraviteljev ...

To so razmišljanja, ki globoko pretresajo državniške glave v Kopitarjevi ulici. Do trdnega sklepa gospodje očividno še niso prišli. Zato si medtem preganjajo strah z filzificiranimi poročili o nevšečnostih v drugih strankah.

Tudi zemljoradniško stranko so razdelili v tri tabore. Sedanji minister baje kaže vedno boli sovražno stališče proti JRZ, bivši minister Djordjević (ki mimogrede rečeno zemljoradniški stranki že dolgo več ne pripada) pa kaže baje odkrite simpatije za JRZ, dočim predsednik stranke dr. Milan Gavrilović kaže te simpatije »pasivno« ...

Volkovi pri Zagrebu

Zagreb, 5. marca. o. V neposredni okolici Zagreba so se včeraj pojavili volkovi. Med prebivalci podaljšane Radničke ceste na skrajni jugovzhodni periferiji mesta je nastala zaradi volkov prava senzacija. V tamkajšnji naselbini imajo Bolgari svoje vrtove. Njihov čuvaj Marinovski, 18 let star fant, je snoči okrog 21. ure čul zavijanje volkov in je zato stopil iz barake, v kateri je stanoval. Tedaj je z grozo opazil, da sta se dva volkova spopadla z njegovim volčjakom. Fant se je v naglici umaknil nazaj v barako. Pa tudi drugi ljudje so čuli tuljenje volkov. Davi je fant našel pred barako le še oglodano glavo in nekaj kosti svojega psa. Očitno sta se volkova prikradla k naselbini iz nekaj kilometrov oddaljenega gozda.

Suzorjevo posojilo Zagrebu

Zagreb, 5. marca. o. Poverjetnik Suzorja je danes odobril zagrebški mestni občini posojilo 30 milijonov din ter odredil, da se ji takoj izplača. Istočasno je poleg že podeljenega 12-milijonskega posojila odredil, da se sušaški mestni občini podeli nadaljnje hipotekarno posojilo v znesku 4 milijonov.

Iz državne službe

Na celjski realni gimnaziji je napredoval suplent dr. Rudolf Hanželič za profesorja.

Umor pri Kostanjevici

77 letna posestnica Marija Bratina v Globočicah v spanju zadavljena — Tri aretacije

Novo mesto, 5. marca.

Na precej obsežnem posestvu v Globočicah pri Kostanjevici je vodila svoje gospodinjske posle z veliko vnemo in skrbjo 77 letna posestnica Marija Bratina, ki je bila med tamošnjimi ljudmi zelo priljubljena zaradi svoje velike dobrosrčnosti in vedrega razpoloženja. Svoje lepo posestvo, h kateremu je spadal tudi obsežen vinograd, je starka obdelovala s pomočjo tujih ljudi in sorodnikov. Sicer pa je bila tudi petična starka napram tujim ljudem zelo nezaupljiva, in ker je stanovala sama v hiši, se je zvečer skrbno zaklepala, da bi bila tako varna pred vsakim presenečenjem.

V nedeljo, ko so šli ljudje k maši pri Sv. Križu, so pokojničine sovrstnice Bratinovo pogrešale v svoji sredi. Druga drugo so izpraševale, ali je morda starka zbolela. Nihče pa ni vedel o njej povedati kaj točnega, zvedelo se je le to, da so Bratinovo videli zadnjič v petek 1. marca. Ker pa starke le ni hotelo biti na spregled, so znanci in prijatelji pogledali skozi okno zaprte hiše in jo videli na postelji negibno. Odeja je bila razmetana. Starka je bila že nekoliko modrikasta po telesu, a znaki nasilja in borbe so bili vidni zlasti na vratu, ki je bil ves podplut. Zagonetka njene smrti je bila na ta način kmalu pojasnjena. Starka je umrla nasilne smrti; ugotovljeno je, da je morilec prišel v hišo bogate posestnice skozi podstrešje v izbo, kjer je svojo žrtev v spanju zadavil. Vsi znaki kažejo, da je moral morilec imeti pri svojem ogabnem zločinu tudi pomagače.

Orožniki iz Kostanjevice so na podlagi natančnega pregleda takoj začeli zasledovati zločince. V zvezi s tem so že včeraj na podlagi zbranih indicov aretirali nekega mlajšega posestnika iz vasi Osterc, ki se je s pokojno Bratinovo pred časom tožaril in napram posestnici tudi izgubil tožbo za večji znesek. On je bil tudi edini, ki bi prišel v poštev kot dedič, ker je bil menda kupec tretjine njene hiše, a dve tretjini bi mu pripadali po smrti. Gre za nekega Alojzija P. Orožniki so aretirali tudi njegovo ženo in brata ter vse tri oddali v zapor okrožnega sodišča v Kostanjevici.

Sodna obdukcija umorjene Bratinove, ki jo je izvršil okrožni zdravnik dr. Rudolf Smole v mrtvašnici pri Sv. Križu, je popolnoma potrdila prvotno domnevo, da je bila starka v spanju zadavljena z rokami, ker so se poznali na vratu odtisi prstov.

Vremenska napoved

Zemunska: Večinoma oblačno v vsej državi. Od časa do časa dež, zlasti v primorju in v severnih krajih. V planinah utegne pasti sneg. Mila toplota v vsej državi.

Naši kraji in ljudje

Beograd naj dobi Kmetski dom
Gospodarske zadruge bodo v kratkem izdelale načrte

Beograd, 5. marca

»Politika« beleži, da prejema od kmetov vedno nova pisma, naj bi končno tudi prestolnica posvetila kakšen košček kmetijskim namenom, skratka, da bi se v Beogradu zgradil primeren kmetski dom. Zlasti se za to zavzemajo zadružne ustanove, ki bodo načrt čimbolj prerešetale. »Politika« pravi, da se bo odločilo vprašanje zidanja kmetskega doma v Beogradu že v nekaj dneh in da se bo takoj nato pričelo zbiranje prispevkov. Neki kmet piše:

Že pred 10 ali 15 leti bi bilo kazalo zgraditi kmetski dom v Beogradu, vendar pa tudi zdaj še ni prepozno. Čuli smo, da imajo bratje Hrvati v Zagrebu dva svoja doma, samo ne vemo, na kaki osnovi. Treba se bo pri njih informirati in slediti njihovemu zgledu. Kmetje pogosto obiskujemo Beograd. Silne muke imamo zaradi prenočišč. Kolikokrat je treba pričakati zoro na klopeh po parkih, ali za mizami kake zamazane kavarnice, kakršnih je Beograd še vedno poln! Skratka: Kmetje nikoli ne potujemo brez velikih nevšečnosti. Treba je zgraditi monumentalno palačo, ki bo v vsakem pogledu predstavljala kmetijstvo naše države in krasila našo prestolnico. V tem domu moramo najti vse, kar nas utegne zanimati kot novost in dobiti moramo vse potrebne informacije, da bomo lahko čim hitreje dovršili svoje opravke, zaradi katerih prihajamo v mesto. Kmetski dom mora biti kmetsko zavetišče in kmetska pisarna. Koliko je treba kmetu tekati in begati po mestu kakor po puščavi, kjer ni prijaznega človeka! Kajti kmetje tudi pri vsej obilici raznih organizacij skoraj nikogar nimamo v pomoč. Zato se pa mi nekulturni seljaki tudi počutimo tako neugodno v naši kulturni prestolnici. V našem kmetijskem domu moramo poleg vsega navedenega najti tudi razvedrilo in razna pomožna prosvetna sredstva, radio, kino, gledališče, higienske razstave, predavalnice, razne tečaje, knjižnice in čitalnice, izposojevalnico knjig, oddelek za knjižno prodajo ter gostilnico z brezalkoholno pijačo in domačo hrano. To mora biti prava narodna univerza, ne samo po imenu. Tak dom bi v veliki meri pripomogel k večji razbistritvi in kulturi svojih gostov. Seveda pa bi moralo biti v kmetskem domu tudi kopališče, obvezno za vsakogar, ki prenoči v domu posebej za moške in posebej za ženske. Pisec pravi, da je s tovariši kmeti že začel zbirati denar in da bodo srbski kmetje storili vse, kar bodo mogli, da se tako koristen načrt čimprej izvede. Na pristojnih mestih pa bi prvenstveno morali podpreti tak pokret in takoj se bo pokazalo, koliko prijateljev ima podeželje.

Vzorna kolonija vojnih dobrovoljcev
Veliki uspehi zdravstvene zadruge in sokolske čete

Novi Sad, 5. marca

V plodni Bački, na poti med Bačko Topolo in Kulo, so si jugoslovenski vojni dobrovoljci ustvarili vzorno napredno kolonijo. Na območju bivše občine Emušić so se znašli kmalu po vojni pod milim nebom dobrovoljci iz Like, Herceg-Bosne, Srbije in Črne gore. Čvrsto so poprijeli vsak na svojem kraju in že so v kratkem času zrasle hišice, kjer so vsaj za prvo silo našli zavetje. Hišice so bile ilovnate, vendar pa začasno dovolj odporne zoper viharje in druge neugodnosti. Po malem so si dobrovoljci nabavili tudi nekaj živine in konjev, da so se lažje preživljali in lažje opravljali poljska dela. Če danes pogledate njihovo vas, se boste začudili, kaj vse je bilo mogoče ustvariti v nepolnih dveh desetletjih.

Kolonija Sokolac je kmetijska vas, kjer se prebivalci poslužujejo modernega kmetijskega orodja. Žito izvrstno uspeva. Posebno dobro se jim obnaša reja svinj, ki jih leto za letom precej odprodajo. Postavili so sami dvè lepi šolski poslopji, ki jih obiskuje 290 otrok. Prosvetna delavnost v koloniji je na prav lepi stopnji. Poleg narodne šole imajo razna kulturna društva in ustanove. Sokolska četa, dve kmetijski zadrugi in zdravstvena zadruga spadajo med najmarljivejše take edinice v Jugoslaviji. Še prav posebno je zdravstvena zadruga pripomogla k čim lepši izgraditvi vasi ter k snažni ureditvi hiš in dvorišč. Povsod vidite skrbno urejene hleve, marofe in gnojne jame. Ustanovili so si tudi svoj Zadružni dom z lepo urejeno dvorano in ostalimi društvenimi prostori, kjer se redno shajajo k pouku in zabavi. V domu imajo zadružno apoteko, ki je polna kakor košnica in nič dosti ne zaostaja za mestnimi apotekami. Vodi jo zadružni zdravnik dr. Ivan Holo, ki je venomer na delu, da se čim bolj dvigne zdravstveni napredek Sokolca. Odkar so ustanovili zdravstveno zadrugo, se je umrljivost znatno zmanjšala, k čemur največ pripomore zadružna posvetovalnica, ki jo vsako sredo obiskujejo mlade žene in matere. Zdravstvena zadruga vzdržuje tudi žensko obrtno šolo, v kateri dve mladi strokovni učiteljici poučujeta 60 deklet v gospodinjstvu in ženski obrti. Ta šola zaenkrat še nima lastnega poslopja, marveč je začasno nameščena v občinski hiši. Na pomlad pa bo tudi ta šola dobila svojo lastno streho. Tako je torej kolonija Sokolac, ki je ena izmed največjih naseljeniških kolonij v Jugoslaviji, dosegla res že hvalevredno višino napredka. Zaenkrat le še nima svoje cerkve in ulice še niso tlakovane. Kolonija je z vsem dosedanjim delom dokazala, koliko se da doseči s složnim delovanjem razumnega prebivalstva, ki ga vodijo sposobni inteligenti, še prav posebno pa požrtvovalni učitelji.

Kritično stanje trgovskih zastopnikov
Brez bencina jim je poslovanje onemogočeno

Ljubljana, 5. marca

Eden izmed stanov, ki je v današnjih časih hudo prizadet in mora mirno prenašati vedno nove neprilike, je stan trgovskih potnikov in zastopnikov. Iz njihovih vrst smo prejeli naslednji dopis:

Z novo svetovno vojno so za našega potnika nastopili časi hude preizkušnje. Vsepovsod se javljajo ovire. Lepo je bilo kdaj prej živeti potniku, če je bil deležen stalne mesečne plače in je potoval z avtom ali motornim kolesom po deželi ter imel povsod zagotovljen dober odjem. Dandanes pa so trgovski zastopniki večinoma navezani na oore 3 do največ 5% provizije. Pa če bi vsaj ta bila zagotovljena! Ali treba je vedeti, da se mnoge tvornice zapirajo, ker ne dobivajo zadostne količine surovin, ali pa so tovarnarji, ki še obratujejo tako desortirani, založeni s tako slabo izbiro, da trgovski zastopnik res težko ustreza vsakovrstnim naročilom. Že potem je jasno, da mu niti 5% provizija ne more zadostovati za goli obstanek, saj je izvrševanje trgovskega zastopništva že samo po sebi zvezano z večjimi stroški kakor pri vsakem drugem potujočem človeku. K temu pa se pridružuje še to, da je porast cen zavrl kupčijo v marsikateri branži. Ukinjeni so vsi krediti, trgovski potnik ne more nikomur nuditi onih ugodnosti, ki so prej bile v rednem prometu običajne. Skratka, vsi pogoji so se postavili po robu trgovskim potnikom in zastopnikom. Navada je, da vse večje industrije, tuje kakor domače, pošljejo svoje zastopnike najprej v večja mesta in trgovska središča, kjer je za torej tekma trgovskih zastopnikov tako velika, da si morajo iskati naročil v provinci. Edino provinca takorekoč rešuje trgovskega potnika. Ali zdaj mu je še tu odrezana veja, kajti — trgovski potnik nima bencina.

Trgovski potniki se ne bomo prerekali o tem, ali je umestno izdajati bencin na karte ali brez njih. Zanje je glavno samo to, da dobijo bencina **zadostno količino,** kajti sicer jim je poslovanje sploh onemogočeno. Avto je trgovskemu zastopniku glavno prometno sredstvo. Če opravi v enem dnevu sto kilometrov vožnje, potrebuje trgovski potnik povprečno 12-15 l goriva, saj vsi ne premoremo enakih manjših tipov avtomobila. Nekateri potniki morajo voziti s seboj tako velike zbirke vzorcev, da mu v tem primeru majhen avto nič ne koristi. Po novih določbah naj dobijo trgovski potniki po par litrčkov bencina na teden — to se pravi, da se kvečjemu lahko popeljejo na kratek sprehod. Kdo bo pa skrbel za nje in za njihove družine, tega seveda nihče ne vpraša. Slovenski trgovski potnik je že itak brez vsake prave socialne zaščite in zaslombe, navezan zgolj na svoje telesne in duševne napore. Slovenski trgovski potniki prav dobro vedo, kakšno je današnje stanje, saj so bolj kakor katerikoli drugi poklic stalno v valovanju trgovskih prilik in neprilik. Ali, da se jim z novimi določbami kratko in malo onemogoča izvrševanje poklica, to je velik socialen greh, ki kriči po takošnjem izboljšanju stanja.

J. Štoviček

Smrt železničarja na progi
Ko se je vračal domov, ga je zajel vlak

Sava, 5. marca

Danes smo pokopali 43-letnega železničarja Antona Judeža, ki je v nedeljo zvečer postal žrtev železniške nesreče. Podal se je bil s Save popoldne v Zagorje in se je zvečer vračal po soteski domov. Šel je po progi in naenkrat ga je presenetil ljubljanski vlak, ki pelje tod mimo ob 19.15. Zmrzovalo je in Judežu je pri odskoku s proge bržčas spodrsnilo pa je padel pod lokomotivo, ki mu je odrezala nogo, ga zavlekla še kakih 20 metrov s seboj in ga strahovito razmesarila. Ker Judeža ni bilo domov ob uri, ko bi bil moral nastopiti službo, se je podal drugi obhodnik po progi in našel mrliča. Pokojnika so prenesli v mrtvašnico na Savi. Danes je bil pokopan ob številni udeležbi pogrebcev, katerim se je zlasti zasmilila njegova družina, saj je pokojnik zapustil vdovo in pet nespreskrbljenih otrok.

Pokojnik je bil trezen mož, zato ne more biti govora, da bi bila morda vinjenost vzrok nesreče. Od štirih kovačev, s katerimi se je bil podal v Zagorje, je zapravil samo 6 din. Bil je dober družinski oče, le nesreča ga je zasledovala. Poprej je bival s svojo družino v čuvajnici pri Ponovičah. Nekoč ga je prišel obiskat oče in ko sta se poslovila, je lokomotiva pregazila očeta. V oni čuvajnici se je Judežu tudi do smrti poškodoval 6-letni sinček. Meneč, da mu bo sreča milejša, je Judež zaprosil za premestitev v čuvajnico v Mošeniku. Tu je zdaj njega rednika družine, doletela tako tragična usoda.

Ciganove čarovnije s tisočaki
Namesto z denarjem napolnjene omare — prazna krpa

Maribor, 5. marca

Cigani in ciganke imajo tudi pri nas na vesti precej lahkovernih ljudi. Bridko razočaranje je že marsikoga izmodrilo. Kljub vsemu je med ljudmi še zmerom mnogo lahkovernosti. O tem priča tudi dogodek, ki se je pripetil na Humu pri Ormožu.

Mlajši cigan je potrkal na vrata posestnika Ivana Pavliniča v Humu pri Ormožu. Prosil je za milodar. Čim je cigan uzrl posestnikovo 20-letno hčerko Ano, je takoj potegnil iz žepa igralne karte. Napovedoval je srečno bodočnost ter to in ono pogodil iz njene preteklosti. To je potrdilo zaupanje posestnika in njegove hčerke v ciganove napovedi. Cigan je to zaupanje temeljito izkoristil, Pavliniča je pregovoril, da je 1900 din, ki jih je imel shranjene doma, zavil v krpo. Nato je denar s krpo izročil ciganu, ki je oboje postavil v omaro. Pri tem je napovedal, da se bo omara preko noči tako napolnila z denarjem da ga ne bo mogel zlahka prešteti. Cigan je odšel s ključem od omare in obljubil, da se vrne naslednji dan. Cigana pa ni bilo več na spregled. Pavlinič je bil sila radoveden, kako je z denarjem v omari, pa je zgrabil sekiro in razbil omaro. Toda obšlo ga je trpko spoznanje. V omari je našel samo prazno krpo. Brž je sporočil zadevo orožnikom, ki poizvedujejo za pretkanim ciganom.

Na ledeni plošči po Dravi
Razburljiv doživljaj dveh mladih drsalcev

Maribor, 5. marca

Mariborčani, ki so šli čez državni most, so bili priče razburljivemu prizoru. Na veliki ledeni plošči, ki je plavala po Dravi, sta bila dva dečka, ki sta klicala na pomoč. Ljudem je zastal dih, saj bi se ledena plošča lahko razbila in zagrnila pod seboj mladi življenji. Službujoči stražnik je takoj obvestil o tem brodarja Merdausa v Melju, ki se je že pripravil, da zajame oba dečka z ledene plošče ter ju reši nevarnosti. Dečka sta srečno plula pod oboki državnega mostu, ledena plošča ju je zanesla v negotovo proti železniškemu mostu. V višini moške kaznilnice, kjer je dravska struga še zmerom precej zamrznjena, pa se je dečkoma posrečilo, da sta usmerila ledeno ploščo k bregu, kjer sta pristala, potem ko sta se po plitvini Drave pretolkla do kopnega. Vsa premočena in prestrašena sta pobegnila proti domu.

Nekateri so videli razburljivi prizor že nad dravsko brvjo. Verjetno je da sta se oba dečka v bližini Mariborskega otoka, kjer je Drava precej zamrzla, drsala, pa se je ledena plošča odtrgala ter ju zanesla s seboj.

Glavna skupščina Ljubljanskega Sokola
Novi starosta je br. Janko Jazbec

Ljubljana, 6. marca.

V lutkovni dvorani v Narodnem domu je imel Ljubljanski Sokol v ponedeljek zvečer 72. redno glavno skupščino, ki so jo poleg članstva posetili tudi I. namestnik staroste ZSS br. Gangl, zastopnika župe br. prof. Merčun in Slana, podstarosta Sokola I br. Urbas, starosta Sokola II br. Kocjan, starosta Sokola III br. Deu, starosta Sokola Zg. Šiška br. Poharc, tajnik Sokola Vič br. Horvat in zastopnik Sokola IV. br. Lovišček. Skupščino je vodil podstarosta br. dr. Fran Kandare, ki je najprej nazdravil starosti Nj. Vel. kralju Petru II, ki so mu zborovalci zaklicali navdušen »Zdravo«. Ko je pozdravil vse prisotne, se je v lepem pietetnem govoru spomnil vzornega Sokola, pokojnega staroste br. Bogumila Kajzelja, ki so mu navzočni zaklicali trikrat »Slava«. Brat podstarosta je nato kratko orisal delovanje Ljubljanskega Sokola v minulem letu, ki je bilo izredno razgibano. V tehničnem pogledu beleži Ljubljanski Sokol spet dve veličastni zmagi. Vrsta članov si je pri medzletnih tekmah v Zagrebu petič priborila meč kralja Aleksandra, vrsta članic pa si je na prvih tekmah za prehodno darilo priborila zastavo Nj. Vel. kraljice Marije. Društvo je nameravalo svečano proslaviti 75 letni jubilej s pokrajinskim zletom, ki pa je moral biti iz znanih vzrokov preložen na leto 1943, ko bo proslava društvene 80 letnice. Poročilo podstaroste br. dr. Kandareta je bilo z odobravanjem sprejeto.

Ko je bil odobren zapisnik zadnjega občnega zbora, so se zvrstila poročila društvenih činiteljev. Pregledno tajniško poročilo je podal tajnik br. France Ahčin. Njegov kronološki pregled vseh važnejših dogodkov je zbudil veliko zanimanje zborovalcev, kar so dokazali z pritrjevanjem ob zaključku poročila. Zelo lepo in pregledno je bilo tudi poročilo načelnika br. dr. Ivka Pustiška, ki je navedel vse številne nastope, tekme, akademije itd., posebno pa dosežene uspehe na župnih, saveznih in društvenih tekmah. O prosvetnem delu je poročal prosvetar br. inž. Gojmir Pehani, o denarnem poslovanju računovodja br. Boris Germek, o odseku za zgradbo doma blagajnik br. Leo Čebular. Iz statističnih podatkov s. Ančke Verdijeve je bilo razvidno, da je štel Ljubljanski Sokol ob zaključku leta 938 članov, 336 članic, 165 naraščajnikov, 228 naraščajnic, 130 dečkov, 130 deklic, skupno tedaj 1.927 pripadnikov. Za zdravniški odsek, ki je bil izredno marljiv, je poročal br. dr. Franta Mis, za smučarskega br. Heribert Kaiser in za ruski odsek starosta br. Nikola Tkačev. Ko je bil na predlog br. Slavka Simončiča soglasno sprejet proračun za leto 1940., je bila na predlog nadzornega odbora soglasno izrečena razrešnica bratu blagajniku, računovodji in celotni upravi.

Pri volitvah uprave je bila predložena samo ena kandidatna lista, ki je bila soglasno izvoljena: starosta br. Janko Jazbec, namestniki dr. Fran Kandare, inž. Poženel in inž. Pehani, načelnik dr. Ivko Pustišek, njegovi namestniki Šega, Malnarič in Vrhovec, načelnica Duša Komačeva, njeni namestnici Lili Pustiškova in Jerica Ahčinova, tajnik France Ahčin, namestnik dr. Kamilo Wildman, prosvetar inž. Pehani, blagajnik Novak, računovodja Boris Germek, namestnik knjigovodje Mahkovec, gospodar Slave Simončič, namestnik gospodarja Lojze Kovač, statističarka Ančka Verdirjeva, društveni zdravnik dr. Mis, člani uprave: Lorger, Mächtig, Pavšič, dr. Spiller-Muys, Štajer, Javornik, Rus, inž. Kavčič, Čebular, Šaunik, Žilič, inž. Korenini, nadzorni odbor: Miroslav Gregorka, Peter Klinar, dr. Albin Stele, Leo Rogel, častno razsodišče: predsednik dr. Franc Vončina, odsek za zgradbo doma: predsednik dr. Ravnihar, finančni pododsek predsednik dr. Fran Pavlin, gradbeni pododsek predsednik inž. Poženel.

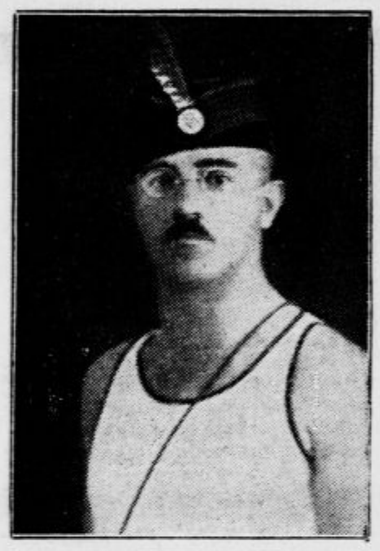

Novi starosta br. Janko Jazbec

Po volitvah je zavzel mesto novi starosta br. Janko Jazbec, ki se je zahvalil za izkazano zaupanje in pozval vse k vztrajnemu sokolskemu delu v telovadnici. Novi starosta je znan mož v našem sokolstvu, saj deluje v njem že nad 30 let. Pred vojno je bil v Istri, po vojni pa je marljivo delal v Crikvenici, odkoder je prišel pred pol leta v Ljubljano in pričel takoj sodelovati pri v matičnem društvu. Želimo novemu starosti in Ljubljanskemu Sokolu v novem letu mnogo trajnih uspehov. Ob zaključku so zborovalci še sprejeli predlog načelnika br dr. Pustoška, da se bo Ljubljanski Sokol v polnem številu udeležil jubilejnega vidovdanskega zleta v Celju.

Sargov
KALODONT
proti zobnemu kamnu

Kulturni pregled

Hrvatski literarni večer v Ljubljani
Dr. Ilija Jakovljević

Skupino književnikov, ki nastopijo v petek na povabilo Društva slovenskih književnikov na hrvatskem literarnem večeru v Ljubljani, vodi predsednik »Društva hrvatskih književnika« v Zagrebu g. dr. Ilija Jakovljević.

Med petkovimi gosti je njihov predsednik najbolj mnogostranski javni delavec. Literarno se je začel udejstvovati pred mnogimi leti kot pesnik, pripovednik, feljtonist in kritik. Sodeloval je med drugim v »Hrvatski Prosvjeti«, časopisu, ki mu je literarno dajala značaj močna osebnost kritika Ljubomira Marakovića. Velik del Jakovljevićevega pesniškega in pripovednega dela je raztresen po revijah in dnevnikih, kar nepregledno je njegovo kritično in publicistično delo. Njegove povesti v zbirki »Hercegovke« kažejo pisatelja, ki je živo spojen s svojo domačo hercegovsko grudo. Opisuje življenje kmeta v katoliških krajih te kršne, siromašne dežele. Svoje epične sposobnosti je uveljavil dr. Jakovljević tudi v romanu »Na raskršću«.

Kakor mnoge druge hrvatske slovstvene delavce, je tudi njega pritegnilo gibanje, ki sta mu dala ideologijo brata Ante in Stjepan Radić in v katerem je zavzel vodilno mesto dr. Vladko Maček. To gibanje je imelo že izpočetka poleg socialnih in političnih tudi duhovno-kulturne cilje, ki smo jih že pred nekaj mesci prikazali v okviru naše kulturne rubrike. V zadnjih letih je g. dr. Ilija Jakovljević prevzel v publicističnem štabu tega gibanja eno najvidnejših mest in je nemara to krivo, da se ne more več s tako intenzivnostjo posvečati čistemu literarnemu delu.

Dr. Ilija Jakovljević deluje že nekaj let v uredništvu »Hrvatskega dnevnika«, ki je podrejen njegovemu vodstvu. S svojimi tolikokrat citiranimi uvodniki v tem listu izraža mnenje vodilnih krogov v HSS in pomaga usmerjati javno mnenje v banovini Hrvatski. Njegov slog razodeva literarno pero; v polemiki ume biti tudi oster in udaren, za vsem čutiš prepričanje ideologa in temperament bojevnika.

Po zaslugi dr. Ilije Jakovljevića je »Društvo hrvatskih književnika« začelo zopet živahneje delovati. O tem je v razgovoru s piscem teh vrstic povedal marsikaj zanimivega ob priliki zagrebške kulturne ankete (»Jutro«, 16. novembra 1939). Dr. Jakovljeviću gre zasluga, da se je zopet obnovil »Savremenik«, ki izhaja pod njegovim trdnim vodstvom (glej včerajšnje »Jutro«). V njem priobčuje poleg političnih člankov tudi svoje kritike in polemične sestavke.

V razgovoru z urednikom »Jutra« je izjavil g. dr. Jakovljević lani novembra: »Sedaj, ko so poglavitni politični problemi pred rešitvijo, verujem, da mora priti ne samo do obnove, marveč tudi do učvrščenja in razširjenja naših duhovnih stikov s Slovenci.« Večer, ki bo v petek, 8. t. m. v dramskem gledališču, pomeni velik korak na poti k temu cilju. Na njem bo imel uvodno, programatsko besedo prav dr. I. Jakovljević.

Proslava Bergsona

Z majhno zamudo je Filozofsko društvo v Ljubljani proslavilo 80 letnico Henrija Bergsona (r. l. 1859.) in sicer s tem, da je prejšnjo soboto priredilo predavanje o tem najslavnejšem in tudi izven filozofije najvplivnejšem živečem filozofu. Predaval je vseuč. prof. dr. Boris Furlan.

Predavanje je bilo naravnost vzorno: dobro vedoč, da jasnost v izražanju prav tako ne izpričuje globine kakor neumljiva ali težko umljiva beseda še ni poroštvo za globokoumnost, je predavatelj o tem sijajno in kristalno jasno francoščino pisočem filozofu govoril jasno: pregledno in lahko umljivo, v najboljšem pomenu besede: poljudno. Razen tega se govornih ni spuščal v nikake življenjepisne in druge take podrobnosti; kakršne se ob takih priložnostih navadno navajajo; ni našteval Bergsonovih spisov, temveč je že z uvodnim vprašanjem, kako moremo določiti mesto, ki ga kateri izviren filozof zavzema v celoti filozofske misli, bil takoj pri osnovnem problemu vse Bergsonove filozofije: kako opredeljujemo neki svojevrsten in izviren predmet?

Na primeru slike - umetnine je predavatelj pokazal, da ima naš razum, kakor Bergson uči, dva načina razlaganja. Prvi je mehanistično-kavzalni, drugi pa finalni. Noben ne more prodreti do onega slikarjevega stvariteljskega akta, zaradi katerega ta slika ni samo kopija nekega modela, temveč izvirna umetnina. To stvaritelistvo je ena izmed značilnosti življenja. Življenja torej z razumom niti na prvi niti na drugi način ne moremo spoznati. Razumsko spoznavanje je pa človeku že takorekoč prešlo v meso in kri, ker ga skrb, da ohrani in obrani sebe in svoj rod, sili, da (kot »homo faber«) dela in izdeluje orodje in orožje ter se (kot »homo sapiens«) v prvi vrsti zanima za fizični svet izven sebe in ga spoznava. Končno pa celó življenje skuša razložiti in spoznati kakor svet neživih predmetov in s tem dela njemu silo, sebi pa škodo.

Da spoznamo bistvo življenja, moramo gledati vase. To gledanje v nas same je intuicija. Ker nam je razumsko spoznavanje postalo navada, zato nam je intuitivno spoznavanje tako težko, uči nas pa, da je življenje nekaj od neživih fizičnih predmetov popolnoma različnega.

Življenje je le eno, nima nikake kvantitete, temveč samo kvaliteto in intenziteto, ne zavzema nikakega prostora, ampak ima samo čisto trajanje (durée pure) v času; ne vladajo mu nikaki zakoni in nima nikakega namena izven sebe, marveč si v vsakem trenutku postavlja svoj lastni cilj v obliki zavesti ter je v neprestanem svobodnem, do neizčrpnosti stvariteljskem razvoju (évolution créatrice) in poletu (élan vital).

Življenje, kakor nam ga kaže še trpno rastlinstvo, se preko njega razvija v dveh smereh: prvič v smeri živalstva in njegovega slepega, a sigurno delujočega instinkta z vrhuncem v artropodih (členonoscih), posebno v mravljah in čebelah; drugič pa v smeri človeka in zanj značilne, manj sigurne, a nezaključene, vsem možnostim odprte inteligence.

To človeško življenje je po Bergsonu treba oprostiti zanj pogubnega pritiska, ki ga nanj izvaja na neživi fizični svet usmerjeni in njemu prilagojeni človeški razum. Potem se človek ne bo več zanimal v prvi vrsti za ta svet, ne bo več iznahajal vedno novega orodja in orožja ter ne bo več suženj stroja, ki ga je sam iznašel, ampak njegov gospodar. Ne bo več iskal sreče v gmotnih dobrinah ter vnanji civilizaciji in njenem udobju, temveč bo bolj gledal nase in bolj gojil pravo kulturo. Ne bo več ljubil samo svojcev, svojega stanu, svojega naroda in svoje države, tujce, druge stanove, narode in države pa sovražil, zatiral in ubijal, temveč bo ljubil vse ljudi in vse človeštvo. Potem ne bo več vladala tiranija, temveč prava demokracija, kakor vse to tako lepo priporočajo evangeliji.

V prav častnem številu zbrano poslušalstvo se je g. predavatelju z dolgim ploskanjem zahvalilo za njegovo predavanje. Pogrešal sem v njem samo ene stvari: vsaj nekaj kritike Bergsonove filozofije.

Dr. Maks Robič.

VELIKA NOČ V
Abbaciji
Krasna, sončna lega na modrem Jadranu. Velika spomladna sezona 1940. Informacije: Azienda di Soggiorno — Abbazia.
LAURANA pri Abbaciji: ugodno bivališče za rodbine

Domače vesti

Ponarejena hčerka

»Slovenec« pretekle nedelje je na strani 13. priobčil poziv švedskih žena njihovim tovarišicam po vsem svetu z opozorilom na strahote totalne vojne, poudarjajoč žalostno usodo Finske, ki je postala žrtev nepopisne nesreče.

Do tu je stvar gotovo v redu.

Toda vsa reč dobi priokus in duh falzifikata, ko čitatelj pogleda sliko, ki diči ta članek. Uredništvo »Slovenca« je v ilustracijo oklica objavilo ganljivo sliko:

»Zapuščena hčerka finskih staršev, ki ji je oče v vojni, mati pa pomaga v taborišču.« Slika predstavlja mično dete, ki sloni in dremlje ob mizi v kuhinji. Sliki ni kaj reči, toda ima osnovno napako mnogih »Slovenčevih« dokazov — ona je namreč čisto navadna potvorba ali falzifikat.

Natanko isto sliko je »Slovenec« priobčil že 30. junija leta 1933. na strani 6, le da je bila takrat opremljena z daleko preprostejšim napisom: »S fotografske razstave (Foto Joško Šmuc, Ljubljana)« in je spadala k poročilu o I. razstavi slovenskih poklicnih fotografov.

Seveda ni težko zvedeti, čigavo je mično dete in kdo so njegovi roditelji. Z mirno vestjo lahko ugotavljamo, da niti dete ni finsko, niti se oče kot Finec ne bojuje na fronti, niti mamica ne pomaga v kakem taborišču. Že pred sedmimi leti je bila vsa družina slovenska in se osobito detetu, ki je medtem zrastlo in se lepo razvilo, niti sanjalo ni, da bo moralo kdaj v predalih »Slovenca« nastopati kot ponarejena »hčerka finskih staršev«.

Da, da, brez falsifikatov v Kopitarjevi ulici ne gre, pa ne gre.

Za novo pomlad:
Modni salon
za damo in gospoda
SOUVAN — CO
Mestni trg 24.
Površniki, plašči, elegantni kostumi, promenadne in sportne obleke - brezhiben kroj, kvalitetna izdelava, nove ideje!

* **Avtomobilski klub, sekcija Ljubljana opozarja** avtomobiliste in motocikliste, da je treba vse kupone bencinskih izkaznic izkoristiti v določenem roku, ki je na kuponu naveden, ker po tem roku kupon zapade po določilu naredbe z dne 21. februarja t. l. in se naknadno na ta kupon ne sme izdajati bencin.

* **Iz Legije koroških borcev.** V nedeljo 10. t. m. bo ustanovni občni zbor krajevne organizacije Legije koroških borcev v Skopicah. Vabljeni so vsi nekdanji borci, da se polnoštevilno udeleže prvega javnega zborovanja, na katerem bo poročal o ciljih društva zastopnik glavnega odbora iz Ljubljane. Članstvo krajevne organizacije v Mežici se obvešča, da bo III. redni občni zbor v gostilni pri Stoparju in sicer ob 10. dopoldne, tudi v nedeljo, 10 marca. Članstvo krajevne organizacije v Litiji iz okoliša Zagorja ob Savi pa bo imelo informativni sestanek. Podrobna navodila prejmejo od poverjenika. Preteklo nedeljo je bil občni zbor krajevne postojanke LKB v Zagradcu in se ga je članstvo polnoštevilno udeležilo. Po pozdravu predsednika tov. Škerlja Jakoba ter po poročilih društvene uprave je poročal v imenu glavnega odbora delegat Pirc, ki je naglašal sodelovanje vseh bivših borcev za našo severno mejo na skupno delo za dosego smotrov, ki si jih je stavila LKB v svoj program. Prejšnjo nedeljo je bil občni zbor LKB v Kočevju, kjer je takisto govoril delegat centrale, zbor pa je pozdravil tudi zastopnik invalidov. Izvoljen je bil stari odbor, ki je v šest mesecih pokazal dovolj marljivosti.

* **Velik uspeh plesne prireditve.** Poročali smo o elitnem plesu zimske pomoči, ki se je vršil preteklo soboto zvečer v Narodnem gledališču v Beogradu pod pokroviteljstvom Nj. Vis. kneginje Olge. Dohodek je bil zelo razveseljiv, lista darovalcev pa še ni zaključena. Po vstopnicah je prišlo v blagajno za zimsko pomoč mesta Beograda 133.470 din, potem je bilo mnogo prostovoljnih prispevkov. Skupni dohodek je znašal 178.090, čistega dohodka pa je doslej 150.000 din, dvakrat več kakor lani. Dvor je prispeval 10.000 din.

* **Prva delavska šola v Zagrebu.** Delavska zbornica je s pomočjo banske uprave v Zagrebu odprla v ponedeljek delavsko šolo katere naloga je, nuditi mladim delavcem pouk za poznejše sodelovanje v sindikalnih pokretih in vobče pri strokovnem in političnem vodstvu delavstva. V šoli predavajo razni ugledni delavci iz socialnega področja. Prvi tečaj bo trajal šest tednov in ga obiskuje 60 mladih delavcev, od teh jih je 10 iz Zagreba, ostali pa z dežele, nekaj tudi iz Dalmacije.

* **Žganje namesto petroleja v svetilkah smederevskih kmetov.** V »Vremenu« čitamo naslednje poročilce iz Smedereva: Petrolej je kmetu nadvse važen. Dostikrat kmetje v mestu ne kupujejo ničesar drugega kakor sol in petrolej. Toda ta se je podražil in kadar mora kmet odšteti 12 din za liter zelenkastega smrdljivca, dolgo razmišlja in pretehtava svoj letni proračun. Zadnji čas so kmetje v okolici Smedereva opustili petrolej. Trgovci so to takoj opazili in zvedeli, da so kmetje začeli nadomeščati petrolej z žganjem, ki ima 50 stopinj in ki v svetilki gori z belo svetlobo pa brez vsakega smradu. Tako so domiselni kmetje opustili tujo robo in si ustvarili domači petrolej kar iz sliv.

* **Ljubezniv zobozdravnik.** V Beogradu je ga. Olga Pavlovićeva, soproga graditelja, odvedla svojega sinka Radoslava k zobozdravniku dr. Živku Cirkoviću. Prosila ga je, naj fantku izdere zob. Zobozdravnik je to sicer storil, ko pa se je fantek zadrl, se je doktor razhudil in prisolil otroku klofuto z leve in z desne. Pri tem je vzkliknil. »V uh me piši!« Ko je gospa Pavlovićeva vsa osupla zaradi takšne nenavadne metode izdiranja zob vzkliknila, je doktor rekel: »Vam je otrok važnejši, meni pa moje uno. Sicer pa, tožite me, pa bom plačal!« In tako se je res tudi zgodilo. Gospa je tožila in gospod doktor mora plačati 1300 din, sicer bi se moral pokoriti šest dni pri ričetu.

* **Zadnja žetja razočarane mlade vdove.** V Kragujevački Rači je živela mlada vdovica Slavna Gjokovićeva. Bila je svojčas najlepše dekle daleč naokoli in se je kmalu poročila. Toda mož je bil šibkega zdravja in je umrl že po nekaj mesecih srečnega zakona. Čez leto dni je umrl tudi otrok, ki ga je Slavna tako željno pričakovala. Razočarana in osamljena je začela tudi Slavna bolehati. Vedela je, da ji je življenje kratko odmerjeno, pa je hotela vsaj še svoj konec preživeti v pesmi in muziki. Povabila je zatorej igrače in pevce, da bi jo razveseljevali do njenega poslednjega vzdiha. Okrog hiše se je nabralo polno sosedov, ki so točni poslušali, kako se z igro in petjem druži jok njenih svojcev. Slavna se je še enkrat vzravnala in ponovila svojo poslednjo željo, da želi biti vesela in dobro razpoložena. Potem je kmalu izdihnila.

* **Velikonočnih razglednic** je Družba sv. Cirila in Metoda založila 6 vrst in sicer, predstavljajo: Procesijo, Streljanje z možnarji, Zelenega Jurja, Pirhe, Pastirja v pomladi in Pomlad ob mlinu. Osnutke je napravil akad. slikar M. Gaspari. Priporočamo, da uporabljate razglednice, katerih čisti dobiček je namenjen v narodno obrambne svrhe. Naročajo se pri CMD, Ljubljana, Beethovnova 2. Komad stane 1 din; prodajalci imajo običajen popust. (—)

* **Blago, ki čaka lastnikov.** Šentviški in višenjski orožniki so zadnji čas aretirali več članov vlomilske in roparske družbe, ki je kradla po vsej Sloveniji. Nakradeno blago so nosili v skrite dolenjske vasi, kjer so imeli svoje pajdaše, in od tam so spravljali robo za cenen denar v promet. Med drugim so zaplenili fotografski aparat več bal blaga za moške obleke, svile za ženske obleke in platna pa nekaj klobukov in čepic. Nekemu aretirancu so na klancu v Peščeniku odvzeli revolver, ko je hotel navaliti nanje. V zalogi je tudi moško kolo in kolesarska knjižica na ime nekega Medveda iz ljubljanske okolice. Razen naštetega pa je vmes kompletno vlomilsko orodje z vitrihi, svedri in drugimi potrebščinami za nepošteno obrt. Tri aretirance so orožniki predali v zapore okrožnega sodišča v Novem mestu.

* **Mladoleten ubijalec obsojen na dosmrtno ječo.** Pred velikim senatom v Šabcu sta se morala zagovarjati kmečka fanta Ljubomir Vujović in Milorad Čarkić, oba iz Prnjavora v Mačvi. Mladoletnega Ljubomira je državni tožilec obtožil ker je lani 30. decembra v Prnjavoru zaklal orožniškega narednika Andreja Galuna, ki je ta večer moral nadzorovati kavarne. Milorad Čarkić pa je bil obtožen, da je tik pred ubojem dal mlademu Ljubomiru morilsko bodalo. Ljubomir se je zagovarjal, da ga je orožnik gonil iz kavarne in mu tudi prisolil zaušnico. Oba obtoženca so obsodili po zakonu o zaščiti javne varnosti in reda v državi in je bila Vujeviću prisojena dosmrtna ječa, Milorad Čarkić pa se bo moral pokoriti 20 let.

* **Občni zbor Posavske podružnice SPD** bo v nedeljo, 10 marca, ob 16 v mali dvorani Sokolskega doma v Laškem. Dnevni red je običajen. Odbor (—)

SOBOTA 9. MARCA — KAZINA
»P. S. K.« — »SWING RHYTHM« — HUBAD — JENKO
VELIKA REVIJA JAZZA IN PLESA
PLESNI TURNIR ZA PRVENSTVO JUGOSLAVIJE — BAR — BUFET

* **Novi grobovi.** V Štepanji vasi je umrl g. Anton **Vrbinc**, sin uglednega posestnika. Bil je zaveden, napreden mož, velika nada očetova, ali žal je začela v njem glodati zavratna morilka in je Tone podlegel, star šele 41 let. Zadnjo pot bo nastopil jutri ob pol 17. — V Ptuju je v ponedeljek ponoči umrl splošno znani dimnikarski mojster g. Ferdinand **Menih**. Pokojnik se je pred mesc ponesrečil pri izvrševanju službe. Padel je po stopnicah in dobil poškodbe, ki jim je zdaj podlegel. — V ljubljanski bolnišnici je umrla gospa Ivana **Kekova**, soproga policijskega stražnika. Pogreb bo jutri ob pol. 15 — Pokojnima bodi ohranjen lep spomin, žalujočim, naše iskreno sožalje!

OFICIRSKE, LOVSKE, TERENSKE
ČIZME, GOJZERICE IN ŠPORTNA OBUTEV
— PO MERI —
ČIZMARSKA ZADRUGA r. z. z o. z.
ŽIRI — (NAD ŠKOFJO LOKO)
ZAHTEVAJTE PROSPEKTE!

* **Božo Banac zgradi v Dubrovniku ogromen hotel.** Znani bogataš in brodolastnik Božo Banac, ki ima svojo krasno vilo v Cavtatskem zalivu, se je odločil, da zgradi v Dubrovniku hotel, ki bo eden največjih na obalah Sredozemskega morja. Preko ministrstva za socialno politiko je že stavil banski upravi v Zagrebu predlog, da mu v Dubrovniku odstopijo ves park, v katerem je bolnišnica. Kraj, kjer stoji bolnišnica, je v današnjih razmerah edino primeren za hotel. Zato pa se g. Banac zavezuje, da bo zgradil novo bolnišnico s 300 posteljami, in to na primernem kraju izven mestnega trušča pa vendar sredi velikega parka. Gradbeni oddelek banske uprave v Zagrebu se bo v kratkem odločil glede načrta.

* **Darila za zvesto službo.** V železarni v Zenici so imeli v nedeljo lepo slovesnost. Ravnateljstvo je po jeseniškem zgledu odlikovalo vse delavce, ki so pri podjetju zaposleni že 25 let ali več. Vsak jubilant je dobil fino švicarsko žepno uro in tisočak. Vsega skupaj so bili obdarovani 104 delavci. Nagrade je razdelil ob navzočnosti predstavnikov podjetja ravnateljev namestnik inž. Petar Mandić, ki je delavcem čestital k dosedanjemu delu in jih pozval, naj tudi nadalje zastavljajo svoj trud za lastni blagor kakor tudi za blaginjo naroda in države. Podarjene ure so prav dragocene, na vsaki pa je vgravirano obdarovančevo ime.

— Pri lenivosti črevesa, kataru v črevih, obolenju skrajnega črevesa, odstranjuje naravna »Franz-Josefova« grenka voda zaprtje spodnjih organov dobro in naglo. Mnogoletne izkušnje uče, da redna poraba »Franz-Josefove« vode izborno urejuje funkcije črev.
Ogl. reg. S. br. 30474-32.

Samo še danes! Hans Moser, Theo Lingen, Lucie Englisch — Smehapolna komedija
NEZVESTI LJUBIMEC
KINO MATICA — TEL. 21-24 Predstave ob 16., 19. in 21. uri

DANES NEPREKLICNO ZADNJIKRAT! KINO UNION, tel. 22-21
ŠESTDESET SLAVNH LET
Anna Neagle — in popularni Adolf Wohlbrück.
Noben inteligent ne sme zamuditi prekrasnega, monumentalnega filma v lepih naravnih barvah, film, ki kaže važno epoho svetovne zgodovine. — Ob 16., 19., 21.

Tako lepega filma že dolgo niste videli v Ljubljani! — Globok ljubezenski film ganljive vsebine. Ljubezen na razpotju, in težka odločitev dekleta, ki je hrepenelo po ljubezni svojega šefa dolgo vrsto let, ali jo je pustolovščina ene noči nagnala v naročje drugega. Vsaka žena, vsako dekle sočustvuje s trpko usodo tega dekleta!
SESTRA ANGELIKA
Paul Hartmann, Leni Marenbach, Hans Söhnker. — KINO SLOGA, tel. 27-30.
Danes neprekinjeno zadnjikrat! — Ob 16., 19. in 21. uri.

* **Obup zaradi nesrečne ljubezni** se spet javlja na pomlad v vedno več primerih. Na Jesenicah se je včeraj zjutraj ustrelil 24letni tovarniški delavec Ludvik Mikel. Bil je nesrečno zaljubljen v neko natakarico. Ker mu ni vračala ljubezni, je segel po očetovi puški. Njegova smrt je zbudila iskreno pomilovanje.

* **Meningitis na Dolenjskem.** V vasi Boričevem se je pojavila pri nekem otroku nalezljiva bolezen otrpnjenja možganskih open. Otrok je zdaj v ženski banovinski bolnišnici. To je tretji primer te bolezni v Beli Krajini. En otrok je že podlegel. Tudi v bolnici usmiljenih bratov so imeli malega bolnika iz št. Jerneja, ki je tudi umrl.

* **Vlomilci v Ruffovo tovarno v Subotici prijeti.** Kakor smo poročali, je bil pred dobrim tednom izvršen v tovarno čokolade bratov Ruffov v Subotici drzen vlom. Vlomilci so odnesli težko železno blagajno, v kateri je bilo 300.000 din in 16 vložnih knjižic različnih bank. Blagajno, ki tehta sama blizu 400 kg, so vlomilci odpeljali s sanmi, vendar je že po nekaj sto metrih vožnje padla v sneg, kjer so jo vlomilci tudi zakopali. Šele po dveh dneh so jo spet spravili izpod snega in jo odnesli domov, jo razbili in vzeli iz nje din 300.000. Potem so jo vrgli v vodnjak, ki je oddaljen od Subotice kakih 5 km. V teku enega tedna je subotiška policija našla zanesljive sledove, da je lahko aretirala brata Deziderja in Štefana Palffya. Dezider je že star vlomilec, ki se je šele nedavno vrnil iz Madžarskega, kjer je zaradi vlomov presedel pet let. Štefanova žena je bila že 10 let nameščena v Ruffovi tovarni in je lahko dala obema vlomilcema dobre napotke. Brata Palffyja sta poleg tega velikega vloma priznala še vrsto drugih vlomnih tatvin po Subotici. Na njunem domu je policija tudi še našla veliko množino plena od denarja pa 280.000 din. Je pravi čudež, da sta slabotna brata Palffyja mogla spraviti tako težko blagajno iz tovarne in na sani.

* **V pijanosti zaklal prijatelja.** V soboto popoldne so popivali po Karlovcu zidarji Vilko Šprajc, Ivan Straka, Sava Duh in Leopold Lipej. Vinjeni so se zvečer podali k Šprajcu na dom in so dalje pili. Šprajcu pa se je zazdelo, da mu je nekdo vzel bankovec za 500 din iz denarnice. Razsrjen je Šprajc potegnil nož in ga zasadil Lipeju v trebuh. Lipeja so takoj prepeljali v bolnišnico, kjer so ga operirali, vendar je kmalu nato izdihnil. Ubijalca so v ponedeljek izročili sodišču.

* **50.000 din je poneveril** uradnik srezkega načelstva v Krupnju, Tihomir Martinović. Uvedena je preiskava, moža so vtaknili v zapor. — V Peči se je ustrelil v svoji pisarni ekonom ondotne bolnišnice Marko Perović. Imel je za seboj že 34 let državne službe. Pred nekaj dnevi pa je bil obveščen, da bo komisija pregledala njegove knjige. Namesto da bi počakal komisijo je rajši segel po samokresu ter zapustil vdovi šest nepreskrbljenih otrok.

Iz Ljubljane

u— **V filozofskem društvu** bo jutri v četrtek predaval nestor srbske filozofije, član »Srbske akademije znanosti in umetnosti« in upokojeni vseučiliški profesor dr. Branislav Petronijević o temi: »Moj filozofski sistem«. Predavanje bo v predavalnici mineraloškega instituta ob 18 K zanimivemu predavanju vsi vljudno vabljeni. Odbor.

u— **Razstava Matije Jame.** Kakor že nekaj let ob tem času, razstavlja tudi letos g. Matija Jama, redni član Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani, v Jakopičevem paviljonu svoja dela. Med razstavljenimi slikami so tudi mnoge nove, doslej še nerazstavljene podobe. Umetnost zaslužnega mojstra je vredna pozornosti vseh prijateljev domače likovne tvorbe, zato priporočamo obisk. Strokovno poročilo o tej lepi in vabljivi razstavi bomo še priobčili. Razstava je odprta od 9. ure dalje.

u— **Na splošno željo** se bo ponovila Škerjančeva kantata na besedilo Prešernovega Sonetnega venca. Za krstno izvedbo, ki je bila 26. februarja, veliko interesentov ni dobilo vstopnic. Ponovitev z istimi solisti, zborom in orkestrom pod vodstvom ravnatelja Mirka Poliča bo neprekinjeno samo v petek zvečer v veliki unionski dvorani. Ker je ponovitev namenjena najširšim slojem so cene znižane na 25 do 8 din. Stojišč ni na razpolago. Dobite jih v knjigarni Glasbene Matice in naj si občinstvo kupi sedeže že vnaprej.

u— **Literarni večer skupine mladih slovenskih književnikov.** Literarno življenje v Ljubljani je v splošnem precej mrtvo, zadnje čase pa se opaža nekaj več živahnega gibanja. Ta petek bomo imeli predstavnike sodobne hrvatske pesmi in proze v gostih, v petek 15. t. m. pa bodo v dvorani Delavske zbornice čitali iz svojih del Vladimir Bartol, L. Mrzel, Jože Kranjc, Igor Torkar in Ladislav Klauta. Na prireditev, na kateri se bosta predstavila tudi dva mlada, nova talenta, našo kulturno javnost že danes opozarjamo.

u— **V počastitev spomina pokojnega Ivana Vrančića, podpredsednika kasacijskega sodišča v p. in predsednika akademskega starešinskega društva »Jadran«,** so za dijaški podporni sklad »Jadrana« poslali predsednik okrožnega sodišča Peter Kersič 500 din, dr. Albert Kramer 200 din, notar Rado Jereb 200 din in advokat dr. Franjo Lipold 100 din, člani glavnega odbora so pa na seji zbrali 1050 din.

u— **Občni zbor Osrednjega društva SPD** bo v petek, dne 5. aprila ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice na Miklošičevi cesti s sledečim dnevnim redom: poročilo predsednika, poročilo tajnika, poročilo gospodarja-obračun za leto 1939, poročilo računskih preglednikov, proračun za leto 1940, volitve, samostojni predlogi, katere je treba pismeno predložiti odboru Osrednjega društva SPD najkasneje do 28. marca 1940, volitve delegatov v skupščino in raznoterosti. Člani Osrednjega društva SPD so vabljeni, da se polnoštevilno udeležijo občnega zbora svojega društva. (—)

Fotoamaterjem
vljudno sporočamo, da smo si pravočasno izpopolnili zalogo, tako da zamoremo filme plošče kot ves drugi fotografski pribor kar ga imamo na zalogi nuditi še po stari ceni.
Tudi fotoaparate, kakor Leica, Contax, Rolleiflex dobite še po stari ceni, čeprav je njih cena zvišana za 10%.
Se priporoča
Foto Tourist — Lojze Šmuc
Ljubljana — Aleksandrova cesta 8

u— **Slavni italijanski godalni kvartet Poltronieri iz Milana,** ki koncertira te dni v Jugoslaviji, bo imel tudi v Ljubljani svoj koncert in sicer v petek 15. t. m. ob 20. uri v veliki Filharmonični dvorani. Kvartet Poltronieri uživa evropski sloves in je najboljši italijanski godalni kvartet. Podrobnosti sledijo, prodaja vstopnic bo v knjigarni Glasbene Matice. (—)

u— **Martin Kojc, avtor »Učbenika življenja«** in drugih življenjskih knjig, sprejema dnevno od 3. do 6. ure popoldne v hotelu Metropolu, Ljubljana. Praktični življenjski pouk — vsestranski preporod in podvig, posveti v vseh kočljivih življenjskih položajih. (—)

Krasne eksemplare
SREBRNIH LISIC
in vse druge posebnosti kožuhovine — dobite najceneje pri KRZNARSTVU
JOŽE DOLENC,
Sv. Petra cesta 19.

u— »**Kako bomo letos izvajali zimsko in poletno škropljenje sadnega drevja in jagodičja**« je naslov predavanja, ki ga priredi Sadjarska in vrtnarska podružnica Ljubljana-mesto danes ob 19. uri v kemijski dvorani na I. drž. realni gimnaziji v Vegovi ulici pritličje. Predavatelj g. nadzornik Josip Štrekelj bo pri tem dajal praktična navodila s predvajanjem raznih škropil in njihove uporabe. Vstop prost.

u— »**Večer bratstva**« je tudi letos naslov plesa, ki ga priredi JNAK Edinstvo v soboto v Trgovskem domu. Vabila so že razposlana, eventualne reklamacije naj se naslove na Edinstvo, arena Narodnega doma, pismeno ali pa osebno ob pol 12. do pol 13. dnevno.

u— **APZ — Slovensko umetno pesem iz dobe čitalnic in dobe do »Novih akordov« bo zapel Akademski pevski zbor v Ljubljani v ponedeljek 11. t. m. ob 20. v veliki unionski dvorani.** Vljudno so naprošeni vsi tisti, ki so rezervirali vstopnice in jih še niso dvignili, naj jih blagovolijo dvigniti takoj pri koncertni blagajni na univerzi v vratarjevi loži. (—)

u— **Plesni turnir za prvenstvo Jugoslavije** se bo vršil med prireditvijo »Velike revije jazza in plesa«, ki bo to soboto, 9. marca, v vseh prostorih Kazine. Ljubljanski »P. S. K.« bo zastopan na tej tekmi z najboljšimi plesnimi pari, ki se bodo merili z drugimi izbranimi pari za naslov letošnjega prvaka. Turnir se bo vršil med 22. in 23. uro. Pred, med in po tekmovanju bo elitna plesna zabava do jutra ob igranju našega najboljšega plesnega orkestra »Swing Rhythm-a« ki bo za ta večer naštudiral posebni plesni spored. Izvrsten buffet, velikomestni aranžma, volitev »kraljice revije«, bar itd. Reklamacije vabil in rezerviranje miz dnevno pri mojstru Jenku v Kazini.

u— **Velike množine gramoza, peska in kamna za posipanje cest tudi letos potrebuje mestna občina in je dražba že razpisana v današnjem »Službenem listu«.** (—)

u— **Akademski odsek JB lige.** Danes ob 18. bo seja odbora. Udeležiti se je morajo vsi odborniki brezpogojno.

u— **Ukradeno kolo.** Čurić Stepo iz Bihača, ki je bil zaposlen v Škofji Loki in se je dne 5. marca mudil v Ljubljani, je na poti iz Ljubljane proti Litiji na Šmartinski cesti pri skladišču Alojzija Kamnikarja ukradel kolo, in ker se ne zna voziti, ga je lepo vodil po cesti proti Litiji. Na Beričevem ga je skušal prodati, ponujal ga je za din 100., dočim je kolo vredno med brati din 600. Ljudem se je zdel prodajalec malo sumljiv, zato so ga prijavili orožniški stanici v Dolu, ki je hitro poslala orožnika, da je Čurića zaslišal in ga seveda tudi takoj aretiral in eskortiral v Ljubljano. Ko sta dospela v mesto, pa je Čurić lepo pokazal, kje je kolo ukradel, in tako se je ugotovilo, da je bilo last Jožeta Dimnika od Device Marije v Polju, ki je bil že v hudih skrbeh, pa se je kolesa zato tolikanj bolj razveselil, ko mu ga je vestni orožnik izročil. Čurića pa je oddal za zapahe ljubljanskega sodišča.

Lep večer godalne četvorice

Ljubljanski kvartet se je v petek zvečer po enoletnem premoru vnovič pojavil v koncertni dvorani. Naše občinstvo je imelo medtem že ponovno priliko slišati ga po naši radijski postaji, kjer igra klasično in sodobne kvartete. Žal da se snočnjemu koncertu v veliki dvorani Filharmonije ni odzvalo na povabilo umetnikov v takem številu, kakor že v polni meri zaslužijo. Seve, glasnega imena, kakor podobna mednarodna združenja, nimajo. Zato občinstvo misli, da mu domači mladi umetniki ne bi mogli nuditi tega, kar tuji. A se v tem pogledu temeljito moti. Tisti, ki so prišli, so bili deležni umetniških darov v preobilni meri.

Naši mladi umetniki so si izbrali obligaten klasični kvartet, topot Mozartov v b duru, v sredino svojega sporeda so postavili Zikovo umetnino, a na kraju se je topot oglasil Debussy s svojim slavnim kvartetom v g-molu.

Naši četvorici ne moremo očitati, da bi bila v poslednjem času obstala na doseženi umetniški stopnji. Nasprotno, kaže, da je njen cilj segati višje in višje in izpopolnjevati svojo igro tako v tehničnem, kakor zlasti v umetniško interpretacijskem smislu. Ko doseže kvartet gotovo tehnično in interpretacijsko višino, postane glas posameznih inštrumentov uprav žameten. Če izvzamem prvo vijolino, ki jo obvlada g. Pfeifer z mojstrsko lahkoto, moram tudi glede druge vijoline g. Staniča, viole g. Šušteršiča in čela g. Müllerja priznati, da so močno napredovali. Igra v kvartetu je mnogo težje kakor v solu, ker se vsaka nepolnost ali celo nečistost v tonu odraža v skupni igri in jo ostali inštrumenti nemudoma razgalijo.

Dva vrhunca snočnega koncerta sta bila pač Mozartov Adagio in Debussyjev drugi stavek (»Assez vif«) v pizzicatu. Mozartova skladba spada med najboljša tovrstna dela tega skladatelja in uprav zadivi s svojo klasično, napram času neizpremenljivo krasoto. Višek kvarteta je pač navedeni Adagio, ki so ga umetniki zaigrali frapantno dovršeno. Vanj so vlili močan sentiment, ki je mahoma osvojil dvorano, nakar se je občinstvo tudi koj odzvalo in nagradilo igralce z bogatim ploskanjem. Dvomim, da bi njihovo dozorelost, pokazano ravno v tem počasnem Mozartovem stavku mogel nadkriliti kvartet tudi največjega imena. Mimogrede omenim, da imajo domači umetniki brez slavnih imen mnogo težjo nalogo do lastnega občinstva. Posluša jih namreč brez predsodkov, in ga je treba zganiti z resničnim znanjem in s premočno igro, dočim je za tuja »slavna« imena v dvorani že podana dispozicija.

Zikov kvartet preseneča s svojo tehnično platjo in kaže rutiniranega praktika in kvartetnega igralca. Njegova odlika je bolj v ritmiki, a njegova vidna slabost v melodični invenciji.

Debussyjev kvartet bo kmalu 50 let star (prva izvedba 1894.!), a se mu ta Abrahamova starost niti najmanj ne bo videla. Kar razumeti ne morem kako so ga mogli sprva tako odklanjati. Taka je pač po vsej priliki usoda vseh velikih mojstrov, ki segajo s svojim delom daleč v prihodnjost. Skladba zveni kakor sodobna preseneča vedno znova s svojo živo ritmiko, razkošno harmoniko in nežno melodijozno invencijo. Naš kvartet jo je zaigral z žarom, dovršeno. Z asti velja to za navedeni stavek, ki ga je moral po koncertu dodati.

Občinstvo ni štedilo s priznanjem in je nagradilo te naše prizadevne in zaslužne umetnike z dolgotrajnim ploskanjem.

Dr. B.

★

Nova številka »Umetnosti« Pravkar izšla sedma številka mesečnika za umetniško kulturo »Umetnost« je v glavnem posvečena slikarski umetnosti Mihe Maleša. Poglavitni članek tega zvezka je študija dr. Rajka Ložarja »Podobe Mihe Maleša«. Študija ga prikazuje kot grafika in slikarja ter karakterizira značilnosti njegovega umetnostnega izraza. Zaključuje se s sklepom, da je Maleš danes na važnem razpotju. Ni še videti, kam se bo umetnik odločil. Ali bo stremel za slikarstvom v realističnem smislu, ali pa mu bo ljubša slika kot izraz čistega barvnega doživljanja? Pisec študije izraža željo, da bi v Maleševem delu našli zrelo sintezo obojnega. Študija je opremljena s številnimi reprodukcijami Maleševih slik v olju, ki potekajo večidel iz leta 1938. Te reprodukcije že same pričujejo o raznovrstnosti Maleševega ustvarjanja. V tej številki so objavljene tudi pesmi Mirana Jarca in dva prevoda iz poezije nemškega pesnika Riharda Dehmela. Poslovenil je te pesmi Slavko Savinšek. Številko zaključujejo informativne vesti iz umetniškega sveta in nekatere reprodukcije tujih umetnikov. »Umetnost« se naroča v Ljubljani, Pod Turnom 5. Izredno okusna oprema (tisk Narodne tiskarne) jo priporoča vsem ljubiteljem likovne umetnosti.

u— **Sokol Polje priredi** v nedeljo 10. t. m. veseloigro »Oj ej, storkija!« Igra je prav zabavna, polna zdravega humorja in dobro nastudirana. Vabimo članstvo in Sokolu naklonjeno občinstvo k obilnemu posetu. Začetek točno ob pol 20. (—)

u— **Nastop gojencev glasbene šole »Sloga«.** Danes bo ob 18. uri interni nastop gojencev glasbene šole »Sloga« v solski glasbeni dvorani. Na sporedu so skladbe veselega značaja. Nastopijo gojenci solo petja in razni glasbil. (—)

u— **Ptuj Jugoslavija.** Drevi ob 20. bo seja upravnega odbora. Seje se morajo udeležiti vsi odborniki brezpogojno. — V četrtek 7. t. m. bo v društveni čitalnici redni članski sestanek z zanimivim predavanjem g. dr. Vrcona o zunanje političnem položaju.

Iz Celja

e— **Prodaja vile dr. Novačana ni odobrena.** Nedavno je prodal pisatelj, generalni konzul v p. in posestnik g. dr. Anton Novačan v Skofji vasi pri Celju svojo vilo St. George v Askerčevi ulici v Celju brez vrta za 380.000 din sinu industrijca inž. Maksu Westnu v Celju. Prometna komisija pa te prodaje ni odobrila niti v prvi niti v drugi instanci.

e— **Združenje mizarjev v Celju** je imelo v nedeljo občni zbor. Poročila so bila odobrena prav tako novi proračun. Obširna debata se je razvila o mestni uvoznini. Zborovalci so se tudi izrekli proti ukinitvi obrtniških združenj.

e— **V celjskem gledališču** bo uprizorilo mariborsko Narodno gledališče drevi ob 20. Schillerjevo žaloigro »Kovarstvo in ljubezen« v režiji g. Petra Maica. Predstava je za abonma.

e— **Huda prometna nesreča v Vojniku.** V ponedeljek popoldne je neki avtomobil iz Celja na državni cesti blizu hiralnice v Vojniku povozil 17letno kočarjevo hčerko Nežo Legvartovo iz Vin pri Novi cerkvi. Dekletu je odtrgalo desno roko nad komolcem, zlomila si je desno nogo in dobila tudi hude poškodbe na glavi. Avtomobilist je ponesrečenko takoj naložil v svoj avtomobil in jo prepeljal v celjsko bolnišnico.

e— **Smrtno nevarno ga je poškodoval.** Pred malim senatom se je zagovarjal včeraj 27letni delavec Franc Esih iz Križevca pri Konjicah, ker je lani 25. novembra zvečer na cesti v Radanji vasi v prepiru zabodel delavca Josipa Opršnika z nožem v prsi, mu predrl prsni koš in ranil pljuča. Poškodba je bila smrtno nevarna, vendar je Opršnik okreval. Franc Esih je bil obsojen na 8 mesecev strogega zapora, plačati pa mora OUZD 608 din za stroške Opršnikovega zdravljenja ter Opršniku 304 din za izgubljeni zaslužek in 300 din za bolečine in pokvarjeno obleko.

Iz Maribora

a— **Mal' položi dar domu na oltar!** V duhu tega preizkušenega cirilmetodarskega gesla se zbero drevi vrli cirilmetodarji in cirimetodarke k rednemu občnemu zboru moške in ženske podružnice uspešno delujoče CMD v Mariboru. Na dnevnem redu je poleg poročil funkcionarjev in nadzorstva ter volitve odbora in nadzorstva poročilo znanega narodno obrambnega delavca g. Robnika o družbinem plodonosnem delu na našem ponosnem Kozjaku. S polnoštevilno udeležbo na nocojšnjem občnem zboru ob 20. uri v mali dvorani Narodnega doma bodo vrli Cirilmetodarji izpričali svojo zavest in bodo dali marljivemu vodstvu obeh podružnic najlepše zadoščenje ter **priznanje** za vzgledno požrtvovalno **delo.**

a— **Letošnji februar najmrzlejši v zadnjih 10 letih.** Pregled vremenskih prilik v letošnjem februarju nad kaže, da je bil letošnji februar najmrzlejši v zadnjih 10 letih. Povprečna temperatura je bila 5.5 st. C pod ničlo, povprečna maksimalna temp. 0.2 st. C pod ničlo. Lani v februarju je bila povprečna mesečna temp. 2.9 st. C nad ničlo. Padavin je padlo za 30.1 mm.

a— **Napoveduje se sprememba vremena.** Tezenska postaja napoveduje za mariborski okoliš spremembo vremena, spremenljivo oblačno in malo vetrovno vreme. Včerajšnja jutrnja minimalna temperatura je bila 6 st. C pod ničlo.

a— **Iz sodne službe.** Upokojen je sodnik okrožnega sodišča in dolgoletni predsednik kazenskega senata g. Josip Lenart, ki je bil obenem odlikovan z redom sv. Save III. stopnje. Uglednemu in obče spoštovanemu pravniku želimo v zasluženem pokoju čim prijetnejšega oddiha.

a— **»Edinost« prenehala izhajati.** Tednik »Edinost«, ki jo je izdajal poseben konzorcij in ki jo je tiskala Mariborska tiskarna, je prenehal izhajati.

a— **Merica krompirja 13 do 14 din!** Krompirju je v zadnjem času cena spet narasla. Merico, ki je stala preje 10 do 12 din, prodajajo sedaj po 13 do 14 din.

a— **Tretji umetnostni teden** priredi Umetniški klub v Mariboru od 5. do 11. maja. Klub vabi vse pisatelje s svojega področja, da mu pošljejo do 15. t. m. rokopise novih odrskih del, izmed katerih bo posebno razsodišče izbralo najboljše za uprizoritev.

a— **Temperament.** 3. februarja je 48letni Božidar Sambolek dajal v Zgornji Vižingi pri Marenbergu v temperamentni obliki duška tuji miselnosti. Včeraj dopoldne se je moral zagovarjati pred mariborskim malim kazenskim senatom, ki ga je obsodil na leto dni strogega zapora.

a— **Pri Braunšvajgu je gorelo.** Posestniku Francu Špurayju iz Braunšvajga pri Račah je zgorela domačija. Škode je okoli 25.000 din.

a— **Zaboden, ker je branil brata.** Na cesti pri Račah so se fantje spopadli. Pri tem je 21letni tkalec Jožef Simončič hotel braniti svojega brata. Napadalec je zamahnil z nožem in zabodel bratovega branilca v prsi. Jožefa Simončiča so prepeljali v bolnišnico. Orožniki so napadalcu že na sledi.

MARIBORSKI TRIO ima drevi ob 20. uri koncert v dvorani Zadružne banke.

a— **Za 10 din 6 mesecev zapora.** Včeraj dopoldne se je zagovarjal pred tukajšnjim malim kazenskim senatom 26letni Henrik Šveger, ki je 24. novembra 1939 izpraznil puščico v cerkvi sv. Petra in Pavla v Ptuju, v kateri je bilo okoli 10 din drobiža. Obsojen je bil na 6 mesecev strogega zapora.

Naše gledališče

D R A M A

Sreda, 6.: Strahopetec. Izven.
Četrtek, 7.: Asmodej, Red četrtek.
Petek, 8. ob 15.: Profesor Klepec. Izven. Predstava po globoko znižanih cenah od 16 din navzdol. Ob 20.: Literarni večer hrvatskih književnikov. Izven.
Sobota, 9.: Žene na Niskavuoriju. Izven. Globoko znižane cene od 16 din navzdol. (25 predtava).

Opozarjamo vse tiste, ki za premiero »Strahopetca« vsled razprodane hiše niso dobili več vstopnic, da se bo vršila repriza te igre drevi izven abonmaja. Lenormandova drama »Strahopetec«, katere dejanje se vrši leta 1916. v Švici, pokaže na učinkovit način konflikt človeka, ki se je odtegnil vojaški dolžnosti iz strahu pred grozoto vojne in želje po življenju. Psihološki preobrati, ki jih doživlja in peripetije, v katere zaide, so zgrajeni v dejanje velike umetniške sile. Naslovno vlogo bo igral Kralj. Režiser prof. Šest.

O P E R A

Sreda, 6.: Figarova svatba. Red sreda.
Četrtek 7.: Rusalka. Red A.
Petek 8.: zaprto.
Sobota, 9. ob 15.: Gostovanje Dječjega carstva iz Zagreba. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol.

Drevi se bo uprizorila sijajna Mozartova opera »Figarova svatba«, ki je v naši izvedbi žela izreden uspeh in vsesplošno pozornost, tako pri kritiki kot pri občinstvu. Že delo samo predstavlja najboljše, kar je ustvaril veliki komponist v dolgem nizu edinstvenih oper, ki so se ohranile v današnji čas. Dejanje je povzeto po znani, duhoviti Beaumarchaisovi komediji, glasbeni part pa je poln mojstrskega muziciranja. V naši uprizoritvi, ki sta jo pripravila režiser Debevec in dirigent dr. Švara, se zlasti odlikujejo Betetto in Ribičeva, dalje Vidalijeva, Janko Heybalova, Marčec, Zupan, Kogejeva, Polajnarjeva, Orel in Sladoljev.

Čarobno Dvořakovo delo »Rusalka« je ena izmed najsvojevrstnejših oper svetovne literature, polno čustvene topline in pesniških lepot. V blestečih melodijah vibrira ves mik slovanskega bajeslovja čar narave in tajnih podzemeljskih sil. V glavni vlogi si je priborila novo lavoriko naša mlada pevka V. Heybalova, odlične kreacije pa so enako postavili Francl, Kogejeva, Lupša Basičeva, Barbičeva in Sladoljev. Režiser Debevec. Dirigent N. Štritof.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Sreda, 6.: zaprto (Gostovanje v Celju).
Četrtek, 7.: Vdova Roślinka. Red B.

CELJSKO GLEDALIŠČE

Sreda 6. Kovarstvo in ljubezen. Gostovanje mariborskega gledališča.

Iz Tržiča

č— **Bralno društvo v Tržiču** priredi danes ob 20. v dvoranu kina Nadišar predavanje o Finski, združeno s prikazovanjem skioptičnih slik. Predava g. Viktor Pirnat od ZKD. Vabijo se društveniki in prijatelji k obilni udeležbi.

R A D I O

Sreda, 6. marca

Ljubljana 7: Jutrnji pozdrav, napovedi, poročila. — 7.15: Veseli zvoki (plošče). — 12: Pisana šara (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Operetni enčki (plošče) — 14: Poročila. — 18: Mladinska ura: Reportaža iz tiskarne. 18.40: Slovenske pravne starine. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura. — 19.40: Objave. — 19.50: Uvod v prenos. — 20: Prenos iz ljubljanske opere. V odmorih: glasbeno predavanje (g. V. Ukmar) ter napovedi in poročila.

Beograd 19.40: Havajski kvartet. — 20: Prenos opere iz Nar. gledališča. — **Zagreb** 20: Prenos opere iz Ljubljane. — **Sofija** 18: Lahka glasba. — 19: Klavirske skladbe. — 19.50: Operni večer. — 22.30: Ples. — **Praga** 19.25: Pester spored. — 20.15: Zvočna igra. — 22: Lahka glasba. — 23: Češki koncert. — **Dunaj** 16: Mali orkester. — 17.20: Plošče. — 19.40: Lahka glasba. — 20.35: Zvočna igra. — 23: Nočni koncert. — **Berlin** 19.30: Plošče. — 20.15: Lahka godba. — 21: Zvočna igra. — 23: Simf. koncert. — 24.10: Nočna oddaja.

Gospodarstvo

Obrtništvu je treba olajšati davčna bremena

Živahno zborovanje odposlancev obrtniških zbornic, odnosno odsekov skupnih zbornic iz vse države

Ljubljana, 5. marca

Po konferenci trgovskih in industrijskih zbornic iz vse države, ki je bila pred kratkim v Ljubljani glede novih davčnih reform, so se danes sestali v veliki dvorani Zbornice za TOI še odposlanci jugoslovenskih obrtniških zbornic in obrtniških odsekov skupnih zbornic. Glavni predmet razprave so bili prav tako davki.

Posveta so se udeležile zbornice, odnosno odseki iz Beograda, Zagreba, Niša, Novega Sada, Osijeka, Sarajeva, Skoplja in Ljubljane. Pismeno sta opravičili neprisotnost zbornici iz Podgorice in Banjeluke, medtem ko sta dubrovniška in splitska zbornica pooblastili zagrebške odposlance, da so ju zastopali. Konferenco je dopoldne otvoril predsednik obrtniškega odseka ljubljanske Zbornice za TOI g. Ivan Ogrin.

V nagovoru je predsednik izjavil, da so prispeli obrtniki iz vseh gospodarskih centrov v državi zaradi posveta o težkočah, ki jih preživlja obrtništvo, najsiromašnejša panoga gospodarstva. Ko je bil izdan zakon o kmečki zaščiti, se ni mislilo na zaščito obrtnika. To se danes bridko občuti. Predsednik je nato omenil, da se bodo na tem posvetu obravnavala predvsem davčna vprašanja. V isti dvorani, v kateri so pred kratkim konferirali industrijci in trgovci iz vse države, se bodo zdaj posvetovali gospodarsko šibkejši obrtniki. Obrtniki so bili zmerom močni davkoplačevalci. Obtniki ljubijo svojo državo in voljno doprinašajo materialne in osebne žrtve. Kot dobri državljani pa tudi želijo, da se te materialne žrtve razdelijo tako, da jih bo mogoče prenašati. Zaščita obrtništva je vse premajhna.

Predsednik je nato prečital brzojavko pomočnika ministra za finance dr. Antona Filipančića, ki zaradi važnih poslov v ministrstvu ni mogel priti na konferenco. Podpredsednik Obrtniške zbornice iz Beograda g. Ranko Živković je nato izjavil, da je državi treba pomagati, ali ne na tak način, da bi prišli obrtniki na beraško palico. Kakor vsi dobri rodoljubi tudi on razume velike težave, s katerimi se borijo državne finance, a vendar je prepričan, da se da napraviti pravilna razpodelitev davščin, od česar pričakuje obrtnik izboljšanje svojega položaja. Zastopnik sarajevske Obrtniške zbornice g. Dušan Marić je ostro kritiziral dejstvo, da se naše zbornice ne drže pravilnika, sprejetega pred nekoliko leti na državni konferenci v Zagrebu. Po tem pravilniku bi morale zbornice svoje referate poslati nekoliko dni pred konferenco vsem zbornicam na preučavanje. To se je tokrat spet opustilo, in zato je g. Marić v imenu svoje zbornice izjavil, da se v bodoče sarajevska Obrtniška zbornica ne bo udeležila nobene konference, ako ne prejme prej referatov drugih zbornic. Zborovalce so nato pozdravili: v imenu Obrtniške zbornice iz Niša g. Voja Dinić, za Novi Sad g. Gustav Fister, za Skoplje g. Anton Ruđigaj in za ljubljanski obrtni odsek g. dr. Josip Pretnar.

Prva točka dnevnega reda je bilo poročilo ljubljanske Zbornice za TOI v Ljubljani o pridobnini v zvezi z davčno reformo. Referat je prečital zborničnl tajnik g. dr. Pretnar, ki je med drugim podal statistiko obdavčenja obrtništva v dravski banovini leta 1939. Število vseh obdavčenih obrtnikov je znašalo 18.787. S pavšalnim zneskom pridobnine je bilo obdavčeno 12.235 obrtnikov; torej sta dve tretjini vsega obrtništva plačali pridobnino pavšalno tako da je za oceno po davčnem odboru prišlo v poštev komaj 6554 obrtnikov. Poročilo obravnava dalje podnostavljenje davčnih prijav za obrtnike, ki nimajo pravice na pavšal, rabo strojev pri malih obrtnikih in prilagoditev pavšala faktičnemu delu. Zlasti pa naglaša referat stalno zahtevo naših obrtnikov, da se oproste vsakega davka obrtniki stari nad 60 let, če delajo sami brez pomočnika. Zdajšnji predpis, da se obrtniki oproste pridobnine samo, ako nimajo nikakih drugih dohodkov in ako ne zaslužijo niti toliko, kolikor znaša v dotičnem kraju povprečna delavska mezda, je vsekakor preozkogruden, ker je davčna oprostitev odvisna še od pogoja, da obrtnik nima nikakega premoženja in da bi padel na breme občine, če ne bi delal. Davčno oprostitev obrtnikov, starih preko 60 let, je treba prej izvršiti.

Referat protestira tudi proti kategorizaciji obrtnikov, ki se je izvršila brez upoštevanja predlogov, ki so jih stavile zbornice. Naši obrtniki menijo, da se je ministrstvo dalo voditi pri tem izključno le od fiskalnih interesov. Referat se dotika tudi vprašanja člena 43 zakona o neposrednih davkih, ki se nanaša na istočasno vršenje raznih obratov, dalje obravnava posledice ako se ne vlože prijave, dolžnosti zbornic, da dajajo podatke, preureditev davčnih odborov in posebno davščino za sklad narodne obrambe.

Na koncu poročila je referent stavil predloge v smislu že v poročilu navedenih obrtnih zahtev.

O referatu se je razvila zelo živahna in dolga diskusija, kate so se vde eževali vsi prisotni odposlanci. Med debato so bili nekateri predlogi spremenjeni in bodo objavljeni v zaključni resoluciji.

Referat o skupnem davku na poslovni promet je podal v imenu zagrebške zbornice g. dr. Josip Stanković. Skupni davek na poslovni promet je v sedanji svoji obliki in po svoji naravi za obrtnike nesporno eden izmed najnepravičnejših davkov. Po svoji naravi ni drugo kakor posebna vrsta trošarine. Referent je zahteval preureditev tega davka na znosno mero in sicer na ta način, da bi se davek na poslovni promet in luksuzni davek nekako združila v nov kombinirani davek. Na ta način bi se poenostavila davčna zakonodaja, poenostavilo poslovanje in preprečilo dvojno obdavčenje enega in istega davčnega objekta.

Posamezni govorniki so v debati navajali kričeče primere, ki kažejo, da predstavlja ta davek v mnogih primerih tako obremenitev, da naravnost upropašča obrtništvo in mu ovira vsak napredek. Po obširni razpravi je bil soglasno sprejet predlog, ki gre za tem, da se posamezne postavke davka na skupni promet omilijo in da se izvedejo potrebne reforme v smislu današnje razprave.

Referat o reviziji ustanove socialnega zavarovanja je podal v imenu novosadske zbornice g. inž. Avramović. Naglašal je, da so se obrtniške zbornice zedinile v osnovnih vprašanjih in da zahtevajo na prvem mestu likvidacijo zdajšnjega Suzorja, v drugi vrsti pa predlagajo ustanovitev novih nosilcev delavskega zavarovanja. Zbornice predlagajo glede rešitve vseh ostalih konkretnih vprašanj, naj se vrši posebna konferenca vseh prizadetih činiteljev, gospodarskih in delojemalskih vrst. Na tej konferenci naj bi se dokončno uredila vsa zdajšnja sporna socialnozavarovalna vprašanja. Predlog je bil sprejet brez debate.

Poročilo o skupnem nastopu obrtništva nasproti tujini je podal zastopnik osiješke zbornice. Opozoril je na dosedanje zveze, ki so jih imele posamezne obrtniške organizacije in zbornice s tujino. Šlo je pa v večini primerov za individualne stike brez širše obveznosti. Tudi v mednarodnih obrtniških organizacijah vlada neenotnost. Tako obstoja posebna mednarodna zveza obrtniških organizacij v Parizu, ki se ideološko loči od one mednarodne organizacije v Rimu. Na Balkanu obstoji še balkanska obrtniška zveza. Podobna neenotnost glede nastopov nasproti inozemstvu vlada tudi med nami, zato je referent mnenja, da je počakati najprej, da se naše notranje razmere izkristalizirajo. Šele nato da bo mogoče v tem vprašanju zavzeti konkretno stališče. Predlog je bil soglasno sprejet.

Nato se je več govornikov priglasilo s konkretnimi predlogi glede socialnega zavarovanja in so vsi zahtevali novelizacijo § 219. obrtnega zakona. Predlog je bil sprejet. Razprava je bila nato prekinjena in se bo nadaljevala jutri.

Nocoj je priredila ljubljanska Zbornica za TOI na čast delegatom obrtniške konference banket.

Stanje Narodne banke

Stanje Narodne banke dne 29. februarja kaže nasproti stanju 22. februarja nastopne spremembe:

Aktiva: Podloga se je povečala za 6.5 milijona na 2033.6 milijona din. Devize, ki se ne štejejo v podlago, so se povečale za 69.4 milijona na 908.3 milijona, kovani denar se je zmanjšal za 19.7 milijona na 463.1 milijona, eskont bonov narodne obrambe se je povečal za 68 milijonov na 1612 milijonov in razna aktiva so se zmanjšala za 68.2 milijona na 2260 milijona din.

Pasiva: Obtok novčanic je narasel za 160 milijonov na 10.071.9 milijona, medtem ko so se obveznosti na videnje zmanjšale za 117.2 milijona na 2112.2 milijona din. Razna pasiva so se povečala za 4.8 milijona na 342.3 milijona din. Obtok bankovcev in obveznosti na videnje znašajo skupno 12.184.1 milijona din. Skupno kritje znaša 26.70%, a kritje le v zlatu 26.52%.

Gospodarske vesti

= **Osrednji odsek trgovcev s tekočimi gorivi v dravski banovini** je brzojavno urgiral rešitev svoje predstavke glede naredbe št. 3. o omejitvi prodaje tekočih goriv pri vseh ministrstvih.

= **Potrdila k prošnjam za odpis davčnih zaostankov se lahko izroče pozneje.** Oddelku za davke v finančnem ministrstvu je bilo sporočeno, da posamezni davčni obvezanci ne bodo mogli do poteka roka predlaganja prošenj za odpis zaostankov do 22. t. m. hkratu s prošnjami priložiti tudi vse potrebne dokaze, ker posamezne občine, oblastva in ustanove ne morejo v določenem času izdati potrebnih potrdil. Zaradi tega bi ne bilo mogoče prošnjam priložiti pravočasno dokazila in se zato boje, da ne bi bile prošnje, ki nimajo dokumentov, odklonjene. Ker je davčni oddelek spoznal, da so ti razlogi upravičeni, je naročil davčnim upravam, naj sprejemajo prošnje za odpis zaostankov po uredbi št. 1667/39 v roku, ki je označen po tej odredbi do 22. t. m., tudi brez potrebnih potrdil in ostalih dokazil s tem, da morajo prosilci naknadno predložiti. Take prošnje se bodo vzele v pretres po poteku tega roka, odnosno prej, če bodo vposlana potrebna dokazila. Po tem takem se mora delo za reševanje predloženih prošenj za odpis zaostankov iz leta 1937. končati pri davčnih upravah najkasneje do 15. junija in najkasneje do 20. junija letos morajo biti te prošnje predložene pristojni direkciji v nadaljni postopek.

= **Ažija na carino.** Na podlagi čl. 4. zakona o splošni carinski tarifi je finančni minister odločil, da se od 5. t. m. pobira za uvozno in izvozno carino kakor tudi za stranske pristojbine ažija 1300; to je po tečaju 100 zlatih din je enako 1400 din v bankovcih. Ta ažija se bo pobirala za vse blago, za katero do vštetega 4. t. m. niso bile plačane carinske dajatve.

= **Domača industrija proti nameri beograjske občine, ki hoče naročiti 30 tramvajskih voz v Italiji.** Beograjska občina namerava naročiti 30 novih tramvajskih voz, in sicer vse v Italiji, čeprav jih je prvo nameravala polovico kupiti pri domačih tvornicah. Razlog, da bi se vsi vozovi naročili v Italiji, je v popustu cen, ki ga ponuja italijanska industrija in ki znaša 8.7%. Naša domača industrija pa s to namero beograjske občine ni zadovoljna, zato je na pristojnih mestih vložila protest, češ da se mora polovica vozov izdelati v domačih tvornicah. Pričakovati je, da bodo na pristojnih mestih ta protest domače industrije vpoštevali.

= **Tekstilni tehniki proti nadomestljivim tujcem.** Na svojem zborovanju so mariborski tekstilni tehniki, ki so organizirani v organizaciji tekstilnih tehnikov, absolventov tekstilnih šol, sprejeli tudi posebno spomenico, v kateri ugotavljajo, da še danes nekatera tekstilna podjetja popolnoma nepravično skrivajo pod pretvezo neogibno potrebnih strokovnjakov razne tujce, ki jih zaposlujejo kot knjigovodje in druge pisarniške moči. Tudi ugotavljajo, da je po tolikih letih čisto nepotrebno, da odjedajo tujerodci domačinom kruh in da prejemajo ob istem znanju in sposobnosti večje plače kakor naši ljudje. Omenjena spomenica pravi, dalje da niso smatrali ti tujerodci do danes za potrebno, naučiti za našega jezika. Zato da se v občevanju s pisarniškimi močmi poslužujejo samo tujega jezika, katerega znanje od našega delavstva celo zahtevajo. Konkretno vsebuje spomenica zahtevo, da se komisijo-

nalno ugotovi, zakaj ne zaposlujejo nekatere tekstilne tvornice niti enega domačega strokovnjaka. V te komisije naj se določijo tudi člani organizacije tekstilnih tehnikov, ki so najbolje informirani o pravem stanju.

= **Italija želi kupiti za 24 milijonov lir našega premoga.** Svoječasno je Italija kupila v naši državi 200.000 ton premoga, ki bo do konca maja že ves izročen Italiji. Zdaj poročajo iz Beograda, da želi Italija kupiti pri nas še novo količino premoga, in sicer za vrednost 24 milijonov italijanskih lir. Ta premog naj bi se dobavil Italiji na bazi kompenzacij.

= **Domače tvornice vagonov in lokomotiv so slabo zaposljene.** Sklep generalne direkcije državnih železnic, da se naroči pri domači industriji za 120 milijonov din vagonov in lokomotiv, še ni definitiven. Prav tako še visi v zraku sklep beograjske občine glede nabave tramvajskih voz. Zavoljo tega naša industrija vagonov in lokomotiv nima večjega dela. Baje ni niti toliko zaposljena, da bi mogla kriti izdatke za delavstvo. Ker ni upanja na večja dela, je prisiljena odpuščati delavce. Tako je brodska tvornica odpustila že blizu 1000 delavcev.

= **Proti izvoznim carinam.** V včerajšni članek o tem vprašanju se je vrinila neljuba tiskovna pomota. Naslov se je namreč glasil »Uvozne carine bi zavrle gospodarski napredek.« Mišljene pa so bile seveda izvozne carine.

PFAFF
ŠIVALNI STROJI
IGN. VOK TAVČARJEVA 7

= **Zahteve po povečanju izvoznega kontingenta za kože drobnice.** Narodna banka je novembra lani določila kontingente za izvoz kož drobnice (jagnječinih, kozjih, ovčjih in podobnih kož) z veljavo do 30. septembra letos, in to izključno za izvoz v Nemčijo. Kakor se zdaj doznava, so kontingenti že izrabljeni, odnosno bodo kmalu izrabljeni. Medtem pa se ta mesec začenja sezona nove produkcije kož drobnice, a v državi je še zmerom velika količina kož, ki se zaradi malih kontingentov in slabega povpraševanja v državi niso mogle razpečati. Naši izvozniki zdaj ne vedo, kaj naj store s temi kožami, ker so kontingenti, določeni za Nemčijo, izčrpani, novi kontingenti se menda ne nameravajo odobriti pred 1. oktobrom. Položaj bo še težavnejši, če bo češko-moravski protektorat vključen v carinsko področje Nemčije. Poliska, ki je konsumirala okoli ene tretjine teh kož, je odpadla. Madžarska je sicer interesentka za naše jagnječje kože, vendar ne more prevzeti več kakor tretjino teh kož, namenjenih za izvoz. Ostale države pa konsumirajo samo neznatno količino naših kož drobnice. Naši izvozniki menijo, da morajo pristojni činitelji na pomladnem zasedanju jugoslovensko-nemškega stalnega gospodarskega odbora zahtevati od nemške delegacije odobrenje novih kontingentov, ker je to edini način, ki bi omogočil razpečanje tega blaga in zavrl slabitev cen na domačem tržišču.

Borze

5. marca

Nemške klirinške marke notirajo na naših borzah nespremenjeno 14.70—14.90. Grški boni so notirali v Zagrebu 31.30 — 32, v Beogradu pa 31.35 — 32.05. Bolgarski klirinški čeki so se iskali v Beogradu po 93. Tečaji na svobodnem trgu so se ravnali dalje po 55 din za dolar.

Na zagrebškem efektnem tržišču se je Vojna škoda iskala po 429. Blaga ni bilo. Beograjska borza je zabeležila zaključek po 432. Na zagrebškem efektnem tržišču je bil zaključek le v šećerani Osijek po 170.

Devize

Ljubljana. Oficielni tečaji: London 172.85 — 176.05, Pariz 97.70 — 100, New York 4425 — 4485, Curih 995 — 1005, Amsterdam 2350.50 — 2388.50, Bruselj 747.70 — 759.70; **Tečaji na svobodnem trgu:** London 213.52—216.72, Pariz 120.74—123.04, New York 5480 — 5520, Curih 1228.18 — 1238.18, Amsterdam 2903.02 — 2941.02 Bruselj 923.44 — 935.44.

Curih. Beograd 10, Pariz 9.87, London 17.4250, New York 446, Bruselj 75.37, Milan 22.52, Amsterdam 236.95, Berlin 178.75 Stockholm 106.25, Oslo 101.3250, Kopenhavn 86.10, Sofija 537.50, Budimpešta 79.50, Atene 3.30, Bukarešta 3.35.

Efekti

Zagreb. Državne vrednote. Vojna škoda 429 den., 6% šumske 67 — 67.50, 4% severne agrarne 50 den., 4% agrarne 50 den., 6% dalm. agrarne 70 den., 6% begluške 77 den., 7% stabiliz. 95 den., 7% invest. 98 den., 7% Seligman 100 den., 7% Blair 90 den., 8% Blair 98 den.; delnice: PAB 200 den., Gutmann 50 — 60, Šećerana Osijek 170 — 190, Isis 32 den., Trbovlje 243 — 245.

Beograd. Vojna škoda 431.50 — 432.50 (432), 6% šumske 70 — 71, 4% severne agrarne 50.75 — 52, 4% agrarne 53 den., 6% dalm. agrarne 71.25 — 71.75 (71.50), 6% begluške 77.50 — 77.75 (77.50), 7% Seligman 100.50 den., 7% Blair 90 den., 8% Blair 98.50 den., PAB 208.50 den., (214), Narodna banka 7480—7650 (brez kupona).

Blagovna tržišča

Žito

+ **Chicago.** (5. t. m.) Začetni tečaji: pšenica: za maj 100.25, za jul. 98.25, za sept. 97.75; turščica: za maj 56.25, za jul. 56.75, za sept. 57.25.

+ **Winnipeg.** (5. t. m.) Začetni tečaji: pšenica: za maj 88.25, za jul. 89.625.

+ **Novosadska blagovna borza** (5. t. m.). Tendenca neizpremenjena. **Pšenica:** baška okolica Novi Sad 203 — 205; sremska 200 — 202; slavonska 201 — 203; gornjebanatska in gornjebaška 203 do 205; baška ladja Tisa 207 — 209. **Rž:** baška 157.50 — 160. **Oves:** baški, sremski in slavonski 160 — 162. **Ječmen:** baški in sremski 64/65 kg 172.50 — 175. **Koruza:** baška, pariteta Indijia 138 — 139; baška nova 132 — 133; baška, pariteta Vršac 136 — 137. **Moka:** baška in banatska »0g« in »0gg« 310 — 320; »2« 290 — 300; »5« 270 — 280; »6« 250 — 260; »7« 220 — 230, »8« 142.50 — 147.50. **Otrobi:** baški in sremski 132.50 — 135; banatski 130 — 132.50.

Glavna kolektura drž. razr. loterije

»VRELEC SREČE«

ALOJZIJ PLANINŠEK,

LJUBLJANA, BEETHOVNOVA 14,

javlja izid žrebanja z dne 5. marca t. l. V. razreda, 39. kola:

DIN 100.000.— št. 78835 91210
DIN 60.000.— št. 64226
DIN 40.000.— št. 17492 60074
DIN 30.000.— št. 24708 44462
DIN 24.000.— št. 81760 98673
DIN 20.000.— št. 21953 85897
DIN 12.000.— št. 133 25923
DIN 10.000.— št. 25411 35038 78135 87076 89780 96863

PO DIN 8.000.—
10384 37893 48375 63956 75768 76244 82354 88115 89350 97754

PO DIN 6.000.—
4241 10318 15054 18642 28007 43654 54349 66340 68835 69955 70126 83672

PO DIN 5.000.—
18106 20575 24012 30708 46722 56064 56908 72987 77430 80048 83054

PO DIN 4.000.—
1020 2687 11778 12027 15924 24046 27049 34675 38333 44050 44657 44951 45479 47181 49159 54133 59251 62264 77698 80984 82319 85253 92699

Nagrad je bilo izžrebanih še veliko število dobitkov po din 1.000.—.

Ker so bili dobitki javljeni telefonično, eventualna pomota ni izključena.

Prihodnje žrebanje bo v sredo 6. t. m.

Vsi oni, ki so zadeli v kolekturi »Vrelec sreče«, lahko denar takoj dvignejo.

Byrdova odkritja v Antarktidi

Odprava šteje 30 mož, 80 psov za sani, tanke, traktorje in „snežno križarko“

Ladja admirala Byrda pred odhodom na Južni tečaj

Kakor smo že poročali, je Byrdova odprava že pred nekaj časa dospela do njegovega stalnega oporišča v Antarktidi, do Male Amerike. Ta odprava šteje trideset mož, razpolaga pa z 80 psi za sani, tanki, traktorji, nekoliko letali in proslulo »snežno križarko«, ogromnim motornim vozilom, ki je na zunaj prava trdnjava na kolesih, znotraj pa udobno opremljeni znanstveni laboratorij. Z zunanjim svetom je odprava v zvezi s pomočjo radijske postaje. Byrd poroča po njej vsak teden nekolikokrat o svojem delu.

Kakor znano, je bila med njegovimi prvimi ugotovitvami ta, da se je magnetski južni tečaj, ki so odkrili leta 1909., v tem tem času pomaknil nekoliko proti zapadu. Byrd pa je k temu poročilu dodal, da predstavlja ta magnetski južni tečaj površino kakih desetih štirijaških milj in da vsako leto svojo lego na videz malo spremeni. Razen tega je Byrd odkril, da Rossova ledna plošča ne plava na morju, kakor so menili doslej, temveč da leži na trdnih tleh.

Prvo večje potovanje preko antarktične celine se je začelo 21. februarja iz Male Amerike in namerava opraviti 1500 km dolgo pot. Ta odprava je odkrila ogromno gorsko verigo ob pacifiški obali Antarktide. To gorovje se dviga več tisoč pedi visoko. Gre za ozemlje, ki so ga raziskovalci že 166 let zaman skušali doseči. Ugotovili so ga iz fotografij, ki so jih napravili iz letal, že prej.

Ekspedicijska ladja »Bear« je že mesec dni na svojem pohodu proti vzhodu v borbi z ledom, viharjem in visokimi valovi, tako da z letali na njenem krovu doslej ni bilo mogoče odriniti na izvidne polete. Odkrili pa so z nje kakih 80 morskih milj od antarktične obale zaledenele otoke, gorske verige na jugovzhodu in velik zaliv, ki ga zapira sicer led. Ker je začelo morje že ledeneti, ladja brzkone ne bo mogla več naprej. Ta čas je le nekoliko morskih milj od najjužnejše točke, ki jo je dosegla Byrdova druga odprava leta 1934.

Izmena pod zemljo

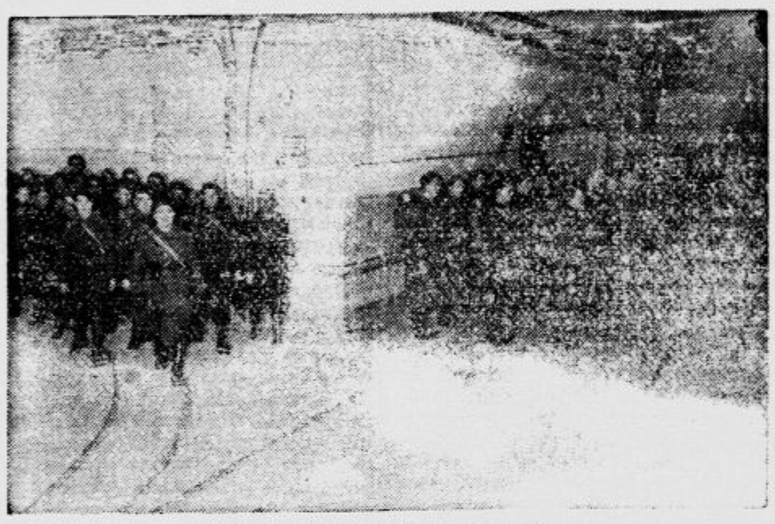

Stražni oddelek v Maginotovi liniji

Obsojen kljub alibiju

Kako je tatinski vlomilec prišel pravici v roke

26letni elektrotehnik Jožef Falter iz Podola na Češkem je bil poročen in družinski oče. Navzlic temu je začel razmerje z dekletom, ki je bilo v službi nekega odvetnika.

Dekle je bilo malo preveč zgovorno o zadevah v pisarni, tako je Falter zvedel, da hrani odvetnik v pisalni mizi večje vsote denarja. To ga je zelo zanimalo, kajti tičal je do vratu v dolgovih, rubili so ga kar po vrsti, da si ni vedel že več pomagati. Pozanimal se je podrobneje o razmerah v pisarni in zvedel je tudi, da ima pisalna miza patentno ključavnico in da hrani ključ njegova prijateljica stalno v svoji torbici. To mu je zadostovalo, da si je napravil načrt.

Neke sobote je povedel dekle na izlet. Tam jo je opijanil, nato jo je spremil domov. Dekle je zaspalo. Tedaj ji je iz torbice pobral ključ, odšel do pisarne, vlomil in odprl pisalno mizo. Ko se je vrnil, je dekle spalo. Boljšega alibija bi torej ne mogel imeti. Naslednji dan so v pisarni ugotovili, da je zmanjkalo iz odvetnikove pisalne mize 12.500 Kč, iz uradničine pisalne mize, ki se je dala odpirati z istim ključem, pa 2550 Kč. Znakov nasilja ni bilo, obe mizi sta bili odprti s ključem. Baš to pa je vlomilca spravilo oblasti v roke.

Policija je seveda zaslišala uradnico, ki je hranila ključ, in kmalu je od nje zvedela o Falterju. Ugotovila je nadalje, da je ta na dan po vlomu plačal več dolgov, si kupil novo obleko, dal materi shraniti 4000 Kč in še ženi je dal za gospodinjstvo 1500 Kč. Aretirali so ga in postavili pred sodnika. Na razpravi je vse priznal, saj mu ves alibi nič ni koristil, in so ga primerno obsodili.

Dojenček rešil vso družino

V Grangesu na Francoskem je dojenčkovo kričanje sredi noči zbudilo zakonca Rambouilletova. Ko sta vstala, sta ugotovila, da uhaja iz peči ogljikov plin. Vsi trije so že čutili znake zastrupitve. Če bi dojenček ne bil začel kričati, bi brzkone izgubila življenje vsa družina.

Pikniki — velika dunajska moda

Racioniranje živil v Nemčiji je imelo za posledico spremembe v družabnem občevanju. Družabnost se zavoljo tega nikakor ni omejila, vsaj na Dunaju ne.

Povabljeni gostje prinašajo pakete z jedili s seboj, kajti od gostiteljske družine pač ne morejo zahtevati, da bi si potrebna živila pritrgala od ust. Živilskih kart za goste pa nimajo. Gospodinja ima le nalogo, da pripravi nadevane kruhke s stvarmi, ki jih pač more dobiti brez karte, solato, vroči grog ali hladno pijačo. Pikniki so na Dunaju tedaj postali velika moda. Neki dunajski list pripominja k temu: »Kdor ima dobre prijatelje, ki bi nad takšnim povabilom vihali nos in bi ne imeli nobenega razumevanja za danes edino mogočo vrsto družabnosti, piknik, ta naj jih pač ne povabi . . .«

Junak iz bitke pri La Plati

Angleški kralj Jurij VI. čestita častniku s križarke »Exeter«, ki je zmagala v pomorski bitki pri La Plati. Poleg kralja stoji Kentske vojvoda, v ozadju pa Chamberlain

Senzacionalne aretacije na Holandskem

V Rotterdamu je policija izvršila aretacijo, ki je zbudila veliko pozornost. Prijela je dva Nemca. Eden izmed obeh je že pred vojno bival na Holandskem. V avtomobilu aretirancev je odkrila spretno postavljeno oddajno postajo, ki je nemški admiraliteti sporočala gibanje ladij.

Španska korenina

V Ferrolu na Španskem je umrl v starosti 114 let neki kmet. V svojem življenju je bil samo enkrat bolan, in sicer nekoč, ko si je zlomil nogo.

Torpedi se pripravljajo

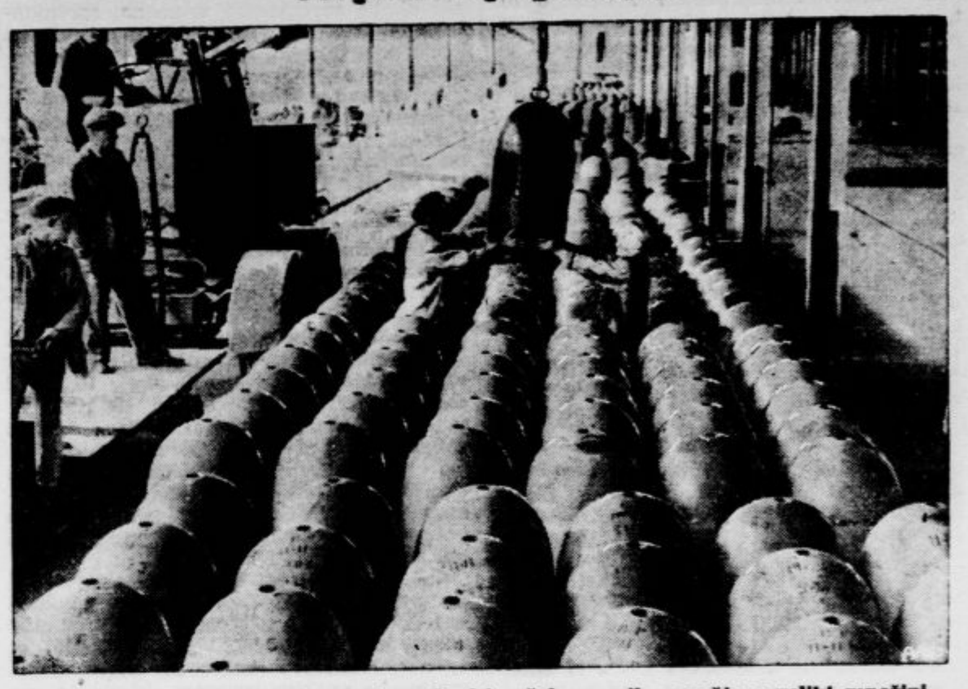

Pogled v angleško tvornico za torpede, kjer čaka morilno orožje v veliki množini na dovršitev

Nov način zdravljenja otroške paralize

Metoda budimpeštanskega zdravnika dr. Kubyanija

V medicinskih krogih zbuja veliko pozornost nova metoda prof. dr. Kubianyija, glavnega zdravnika kirurškega oddelka bolnice sv. Roka v Budimpešti, za zdravljenje otroške paralize. Ta metoda obstoji v prenosu iz ščitnice dobro razvitih otrok v tkivo okrog ščitnice obolelih otrok. Dosedanji uspehi so videti izredno dobri.

Že prej so poskušali otroško paralizo zdraviti s preparati ščitne žleze, toda pozitivnih uspehov ni bilo. Po metodi dr. Kubianyija pa je na pr. dvanajstleten deček, ki je zavoljo bolezni zaostal na stopnji triletnega dečka, v nekoliko mesecih zrasel za cel meter. Prej ni znal govoriti in ni spoznaval svoji staršev, sedaj pa izraža svoje želje vsaj na primitiven način in kaže veliko nežnost do staršev.

Otroško paralizo so zdravniško opisali prvič l. 1840. Odtlej se je znanost trudila na vse načine, da bi jo obvladala. Bolezen nastopa sporadično ali epidemično, večinoma v poletnih mesecih. L. 1913. so kot njenega povzročitelja odkrili neviden virus. Kako bolezen nastane, še danes ni popolnoma znano. Domnevajo, da jo prenašajo neko otroci in tudi odrasli, ne da bi sam od nje oboleli. Pač pa okužujejo z njo druge. Najbolj se loteva otrok v najzgodnejši dobi, med epidemijami pa zadeva tudi odrasle. Njena velika nevarnost je v tem, da njeni prvi znaki nikakor ne kažejo na resno bolezen ter jih lahko pripisujemo tudi kakšni navadni infekciji. Po nekoliko urah ali tudi dnevih pa se pojavljajo mrtvoudi, posebno v nogah. Če bolezen pravočasno spoznamo, je pomoč mogoča. Doslej so jo zdravili predvsem s serumom iz krvi otrok ter odraslih, ki so bolezen preboleli. Ta serum vcepijo obolelemu in mu povečajo tako odpornost telesa proti bolezni.

Zakaj uvajajo v Nemčiji poletni čas

Zaradi svetlobe in zdravja . . .

Kakor smo poročali, uvedejo 1. aprila v Nemčiji poletni čas. Ure bodo tega dne pomaknili za 60 minut naprej.

Nemčija je že med svetovno vojna uvedla poletni čas, in sicer ji je šlo takrat za to, da skrči porabo premoga za svetilni plin in električno razsvetljavo. Danes, pravijo nemški listi, ne gre za nedostajanje premoga. Tega je v Nemčiji dovolj, vendar pa je bolje, da se omeji njegova poraba za razsvetljevalne namene in da se namesto tega še v večji meri da na razpolago zlasti oboroževalnim industrijam. Enako važno je, da se pripravijo dovoljne količine premoga za izvoz v nevtralne države, kajti brez takšnega izvoza Nemčija ne more dobiti iz teh drugih surovin, živil itd., ki jih potrebuje zase. Toda največjo vlogo ima »idealni motiv, namreč pospeševanje ljudskega zdravja«, kakor se izražajo nemški listi. Za delavce in nameščence je velikega pomena, da bodo mogli po končanem delu uživati dnevno svetlobo še eno uro dalje kakor običajno. To ne krepi samo zdravja, temveč tudi voljo do dela.

Z uvedbo poletnega časa bo Nemčija računala prav za prav s tako imenovanim »vzhodnoevropskim časom«, ki velja kot normalni čas v tehle državah: Egipt, Bolgarska, Estonska, Finska, Lotiška, Rumunija in Turčija in Grška.

Rekordi vsakdanjega življenja

35 let pri dvigalu — Najdba prstana po 48 letih

Rekordi niso samo tisti, ki jih priznavajo po kakšnih oficialnih tekmovanjih. Vsakdanje življenje jih ima tudi več nego preveč. Neki vodja dvigala v newyorškem hotelu Astoria je doslej s tem vozilom »prepotoval« n. pr. že 400.000 milj. 35 let je vozil goste po osem ur dnevno gor in dol.

V neki južni državi Unije je neka ženska pred 48 leti pri delu na vrtu izgubila prstan. Zaman ga je iskala. Te dni pa je pri prekopavanju vrta z motiko zadela nenadno na trd predmet. Bil je prstan, ki ga je tako našla po 48 letih.

V Kaliforniji nahajamo v pokrajini Inyio neposredno drugo poleg druge najvišjo in najnižjo točko Zedinjenih držav. Za geografe je ta kraj zelo važen, ker jim dovoljuje vsakovrstne zanimive meritve.

Abo v razvalinah

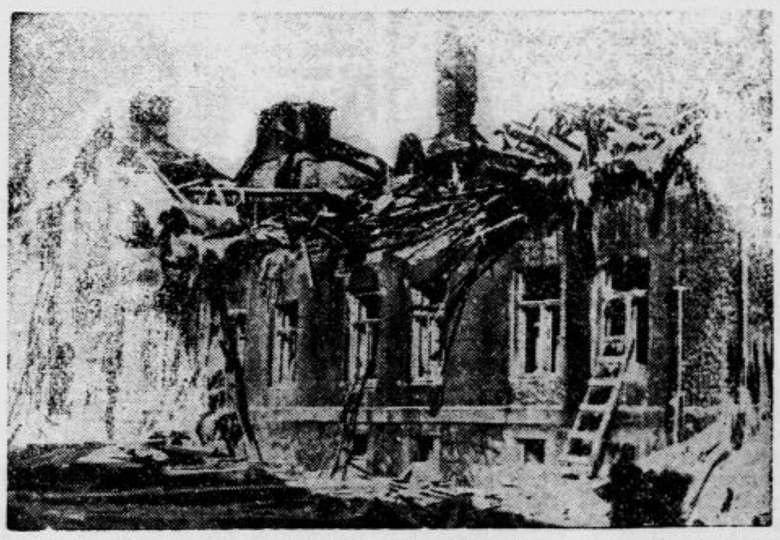

To je vse, kar je ostalo po sovjetskih bombardementih v mestu Abo na Finskem

Češe ne veš, zdaj izveš

da je Turčija naročila na Angleškem enajst velikih trgovinskih ladij;

da so prinesli francoski državni blagajni davki v lanskem letu 55 milijard frankov;

da je angleška vlada reaktivirala pet admiralov, ki so bili nedavno upokojeni;

da so nemške okupacijske oblasti izvedle ljudsko štetje v Bydgoszcu in Poznanju. V prvem mestu se je izjavilo za Poljake 76% prebivalstva, v Poznanju pa 75.5 odstotkov ljudi, čeprav so vedeli, da pomeni izjava pripadnosti k poljskemu narodu hudo preizkušnjo za sedanjost;

da je italijanski konstruktor Fuscaldi zgradil letalo, ki rabi za pogonska sredstva alkohol in neke rastlinske izvlečke;

da je v Tajnicah na Češkem inženir Janaček odkril v globini 25 m pod zemljo prav izdatna ležišča železne rude, ki daje 50 do 60 odstotkov čistega železa.

ANEKDOTE

Zgodovinarja Treitschkeja je vprašal neki znanec: »Kako to, gospod profesor, da proglašajo v nekih deželah prestolonaslednika s 14. letom za zrelega za vladanje, ne dovoljujejo mu pa, da bi se poročil pred 17. letom?«

Treitschke je odgovoril: »Vzrok bo brzkone v tem, da je državo in ljudstvo lažje vladati nego žensko.«

VSAK DAN ENA

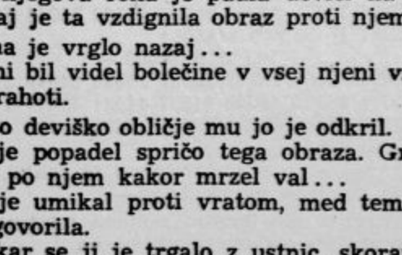

Grlice med seboj

»Grru-grru-grru-grru-grru . . .«

»Da, tako grulite vsi!«

(»Tidens Tegn«)

MICHEL ZEVACO: 55

Don Juan

ROMAN.

»Od jekla bom poginil!« je kriknil don Juan v svojem neugnanem grohotu. »Tako, don Juan, izdajalec, slepar in krivoprisežnik, zdaj je konec tvoje poti! Zgrnite se, očetje, možje in ženini, da vidite, kako umira don Juan!«

Namestnik je izdrl svoj težki meč in dodal:

»Če znaš kako molitev, zmoli jo. Kot človek se zgražam nad teboj, zaničujem te in te sovražim. Kot kristjan ti moram pustiti možnost, da rešiš svojo dušo. Ako ti je torej ostala v spominu katera izmed molitev, ki te jih je mati naučila, zmoli jo. Kajti, tako mi svetega Frančiška, tvoja poslednja ura je prišla!«

»Hvala, gospod namestnik,« je rekel don Juan; njegov divji smeh se je mahoma utrgal in nežnost mu je spet zazvenela v glasu. »Molitev? Da, tako mi živega Boga, ena molitev je ostala v mojem srcu. Ta molitev je: O ti, ki te obožujem, ti ki si zame vsa lepota, ves sijaj, vsa ljubezen in vse življenje, ki si izmed vseh prekrasnih žensk edina znala s prvim pogledom na vekomaj očarati dona Juana — blagoslavljam te, o Leonora! . . .«

»Sveta nebesa!« je zarohnel namestnik in vzdignil meč. »Brani se! Brani se!«

Don Juan je prekrižal roke na prsih.

»Človek, kristjan! Dovolil si mi poslednjo molitev! Ostani mož beseda! Čuj molitev umirajočega, Leonora! O ti, milostljivi smehljaj božji v mrak mojega srca, ti, ki te hočem na krilih ljubezni odnesti v višave daljnih nebes: Leonora, vzljubila me boš vendarle. Nobena človeška ne božja ne peklenska oblast ne bo mogla ubraniti, da se ti ne bi nazadnje omenčalo srce in ne bi tudi v tebi zagorel ogenj ljubezni in ne bi prišla k meni, da mi poreče: ‚Ljubim te, don Juan — tvoja sem! . . .‘«

Sklenil je bil roke in z zamaknjenim obrazom krenil proti nji . . . A v tem ga je besno zgrabila namestnikova pest ter ga siloma potegnila nazaj v sredo dvorane.

Obraz dona Sancha je bil spačen. Roke so mu trepetale. Oči je imel steklene, kakor da bi mu jih zastirala megla sovraštva.

»Ali se hočeš braniti ali ne?« je zarohnel.

»Ne!« je rekel Tenorio. »Ubijte me! Z Leonorinim očetom se ne dvobojujem!«

»Torej te ubijem. Vedi pa: ko boš mrtev, dam po glasnikih oznaniti vsej Sevilji in Andaluziji, da sem moral jaz, Sancho de Ulloa, tebe, Juana Tenoroi, sina dona Luisa Tenoria z bodalom ubiti; da sem te moral zaklati kakor klavrnega jarca, ker si bil prestrahopeten, da bi se mi v boju postavil nasproti . .«

»Strela božja!« je zarjovel Tenorio in zgrabil za meč.

»Prestrahopeten!« je ponovil namestnik. »In da sem te moral, preden sem te zaklal, oklofutati s tole roko!«

Vzdignil je desnico.

»Prekleto!« je signil Tenorio.

Odskočil je. Namestniku je roka omahnila.

»Zaušnico smatram za dano,« je kriknil Tenorio. »Nastopi, Sancho de Ulloa! Satan naj nama sodi!«

S temi besedami je izdrl rapir.

Ob prvem stiku z namestnikovim težkim bojnim mečem se je tanko, paradno orožje prekrhnilo kot suha bilka. Don Juan je vrgel nerabni ročaj od sebe. Ko je namestnik to videl, je v svoji plemenitosti tudi sam izpustil meč. V naslednjem trenutku sta nasprotnika z bodalom v roki gledala drug drugemu iz oči v oči. Obraza obeh sta bila spačena od togote, obema so se bliskale oči, oba sta zlovestno molčala. In mahoma, ne da bi se le količkaj varoval, je Sancho de Ulloa zavihtil bodalo nad prsi dona Juana . . .

Toda preden je utegnil suniti, je z razparanim grlom telebnil na tla!

Padel je in še nekaj hipov gibal in trepetal v mlaki krvi, ki je pljuskala iz rane . . . Don Juan je prebledel ter z naježenimi lasmi odskočil; v nenadni grozi je vrgel krvavo bodalo od sebe in zajecljal:

»Kaj sem storil! . . . Kaj sem storil! . . .«

Kakor skozi trojno kopreno, ki je zabrisavala vse reči, se je ponujala njegovim prepadenim očem strašna slika: don Sancho de Ulloa, zleknjen v smrtni negibnost . . . in zraven njega klečeča postava, ki je vpila nekaj nerazumljivega . . .

Ta postava je bila Leonora . . .

Držala je očetovo glavo v naročju in govorila, a don Juan ni mogel razločiti besed, ki sta jih narekovala nesrečnici groza in obup.

Zadenski se je umikal, v nagonski želji, da bi pobegnil. A v tem se je koprena pred njegovimi očmi pretrgala; zavedel se je, da je namestnik mrtev in da je ženska, ki kleči pri njem, Leonora.

Zazdela se mu je krasna kakor še nikoli.

In glej, ta mah se je utrnilo v njegovih mislih vse drugo: spomin na dvoboj, Sancho de Ulloa, truplo na tleh, prelita kri . . . in ostala je samo Leonorina lepota. Iz rdeče mlake, ki se je širila na tleh, mu e udarilo v možgane kakor ljubavna sopara . . . Omamljen je stopil naprej in se sklonil k nji. Srce mu je bobnalo, kakor da bi se hotelo razleteti. Plamen mu je gorel v očeh. Železen obroč mu je stiskal sence. Težko je dihal. Zazdelo se mu je, da mora prav ta mah izvojevati odločilno zmago . . . V duhu je zagledal Leonoro, premagano, tu, poleg mrtvega očeta . . . žival v njem se je utrgala z verige . . . njegova roka je padla devici na ramo . . . a tedaj je ta vzdignila obraz proti njemu!

Dona Juana je vrglo nazaj . . .

Nikoli še ni bil videl bolečine v vsej njeni vzvišenosti in strahoti.

Pogled v to deviško obličje mu jo je odkril.

Strah ga je popadel spričo tega obraza. Groza se je razlila po njem kakor mrzel val . . .

Počasi se je umikal proti vratom, med tem ko je Leonora govorila.

Iz vsega, kar se ji je trgalo z ustnic, skoraj ni razumel besedice . . . samo zadnje besede so se mu silovito zadrle v dušo:

Gostovanje „Dečjega carstva“ iz Zagreba v ljubljanski operi

Pred dobrim mesecem smo v sklopu prireditev tukajšnjega Hrvatskega kult. društva »Napredek« videli v naši operi dečjo predstavo »Pri treh mladenkah«, ki so jo predvajali otroci dečjega gledališča iz Zagreba. Vsa ljubljanska kritika je bila enodušna v pohvali o tej prireditvi ter je navdušeno pozdravila sposobnost zagrebških otrok, ki so podali predstavo v vsakem oziru odlično.

»Dečje carstvo« bo te dni zopet gostovalo v Ljubljani ter bo v operi dalo dve predstavi. V soboto, 9. t. m. bo ob 3. popoldne priredilo revialno bajko v šestih slikah »Maček v škornjih«. Naslednjega dne, v nedeljo, pa bo ob pol 11. uri druga otroška predstava »Pepelka«, z glasbo, plesom in petjem.

»Dečje carstvo« je ustanovil glavni režiser zagrebškega gledališča g. Tito Strozzi, ko je pričel z oddajo otroške ure v zagrebškem radiu. Spoznal je pri tem da bi otroci potrebovali voditelja, ki bi jih sistematično navajal k delu ter jim pokazal pota in sredstva za umetniško vzgojo. Namen »Dečjega carstva« je tedaj, da vzgaja otroke v duhu umetnosti, s čimer jim že v njihovi rani mladosti vzbuja smisel za vse vrste umetnosti ter se tako zavzema za mlade talente.

Za ta visoki cilj, ki se mu je pod vodstvom g. Tita Strozzija priključil tudi mladinski književnik g. Mladen Širola, so pokazali otroci in njih starši mnogo razumevanja. V tem pravcu se tudi razvija »Dečje carstvo« že dobrih pet let. Dvakrat tedensko daje v zagrebškem radiu — uro za otroke, poleg tega pa izvaja sistematično umetnostno vzgojo z glasbenim, igralskim in baletnim poukom. Nekako samo od sebe je bilo v »Dečjem carstvu« otvorjeno tudi dečje gledališče, ki je z intenzivnim delom zbralo močno skupino otrok ter je že doslej pokazalo izredno lepe rezultate.

Ljubljanski otroci bodo torej v soboto in nedeljo zopet imeli priliko videti, kaj počnejo v svojem prostem času njihovi zagrebški tovariši. Prepričani smo, da bosta obe predstavi resnično prijetna senzacija za ves naš mladi naraščaj in za njih starše. Vstopnice se dobe že v predprodaji pri blagajni ljubljanske opere.

BELEŽKE

Jutri bo seja vlade

Podpredsednik vlade dr. Vladko Maček je prispel včeraj v Beograd. Na postaji so ga pričakovali vsi hrvatski ministri, s katerimi je imel potem kratko konferenco. Še dopoldne je imel daljši razgovor tudi z ministrskim predsednikom Dragišo Cvetkovićem, nato pa se je sestal še z nekaterimi ministri, med drugimi z dr. Konstantinovićem in dr. Šutejem. Za četrtek popoldne ob 17. je napovedana seja ministrskega sveta.

O pomenu Jadranske straže

V Veliki Kikindi je bil občni zbor tamošnje podružnice Jadranske straže, ki šteje okoli 900 članov. Občni zbor je soglasno sprejel daljšo resolucijo, ki pravi med drugim:

»Jadranska straža more obstojati samo, če bo ohranila program, ki ga ji je dal pokojni njen ustanoviteli don Juraj Biankini. Ta program zahteva, naj se organizacija briga in skrbi za napredek jugoslovenskega morja, ki je skupna last vseh Hrvatov, Srbov in Slovencev. Jadranska straža je bila ustanovljena zato, da krepi jadransko zavest med vsem prebivalstvom. Mi vemo, da tvorijo ogromni del našega prebivalstva na jadranskih obalah Hrvati. Zaradi tega smo bili vedno zato, da je sedež centrale Jadranske straže v našem Primorju in ga vodijo Hrvati. Odkar obstoji Jadranska straža, so jo vedno vodili Hrvati, ki so imeli v njej tudi vedno odločilno in prvo besedo. Ne vidimo nobenih razlogov, da bi se morali sedaj menjati temelji organizacije Jadranske straže, ker je ustanovljena banovina Hrvatska, ker je bil vodilni duh te naše vsenarodne in vsedržavne institucije vedno jugoslovenski. Ko smo postavljali svoje domove po jadranski obali, nismo nikdar vpraševali, kje bomo investirali svoj denar in ali jih gradimo na hrvatskih ali srbskih tleh. Postavljali smo jih povsod, ker smo smatrali, da je povsod tod jugoslovenska zemlja. Ako se misli razdeliti delo Jadranske straže na tri skupine, v slovensko, srbsko in hrvatsko, potem je bolje, da takoj pristopimo k njeni likvidaciji.«

Nove politične izjave ministra dr. Čubrilovića

Minister dr. Branko Čubrilović je na konferenci zemljoradniške stranke v Subotici zopet podal nekaj zanimivih političnih izjav. Branil je predvsem sporazum z dne 26. avgusta ter je dejal, da se ima preureditev države izvršiti na ta način, da se ljudstvu dajo vse pravice, vsem krajem države pa samouprave. Za Vojvodino ni treba imeti strahu. Vojvodina je i srbska i hrvatska, kakor je tudi madžarska in nemška. Toda ona je do sedaj bila tudi veleposestniška, bankarska in kartelska zemlja. Združimo se vsi v socialno zadružno fronto, pa bo Vojvodina srbska in hrvatska, kakor tudi lastnina narodnih manjšin.

Minister dr. Čubrilović je naznanil, da bo v ministrskem svetu zahteval pooblastilo za revizijo agrarne reforme. V Vojvodini je še vedno 30.000 brezdomcev in 20.000 kmetov, ki nimajo dovolj zemlje. Napovedal je radikalno reorganizacijo Prizada, ki mora v bodoče služiti vsemu narodu. »Mi smo za dirigirano gospodarsko politiko, za zaščito producenta in konsumenta ter za preganjanje dobičkarjev.«

Kar se tiče koncentracijskih taborišč je izjavil g. dr. Čubrilović: »Mi smo internirali one, ki so proti državi in ki nočejo plačati davkov ali pa prikrivajo svoja premoženja.«

Napovedal je, da bo novi volilni zakon skoraj objavljen in da bo prvič po 20 letih Jugoslavije mogel narod svobodno na volitve.

Končno je dr. Čubrilović pozval vse Srbe, Madžare in druge, naj pristopijo k zemljoradniški stranki, Hrvati naj podprejo HSS, pa bo sedanji režim napravil srečno Jugoslavijo.

Še drugo frankovsko glasilo ustavljeno

Razen desničarsko ekstremnega frankovskega lista »Hrvatski narod« je hrvatska banska oblast kakor nam poročajo iz Zagreba, na osnovi tiskovnega zakona odredila tudi ustavitev drugega ekstremno desničarskega glasila »Nezavisnost«, katere glavni urednik je bil pred dnevi aretirani dr. Stjepan Buč.

Seljačka zaščita in cigani

Zagrebške »Novosti« poročajo o sestanku voditeljev Seljačke zaščite iz zagrebške okolice. Glavni predmet razgovorov je bil boj proti ciganom. Ugotovljeno je bilo, da je Zagreb že očiščen ciganske nadlege, ki pa se je zato tem bolj vrgla na zagrebško okolico, kjer krade, ropa in rokovnjači. Ciganske žene kuhajo vsa mogoča zelišča in se bavijo tudi z raznimi nedovoljenimi posli. Banska oblast bo morala čim prej posvetiti ciganskemu vprašanju svojo pozornost. Vprašanje ciganov pa je tem težje, ker so pričeli kupovati zemljišča v zagrebški okolici in jih ni več mogoče pregnati. Glavni pomagači ciganov da so gostilničarji, ki kupujejo od njih ukradeno blago. Mnoge kokoši in piščanci, ki jih pojedo Zagrebčani, so baje ukradeno blago, ki je vtihotapljeno na zagrebški trg. Zaradi tega je bilo sklenjeno, da izda poveljnik Seljačke zaščite za zagrebško okolico sledeče povelje:

»V bodoče se morajo iz vsake ciganske naselbine v zagrebški okolici javiti vsako jutro po trije cigani poveljniku Seljačke zaščite v občini ter mu raportirati, če so vsi cigani preteklo noč spali v svojih šotorih. Ako niso spali, potem morajo javiti, kje so bili in kaj so počeli . . .«

Pravi vzrok prebitja Mannerheimove črte

Poročila s finskega bojišča govore poslednje dni o veliki premoči sovjetske težke artiljerije nad finskim topništvom. Fincem že od pričetka vojne primanjkuje težke artiljerije, ker so imeli le par tucatov takih topov in še te vse nameščene v glavnih utrdbah na Mannerheimovi liniji. Sovjetski napadalci pa razpolagajo z izredno velikim številom velikih topov zelo dobre kakovosti. Posebno pogubne so bile za Fince sovjetske motorizirane havbice kalibra 30 cm ter havbice na železniških tračnicah kalibra 40 cm. Vsa poročila nevtralnih opazovalcev soglašajo v tem, da je pripisovati ravno ognju teh težkih havbic prodor Mannerheimove linije, ker na njihov ogenj Finci sploh niso mogli odgovarjati.

Motorizirane 30 centimetrske havbice tehtajo po 67.500 kg in streljajo 440 kg težke granate 14 km daleč. Na železniških tračnicah montirani topovi kalibra 40 cm tehtajo po 132.000 kg in streljajo 641 kg težke granate 18 km daleč.

Finci pa imajo poleg nekaj desetin 20 in 28 centimetrskih dalekosežnih topov, ki so stabilno montirani v utrdbah, samo srednjo artiljerijo s kalibrom največ 15.5 cm, tako da sploh niso v stanju odgovarjati na ogenj sovjetske težke artiljerije. S temi topovi, ki tehtajo po 3300 kg in streljajo 43 kg težke granate 11 km daleč, so lahko učinkovito odgovarjali samo na ogenj sovjetskih havbic enakega kalibra. Na ogenj sovjetskih topov kalibra 30 in 40 cm pa sploh niso mogli odgovarjati, ker streljajo ti topovi 14 do 18 km daleč. Zato so jih Rusi tudi lahko postavili kar na odprtem polju in z njimi nemoteno zasipali finske pozicije s težkimi granatami.

Francija po šestih mesecih vojne

Pariški poročevalec »Neue Zürcher Zeitung« podaja pregled položaja v Franciji po prvih šestih mesecih vojne. Stališče Francije in Anglije se glede na probleme, ki jih postavlja sedanja vojna ni v ničemer spremenilo. Pogajanja z Nemčijo smatrajo v Parizu za izključena, dokler bo vztrajala pri svojih dosedanjih zahtevah. Obnovo neodvisnosti češkega in poljskega naroda proglaša zapad za aksiom.

Do uresničenja »pravičnega miru« sta tako francoski kakor angleški narod trdno odločena postaviti na kocko vse, saj ni sedaj zanju nobene druge izbire. Ne glede na preizkušnje in žrtve, ki ju še čakajo, hočeta vztrajati do konca. Vsi napori za ločitev Francije od Anglije in narobe so obsojeni na neuspeh. To so vtisi v francoski sredini ob poteku prvega pol leta vojne. Zaupanje v armado je prav tako nezlomljivo kakor prve vojne tedne. To preseneča, pravi dopisnik omenjenega lista, nevtralnega opazovalca, ki je navajen strogo ločiti med površnimi zunanjimi izjavami in resničnim mišljenjem Francozov.

MINERALNO olje težko dobivate: Pomagajte sami sebi!
OBNAVLJAJTE RABLJENO MOTORNO OLJE!
»REGENTOL«
aparat za regeneriranje (obnavljanje) rabljenega olja Vam nudi ogromne prihranke.
NE FILTRIRANJE — TEMVEČ REGENERIRANJE!
ZA USPEH JAMČIMO!
Zahtevajte ponudbe, prospekte ali predvajanje!
Samoprodaja Dezider Eisler, Beograd, Vojv. Gligora št. 15.
Tel. 41949.

SPORT

Planica — 10. marca

Za nedeljo pripravljajo serijo smuških poletov

10. marec bo v letošnji zimski sezoni dan velike planiške prireditev. Le redko je nastopilo 18 tako močnih skakačev na tej veliki prireditvi in upravičeno se nadejamo, da bodo postavili rezultate, primerne njihovem znanju. 18 smuških poletov v enem vrstnem redu, a če bodo snežne prilike ugodne, bodo morda 5-krat ali 6-krat po vrsti skakali, torej 90 do 110 poletov.

Zanimanje za prireditev

meg gledalci je ogromno, že za skoke pred tednom in za dosežene rezultate, a toliko bolj za nedeljo, ko je mogoče združiti izlet z navzočnostjo pri prireditvi, ki je ni mogoče videti nikjer drugje v svetu kot v naši državi, v Planici. Norvežani imajo skakalnico v Reni, ki dopušča 90 m daljave, Nemci v Ga-Pa, ki dopušča 83 m daljave, večje skakalnice od teh dveh pa ni. Planica, genijalno delo našega Bloudka, vodi že šesto leto v tem sportu in daje polne nade, da bo tudi letos opravičila svoj sloves.

Posebni vlaki

naj omogočijo gledalcem obisk prireditve. Železniška uprava je določila iz Ljubljane sledeče posebne vlake:

odhod ob	prihod v Planico	povratek ob
6.18	9.02	17.55
6.41	9.21	16.45
5.05	7.50	16.18
7.50	10.30	15.30

Vozovnice prodaja Putnik in sicer po vrstnemu redu posameznih vlakov, ker bo za vsakega prodanih samo toliko vozovnic, kolikor bo sedežev. Štirje posebni vlaki iz Ljubljane ne bodo sprejemali potnikov iz Gorenjske, temveč samo oba redna vlaka z odhodom iz Ljubljane ob 5.40 in 7.05. Vozovnica iz Ljubljane stane din 35.0 za III. razred, vstop k prireditvi pa je din 10 za osebo. Iz Maribora bo vozil posebni vlak ob 2.48 in bo prispel v Planico ob 8.51, vračal pa se bo iz Planice ob 15.55 s prihodom v Maribor ob 22.14.

Občinstvo opozarjamo, da je treba vozne listke kupiti čimprej, ker bo le tako mogoče zagotoviti udoben prevoz množic v Planico. Tako bodo obiskovalci lahko sami poskrbeli za čim boljšo organizacijo glede prevoza. Vsak vlak bo označen s posebno barvo, in bodo mogli vanj vstopiti le potniki z voznimi listki enake barve.

20 najboljših graničarjev v smuku in slalomu

Tudi v obeh alpskih disciplinah, v katerih so včeraj tekmovali v Kranjski gori, so se najbolje odrezali graničarji zagrebškega (IV.) odseka

Mojstrana, 5. marca

Tretji dan smučarskih tekem za prvenstvo graničarskih čet, ki so enakovredne armadnim v vojski, je prinesel še odločitve v smuku in slalomu, obeh alpskih disciplinah, ki ju med oboroženo silo sistematično gojijo samo graničarji. Njihova služba na mejah pozimi je posebno na skrajnem severu in jugu tesno povezana z goro in snegom in zato je razumljivo, da posveča poveljstvo tema panogama še prav posebno pozornost. še bolj kakor na daljave prideta pri graničarju v strmih gorah v poštev smuk ali slalom in zato so se številni čuvarji naših meja tudi že odlično izvežbali v teh dveh strokah.

Najboljši med dobrimi, — po pet iz vsakega odseka ali 20 vseh skupaj — je danes preizkusilo svoje znanje na pravih sportnih tekmah v smuku in slalomu v Kranjski gori. Obe progi za slalom in smuk sta bili zastavljeni na izseki pod Vitrancem. Proga za slalom, ki je imela 22 vratic, je bila dovolj težka, pri tem pa je šla 180 m v višino in merila skoraj kilometer v dolžino. Sneg je bil, ker je bilo to tekmovanje prvo na vrsti, okoli 10. še dovolj dober. Proga za smuk je bila dolga 2 km in se je spuščala z Bukovnika po strmi izseki nad prejšnjim slalomom, potem pa nekoliko bolj na desno po znanem kranjskogorskem travniku do cilja blizu vile »Olge«. Višinske razlike je imela okoli 300 m. Sneg je bil v zgornjem delu trd in hiter, v zadnji tretjini pa južen in težak, ker ga je že prijelo opoldansko solnce. Vreme je bilo v ostalem lepo, vendar nekoliko vetrovno.

Organizacija prireditve je bila tudi to pot v rokah preizkušenega štaba graničarskih oficirjev pod vodstvom **polkovnika Ožegovića**, ki je obenem posloval kot sodnik, z njim pa še **kapetan Gerić** iz Mojstrane. Tehnični vodja današnjih tekem je bil **kpt. Jovanović** iz Bohinja, starter pa **ppor. Oličkov** iz Mojstrane. Neumorni delovodja je bil tudi tukaj **kapetan Milutinović** iz Kranja. Tekmam je ves čas prisostvoval tudi komandant graničarskih čet **general Kovačević** iz Skoplja, ki se je posebno zanimal za vse boljše vozače. Prireditev je tekla gladko brez telefona in brez vsakega nepotrebnega govorjenja; zastave in kratke naredbe so za vojaka dovolj, da gre vse kakor po niti. V pičlih dveh urah so bili vsi do zadnjega dvakrat na startu in cilju — brez vsake nezgode.

Današnji smuk in slalom med graničarji sta v splošnem pokazala lep napredek pri vseh vozačih, nekateri od njih pa so se predstavili v formi, v kateri bi lahko nastopili v konkurenci z marsikaterim civilnim tekmecem. Kakor že oba dni, so se tudi v današnjih tekmah uveljavili predvsem »Gorenjci«, torej graničarji, ki služijo na naših mejah, med njimi pa še posebej »Kranjčani«. Tako jih bo letos spet nekaj od tod prejelo »znake dobrega smučarja«, posebno odlikovanje, ki ga je ministrstvo vojske in mornarice določilo za najboljše plasirane v teh disciplinah. Kako dobri so ti lastniki znakov dobrega smučarja, je pokazal eden izmed kranjskogorskih — Arsa Randjelović, ki je pripeljal popoln pribor za tri skodelice čaja iz vile na travniku do cilja pri vili »Olgi« v najhitrejšem smuku — brez padca in brez ropota. Sicer pa je Arsa presmučal tudi obe tekmovalni progi kot prvi in je na obeh dosegel izdatno boljše čase, kakor pa oba zmagovalca (v slalomu 1:14, v smuku 2:10).

Tehnični rezultati

današnjih dveh tekem so bili naslednji:

V slalomu: 1. Pavlović Milun (67. četa) 1:20.5, 2. Djordjević Aleksa (67. četa) 1:21.5, 3. Kostadinović Stojan (46. četa) 1:22, 4. Pantović Jovan (66. četa) 1:28, 5. Koritnik Edmund (4. četa) 1:30.5, 6. Ristić Petar (45. četa) 1:32, 7. in 8. Remović Branislav (31. četa) in Drmač Mijo (33. četa) 1:33.

V smuku: 1. Pavlović Milun 2:20, 2. Djordjević Aleksa 2:21, 3. Čokeša Djuradj (4. četa) 2:36, 4. Kostadinović Stojan 2:38, 5. Pantović Jovan 2:40, 6. Remović Branislav 2:43, 7. Ostrožnik (32. četa) 2:51, 8. Kacarević Branko (38. četa) 2:56.

Skupni izid v alpski kombinaciji ob uri, ko to pišemo, še ni znan; gotovo pa je, da bosta tudi v skupnem plasmaju zasedla prvi dve mesti Pavlović in Djordjević, torej oba iz vrle kranjske čete kpt. Milutinovića.

Tekme se bodo končale jutri s patrolnim tekom na 30 km, v katerem bodo sodelovale spet štiri najboljše patrole vseh štirih odsekov. Zvečer bodo razglasili rezultate in razdelili lepa praktična darila.

Že potek prvih treh dni tega tekmovanja je pokazal, da je smučarstvo med graničarskimi četami pognalo že globoke korenine in se bo odslej, ko prihaja zmerom več in več dobrih smučarjev na vse naše meje, širilo še hitreje in uspešneje.

Občni zbor SK Celja bo v torek 2. aprila ob 19.30 v salonu restavracije v Narodnem domu v Celju.

Damska zapestna ura se je našla v nedeljo popoldne na kolodvoru v Ratečah-Planici, pred odhodom vlaka ob 17. Kdor jo je izgubil, naj se zglasi v našem uredništvu zaradi nadaljnjih informacij.

Ljubljanska kolesarska podzveza (Službeno). Seja novega odbora bo v četrtek ob 20. pri Vosperniku, Stari trg 9. Zaradi važnosti vsi in točno!

Slovenska kolesarska zveza (Službeno). Prva seja bo v četrtek ob 20. pri Vosperniku, Stari trg 9. Pozivam vse odbornike, naj pridejo točno in sigurno na sejo.

Redna seja Slov. T. T. Zveze v Ljubljani, bo v četrtek, dne 7. t. m. ob pol 20. uri, v prostorih SK Mladike, na Kodeljevem. Tajnik.

SK Slavija. Izredni letni občni zbor, bo v četrtek ob 20. v posebni sobi gostilne pri »Fajmuštru« na Sv. Petra nasipu z običajnim dnevnim redom. Opozarjajo se člani, da bo občni zbor točno ob napovedani uri, ako občni zbor ni sklepčen se vrši pol ure pozneje nov ne glede na število prisotnih članov.

Iz Litije

— **Gasilci potrebujejo nujno svoj dom.** Litijska gasilska četa je med najstarejšimi v vsem okraju. Dosedanji gasilski dom na glavnem trgu poleg cerkve ne zadostuje več. O nujni potrebi novega doma razpravljajo naši gasilci že več ko desetletje. Prav tako je bil na dnevnem redu razgovor o gasilskem domu tudi na zadnjem občnem zboru čete. Pri volitvah je bilo nekaj osebnih sprememb. Za načelnika je bil izvoljen na novo lekarnar g. Darko Brili. Gasilci zdaj trdno upajo, da bodo postavili nov dom.

NAJLEPŠE ČTIVO
Ravljen: ZGODBE BREZ GROZE
Klabund: PJOTR - RASPUTIN
Ravljen: ČRNA VOJNA
Thompson: SIVKO
Majerjeva: RUDARSKA BALADA
Broširana knjiga stane 10.— din. Vezana knjiga stane 15.— din.
ZALOŽBA »CESTA«
LJUBLJANA — KNAFLJEVA UL. 6

Postani in ostani član Vodnikove družbe!
Mestna elektrarna ljubljanska razpisuje
prodajo električnega motor-generatorja
ki sestoji iz motorja za istosmerni tok za 330 voltov, 285 amp. in diname za 560 voltov, 143 amp., s 500 obračaji v minuti. Agregat je izdelala tvrdka Siemens-Halske l. 1901. — Vsa pojasnila pri ravnateljstvu mestne elektrarne ljubljanske, Ljubljana, Krekov trg 10.
G. Th. Rotman
SAMBO IN PETER POTUJETA

97

Tako je pritekel do strmega brega, ki mu je rasla ob znožju vsakovrstna hosta. Sambo se je hitro odločil in pogumno skočil dol. Toda, o groza! Kaj je bilo spet to! Pomagajte, pomagajte!

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dopisi in čestitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratne objave oglasa Din 20.— Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratne objave oglasa Din 17.—

Službo dobi

Brivskega pomočnika

stalnega, plača 250 din, oskrba, frizerko samostojno dobro moč, tudi za trajne 400 din z oskrbo sprejme takoj Heimgartner, Slovenska Bistrica. 4599-1

Brivskega pomočnika

bitrega in dobrega delavca sprejme salon Breskvar Ivo, Domžale. 4581-1

Frizerko

samostojno za deželo, sprejmem takoj tudi kot kompanjonko. Vprašati: Šinkovec, Ljubljana, Dolenjska cesta 6. 4627-1

Prodajalka

manufakturistka, dobi takoj mesto. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Prvovrstna moč«. 4630-1

Brivskega pomočnika

za izpomaganje ob sobotah in cel velikonočni teden, iščem. Zglasiti se pri: Železnik, Celje, Kralja Petra štev. 14. 4639-1

Trgovskega pomočnika

veščega aranžiranja sprejmem takoj za modno trgovino. Ponudbe na podružnico Jutra v Mariboru pod »Stalna služba«. 4643-1

Frizerko

Štajerko, prvovrstno moč, sprejme v stalno službo z dobro plačo. M. Ivanuša, frizer, Aleksandrova cesta, 4, Ljubljana. 4610-1

Službe išče

Brivski pomočnik

24 let, res dober in hiter, želi premeniti službo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Bubi strižec«. 4421-2

Obrtnik

išče kakršnekoli zaposlitve kot sluga, skladiščnik ali gre kamorkoli tudi za hrano in stanovanje. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Hvaležen in skrben«. 4598-2

Preizkušen strokovnjak

se priporoča za obrezovanje vinogradov, čiščenje sadnih dreves, kakor tudi za vsa v vrtnarsko stroko spadajoča dela. Ponudbe na podružnico Jutra Celje pod značko »Hišni vrtnar«. 4640-2

Trgovski sotrudnik

starejša agilna moč, verziran v vseh strokah, želi premeniti mesto takoj ali pozneje. Cenj. ponudbe na podružnico Jutra v Celju pod značko »Perfekten železninar«. 4641-2

INSERIRAJ V „JUTRU“!

Tatinski v'omi

so kljub zapahom, ključavnicam in jeklenim oklepom na dnevnem redu.

Pravo varnost nudi le zavarovanje

Informirajte se brez odlašanja pri

Jugoslaviji

splošni zavarovalni družbi
Ljubljana — Aleksandrova c. 11
Telefon št. 25-71

Niti en dan ne boste brez zavarovanja čim se prepričate o

nizki premiji

†

TEREZIJA MENIH naznanja v svojem in v imenu sina žalostno vest, da je umrl v četrtek po težki bolezni v 63. letu starosti predragi soprog, oče, svak in tast, gospod

FERDINAND MENIH

DIMNIKARSKI MOJSTER V PTUJU

Pogreb bo v sredo, dne 6. marca ob 17. uri iz hiše žalosti, Minoritski trg, na mestno pokopališče.

Maša zadušnica se bo brala v četrtek 7. marca v proštijski cerkvi.

PTUJ, 5. marca 1940.

ŽALUJOČI OSTALI

Mestni pogrebni zavod Občina Ljubljana

†

Umrla nam je naša nadvse ljubljena soproga, sestra, teta, snaha, svakinja, gospa

Kek Ivanka roj. Vesel

SOPROGA POLICIJSKEGA STRAŽNIKA

Pogreb pokojnice bo v četrtek, dne 7. marca 1940 ob pol 3. uri popoldne iz mrliške veže splošne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, Velika Slevica, dne 5. marca 1940.

Žalujoči: ALOJZIJ, soprog in ostalo sorodstvo.

Mestni pogrebni zavod Občina Ljubljana

†

Po dolgi mučni bolezni nas je za vedno zapustil naš ljubljeni sin, brat, stric in svak, gospod

ANTON VRBINC

SIN POSESTNIKA

dne 5. t. m., v 41. letu starosti, previden s tolažili sv. vere.

Na zadnji poti ga bomo spremili v četrtek, dne 7. marca 1940, ob pol 5. popoldne iz hiše žalosti, Štepanja vas — Litijska cesta št. 14, na pokopališče k Božjemu grobu.

Štepanja vas — Ljubljana, dne 5. marca 1940.

Žalujoči: oče in mati, bratje in sestra ter ostalo sorodstvo.

Vajenci(ke)

Frizerska vajenka

zmožna vsega v stroko spadajočega dela, želi nadaljevati učno dobo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Dobra in zanesljiva moč«. 4625-44

Zaslužek

Vsako prepisovanje na stroj

prevzame na dom. Naslov pustiti v ogl. odd. Jutra. 4601-3

Pouk

Stenografija in strojepisje

izpopolnjevanje. — Začetek marca. Trgovsko učilišče ROBIDA, Ljubljana, Trnovska ulica 15. 4118-4

Frizerska vajenka

s polovično učno dobo — išče mesta za nadaljnjo učenje. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Vajenka«. 4618-4

Potniki

Potnik

vpeljan v Sloveniji, išče zastopstva. Cenj. ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Dobro vpeljan«. 4629-5

Prodam

Ročne statve

za izdelovanje preprog prodam pri Rosman, Dvorni trg 3. 4482-6

Dve perzijski preprogi

stari, proda ABC, Medvedova cesta 8 poleg gorenjskega kolodvora. 4626-6

Mamice!

Otroški voziček najhitreje in najbolje prodate v »Prometu«, nasproti križanske cerkve. 4615-6

Otroški voziček

športni, dobro ohranjen — naprodaj pri Tribl, Svetosavska ul. št 18 pri bežigrajski gimnaziji. 4611-6

Srebrne lisice

izredno velika izbera pre krasnih eksemplarjev, se zdaj najceneje kupijo pri krznarstvu Dolenc Ložе Sv. Petra cesta št. 19. 88-6

Avto, moto

Opel Kadett

in Fiat Topolino za vsako ceno naprodaj. Cizel, Kotnikova 21/II. 4632-10

Več DKW avtomobilov

rabljenih, dalje OPEL-OLIMPIA kabriolet. LANCIA 6sedežna limuzina pripravna za taksi, ugodno proda DKW - zastop J. Lovše, Celovška cesta 93 4246-10

Kapital

Imam 20.000 din

kot bivši veletrgovec v vseh trgovskih panogah popolnoma izvežban, iščem mesto poslovodje. Pristopim kot družabnik ali slično. Cenj. ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Spreten prodajalec«. 4603-16

Pohištvo

Pohištvo

krasno novo, spalnico, kavč pisalno mizo itd. za vsako ceno prodam. Cizel, Kotnikova 21/II. 4633-12

Pohištvo

dobro ohranjeno radi selitve prodam. — Groharjeva ulica 7. 3612-12

Lokali

Kupim trgovino

samo na Štajerskem z mešanim blagom, delikatesno ali drugo. Cenj. ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Eksistenca za družino«. 4604-19

Posest

Parcelo

lepo, lahko ograjeno v velikosti 700—800 kv. m kupim za Bežigradom ali na Mirju, ev. tudi drugje v bližini centra. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Navedba cene«. 4582-20

Vilska parcela

solnčna, v severnem delu mesta ob tramvaju, ugodno naprodaj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 4583-20

Za mesarijo

zelo ugodno hišo v Ljubljani, s prevzemom dolga in nekaj gotovine lahko kupite potom »Realitete« — Ljubljana, Prešernova 54. 4637-20

Stanovanje oddo

Dvosob. stanovanje

blizu tramvaja oddam za 1. april boljši stranki za din 450. »Realiteta«, Prešernova 54. 4636-21

Trisobno stanovanje

kopalnica, balkon, pritikline. vrt, oddam za 740 din, na Vodovodni 46, I. Sever, Marijin trg 2. 4623-21

Trisobno stanovanje

oddam 1. aprila. Cesta 29. oktobra št. 20, pritl. 4614-21

Podstrešno stanovanje

enosobno oddam. Mišičeva cesta 23. 4613-21

Stanovanja išče

Dve enosobni stanovanji

v bližini centra, iščem, po možnosti v istem okraju mesta. Ponudbe na oglasni odd. Jutra pod šifro »Miren kraj«. 4622-21a

Sobo odda

2 opremljeni sobi

spalnico, jedilnico, s posebnim vhodom, oddam boljšemu gospodu. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 4617-23

Sobe išče

Kdo odda

popolnoma mirno, po možnosti solnčno sobo solidnemu državnemu uradniku za takoj. Cena do 350 din. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Mirno«. 4619-23a

Dopisi

Situiran gospod

starejši želi znanja z značajno blondinko od 18—28 let, ki bi jo gmotno podpiral. Ponudbe na podružnico Jutra Maribor pod šifro »Maribor ali okolica«. 4605-24

Stroji

Venecijanko

z vsemi sestavnimi deli kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Venecijanka«. 4563-29

Lokomobilo

polstabilno, 100—120 KS takoj kupim. Opis in ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Lokomobila«. 4564-29

Pisalni stroj

Remington zelo dober, za 750 din naprodaj. Cizel, Kotnikova 21, II. 4631-29

Izgubljeno

Avtomobilski odbijač

sem izgubil na cesti Metlika - Ljubljana. Pošten najditelj naj ga vrne proti visoki nagradi Alojzu Francu, Metlika. 4602-28

Informacije

Preklic

Podpisana Rupar Ana, tov. delavka v Škofji Loki preklicujem in obžalujem, kar sem neresničnega in žaljivega govorila o Alič Mariji, tov. del. iz Škofje Loke. Rupar Ana. 4634-31

Pridelki

Trgovci!

Orehova jedrca, ajdov in cvetlični med, kupite najceneje v Medarni, Ljubljana, Židovska ulica 6. 4584-33

Razno

Moderne kauče

in fotelje nudi solidno in po nizki ceni

R. RADOVAN

tapetnik

Mestni trg 13.

MERCEDES-BENZ

na avtomobilski razstavi na dunajskem spomladanskem sejmu

Izbor na dunajskem spomladanskem sejmu razstavljenih Mercedes-Benz avtomobilov nudi zopet zanimiv vpogled v celotno ustvarjanje Daimler-Benz tovarn. Mercedes-Benz osebni avtomobili, tovorni avtomobili in motorji vseh vrst, spopolnjeni in zgrajeni po najnovejših izkušnjah in dognanjih tehnike, predstavljajo kvalitetne proizvode, da velja vsak izmed njih kot višek zmogljivosti svoje vrste.

Daimler-Benz-ov gradbeni program obsega osebna in tovorna vozila, (z Dieselovimi motorji in na uplinjače, tudi za pogon s plinskimi gorivi) dalje motorje za letala, čolne in motorne vlake kakor tudi stacijonarne Dieselove naprave za vsako uporabo.

RAZSTAVIŠČA:

Osebna vozila: Dvorana avtomobilske industrije, koja štev. 23; tovorna vozila: dvorana avtomobilske industrije, koja štev. 15; in zemljišče na prostem poleg dvorane. Motorji: dvorana avtomobilske industrije, koja št. 23. in razstavni prostor tvrdke Walter — Graz.

Daimler-Benz akcijska družba

Stuttgart-Untertürkheim

489/4

DOLENC JOSIP, zastopstvo za Slovenijo,
Ljubljana — Tel. 3950 — Pošt. pred. 222.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.